

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Սույն զեկույցը ներկայացվում է Հայաստանի Հանրապետության կողմից
(Կոնվենցիան ստորագրած Կողմի կամ Պետության անվանումը) I/8 և II/10
որոշումների համաձայն

Ազգային զեկույցը ներկայացնելու համար պատասխանատու պաշտոնյայի անուն ազգանունը	Աիդա Իսկոյան
Ստորագրություն	
Ամսաթիվ	06.12.2010

Formatted: Russian (Russia)
Formatted: Tabs: 4.89 cm, Left

**Օրհուսի Կոնվենցիայի իրականացման
վերաբերյալ III ազգային զեկույց**

Ներկայացրեք հետևյալ տեղեկատվությունը զեկույցի վերաբերյալ

Կողմ	Հայաստանի Հանրապետություն
Ազգային համակարգող	Աիդա Իսկոյան
Հաստատության լրիվ անվանումը	ՀՀ բնապահպանության նախարարություն
Պաշտոնյայի անուն ազգանունը և պաշտոնը	Աիդա Իսկոյան Հայաստանի Հանրապետությունում Օրհուսի կոնվենցիայի ազգային համակարգող
Հասցե	ՀՀ, ք.Երևան, 0010, Կառավարական 3-րդ տուն,

Հեռախոս	(+374) 10 585369 (+374) 91 420021 (+374) 10 559602
Ֆաքս	(+374) 10 540857
Էլ. փոստ	min_ecology@mnp.am
Ազգային զեկուլոյցի համար պատասխանատու պաշտոնյա (եթե տարբեր է)	
Հաստատության լրիվ անվանումը	
Պաշտոնյայի անուն ազգանունը և պաշտոնը	
Հասցե	
Հեռախոս	
Ֆաքս	
Էլ. փոստ	

- Deleted:** Աիդա Բսկոյանը
- Deleted:** ՄԱԿ-ի ԱԱՏՌ-ի ԵՏԻ-ի Աշխատանքային խմբի Հայաստանի ներկայացուցիչ,
- Deleted:** ան Միջազգային համագործակցության վարչության
- Deleted:** միջազգային
- Deleted:** ծրագրերի բաժնի ղեկավար Ն. Հովհաննիսյանը, ՀՀ Բնապահպանության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումները,
- Deleted:** տրանսպորտի և կապի
- Deleted:** կրթության և գիտության, տարածքային կառավարման նախարարությունների,
- Deleted:** Արտակարգ
- Deleted:** վարչության
- Deleted:** և ուրիշներ
- Deleted:** Ոչ
- Deleted:** /
- Deleted:** /
- Deleted:** (ՀՀ օրենսդրությանը հայտնի չէ իրավաբանական անձանց նշված կազմակերպիչ-թավական ձևը: Տվյալ
- Deleted:** ը
- Deleted:** , գիտության և գործարարության ներկայացուցիչներ:
- Deleted:** Առավել ակտիվ էին «ՇՄԲՊԿ», «Հանուն մարդկային կայուն զարգացման ասոցիացիա», «Թրանսփարենսի ինթերնեյշնել», , «Էկոլենսակայունություն», «Բիոտեխնոլոգիա», «Մախրոպոլի» Ֆոնդը, «Մոցիալ-էկոլոգիական ասոցիացիա» ՈԿԿ-ները և այլք:
- Deleted:** 08.01.2005թ. ՏԷԿ Կովկասի և Երևանի Օրիուս կենտրոնի գրասենյակներում (Հայաստան) կազմակերպվեցին հասարակական լուսմներ տարբեր նախարարությունների և ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչների հետ, որտեղ քննարկվեց Ազգային զեկուլոյցի նախագծային տարբերակը:¶

I. ԶԵԿՈՒՅՑԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԸ

Ներկայացրեք հակիրճ տեղեկատվություն զեկուլոյցի պատրաստման գործընթացի վերաբերյալ, ներառյալ այն, թե որ պետական մարմինների հետ էք խորհրդակցություններ անցկացրել կամ որ պետական մարմիններն են ներդրում ունեցել զեկուլոյցի պատրաստման գործում, ինչպես են անցկացվել հասարակայնության հետ խորհրդակցությունները և ինչ կերպ են հաշվի առնվել հասարակական խորհրդակցությունների արդյունքները և ինչ նյութեր են օգտագործվել՝ որպես զեկուլոյցի պատրաստման հիմք:

Պատասխան՝
 Հայաստանում Ազգային զեկուլոյցի պատրաստմանը մասնակցել են Օրիուսի Կոնվենցիայի (ՕԿ) համակարգողը, ՀՀ Բնապահպանության նախարարությունը, ՀՀ արդարադատության, գյուղատնտեսության, առողջապահության, քաղաքաշինության, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության, ՀՀ Ազգային Ժողովի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև Հայաստանում գործող էկոլոգիական տեղեկատվության հասարակական կենտրոնների (այսուհետ՝ Օրիուս կենտրոն) համակարգողներ, ոչ կառավարական կազմակերպությունները (այսուհետ՝ ՈԿԿ), գիտության և գործարար ոլորտի ներկայացուցիչներ: Մույն զեկուլոյցի իմաստով ՈԿԿ-ը հավաքական հասկացություն է, որն իր մեջ ներառում է ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված բոլոր ոչ առևտրային կազմակերպությունները:
 2010 թվականի հուլիսի 15-ին ՀՀ-ում Օրիուսի կոնվենցիայի ազգային

համակարգող Ա.Իսկոյանը համապատասխան տեղեկատվություն է ուղարկել բնապահպանության ոլորտի պետական կառավարման մարմիններին և ՈԿԿ-ներին՝ Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթների իրականացման 3-րդ ազգային զեկույցի մշակման գործընթացի մեկնարկի մասին և հրավիրել բոլոր շահագրգիռ կողմերին ներկայացնելու զեկույցի վերաբերյալ իրենց նկատառումներն ու առաջարկները:

2010 թվականի սեպտեմբերի 22-ին ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի երկուգիսական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնում կայացավ Օրհուսի կոնվենցիայի ազգային համակարգողի հանդիպումը ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչների հետ, որի ընթացքում վերջիններիս ներկայացվեց ազգային զեկույցի կառուցվածքը և բովանդակությունը, տրվեցին անհրաժեշտ ցուցումներ: Մասնակիցները հնարավորություն ունեցան արտահայտելու իրենց դիտարկումները զեկույցի առանցքային հարցադրումների վերաբերյալ, որոնք այնուհետև գրավոր ձևակերպվեցին վերջիններիս կողմից ներկայացված առաջարկներում:

2010 թվականի նոյեմբերի 22-ին Երևանի Օրհուս կենտրոնում պետական մարմինների, ՈԿԿ-ների և այլ շահագրգիռ կողմերի մասնակցությամբ կայացավ ազգային զեկույցի նախագծի երկրորդ քննարկումը, որի ընթացքում կատարված փոփոխությունների և լրացումների արդյունքում նախագիծն արժանացավ մասնակիցների դրական գնահատականին: Նրանք հույս հայտնեցին, որ նախագծի վերջնական տարբերակը կներկայացվի բոլոր շահագրգիռ կողմերին:

Պետական մարմինների, ՈԿԿ-ների և քննարկման մյուս մասնակիցների առաջարկությունները գրավոր և էլեկտրոնային ձևով ուղարկվել են Օրհուսի Կոնվենցիայի համակարգողին, որոնց գրառված քննարկումից հետո ընդգրկվել է զեկույցի տեքստում: Որոշ նկատառումներ համապատասխան հիմնավորմամբ չեն ընդգրկվել զեկույցում:

Ազգային զեկույցի լրամշակված տարբերակը միաժամանակ ներկայացվել է ՀՀ Բնապահպանության նախարարությանը՝ քննարկման համար և տեղադրվել Օրհուսի Կենտրոնի վեբ կայքում (www.aarhus.am): Նոր ուղղումներ կատարելուց հետո պատրաստվել է զեկույցի վերջնական տարբերակը:

Զեկույցի նախապատրաստման համար օգտագործվել են ՀՀ օրենսդրությունը, նախարարությունների և ՈԿԿ-ների հրատարակությունները, Օրհուսի կոնվենցիայի իրականացման ուղեցույցը, և պրակտիկ նյութեր: Զեկույցում արտացոլված են ՀՀ օրենսդրության բոլոր փոփոխությունները՝ կապված կոնվենցիայի դրույթների իրացման հետ:

Formatted: English (U.S.)
Formatted: English (U.S.)
Formatted: English (U.S.)

Deleted: հասարակական լումաների
Deleted: մի
Deleted: g
Deleted: մեջ
Deleted: ¶
Deleted: ' հասարակական լումաների արդյունքում ստացված դիտողություններով լրացված
Deleted: g
Deleted: կրկին
Deleted: g
Deleted: ՏԵԿ Կովկասի և
Deleted: եր
Deleted: arm
Deleted: ; www.rec-caucasus.org
Deleted: g
Formatted: English (U.S.)
Formatted: English (U.S.)
Formatted: English (U.S.)
Deleted: տպագիր նյութերը,
Deleted: և ՏԵԿ-ի տպագիր նյութերը, ՀՀ
Deleted: օրենքների տեքստերը և ՕԿ-ի վերաբերյալ ուսուցումների ընթացքում լրացված հարցաթերթերի տեղեկատվությունը:

II. ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐ ԶԵԿՈՒՅՑԸ ՀԱՄԱՆԱԿՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տեղեկացրեք ցանկացած հատուկ հանգամանքների մասին, որոնք կարևոր են զեկույցը հասկանալու համար, օրինակ՝ գործում է արդյոք որոշումների ընդունման ֆեդերալ կամ ապակենտրոնացված մեխանիզմ,

ենթակա են արդյոք Կոնվենցիայի դրույթներն անմիջական կիրառման Կոնվենցիայի ուժի մեջ մտնելու պահից, և արդյոք սուղ ֆինանսական միջոցները էական խոչընդոտ են հանդիսանում Կոնվենցիայի իրագործման ճանապարհին (պարտադիր չէ):

Պատասխան՝

ՀՀ-ն ունիտար հանրապետություն է: Սահմանադրության 62-րդ հոդվածի համաձայն՝ «ՀՀ-ում օրենսդիր իշխանությունն իրականացնում է Ազգային ժողովը»: «Գործադիր իշխանությունը, ՀՀ-ում իրականացնում է Կառավարությունը: ՀՀ Սահմանադրության 89-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Կառավարությունը իրականացնում է պետական քաղաքականությունը գիտության, կրթության, մշակույթի, առողջապահության, սոցիալական ապահովության և բնության պահպանության ոլորտներում»:

ՀՀ-ում դատական համակարգն ունի եռաստիճան կառուցվածք: Սահմանադրության 91-րդ հոդվածի 1-ին մասին համաձայն՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում արդարադատությունն իրականացնում են միայն դատարանները՝ Սահմանադրությանը և օրենքներին համապատասխան»: Սահմանադրության 92-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն դատական աստիճանը, բացի սահմանադրական արդարադատության հարցերից, վճարելի դատարանն է որը կոչված է ապահովելու օրենքի միատեսակ կիրառությունը: Արտակարգ դատարանների ստեղծումն արգելվում է»: Ներկայումս ՀՀ-ում գործում է մեկ մասնագիտացված դատարան՝ ՀՀ վարչական դատարանը և վերաբնիչ վարչական դատարանը: Սահմանադրության 93-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանադրական արդարադատությունն իրականացնում է սահմանադրական դատարանը»:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Սահմանադրությունն ունի բարձրագույն իրավաբանական ուժ, և դրա նորմերը գործում են անմիջականորեն: Միջազգային պայմանագրերն ուժի մեջ են մտնում միայն վավերացվելուց կամ հաստատվելուց հետո: Միջազգային պայմանագրերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են: Եթե վավերացված միջազգային պայմանագրերում սահմանվում են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են այդ նորմերը: Սահմանադրությանը հակասող միջազգային պայմանագրերը չեն կարող վավերացվել»:

Պետությունն ապահովում է շրջակա միջավայրի պահպանությունը և վերականգնումը, բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործումը (Սահմանադրության հոդ.10): Սահմանադրության 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Տնտեսական սոցիալական և մշակութային ոլորտներում պետության հիմնական խնդիրներն են՝... 10) իրականացնել ներկա և ապագա սերունդների բնապահպանական անվտանգությունն ապահովող քաղաքականություն»:

Հայաստանում գոյություն ունեն Օրիուսի Կոնվենցիայի դրույթների իրականացման առումով որոշակի ֆինանսական

Deleted: Հայաստանում գոյություն ունեն Օրիուսի Կոնվենցիայի դրույթների իրականացման առումով ֆինանսական դժվարություններ, նյութերի պատճենահանման համար համակարգչային և այլ տեխնիկայի պակաս, ՕԿ-ի դրույթների վերաբերյալ պետական ծառայողների, արդարադատության բնագավառի աշխատակիցների ուսուցման անհրաժեշտություն, ազգային օրենսդրությունում ՕԿ-ի դրույթների իմպլեմենտացիայի իներտություն, այս բնագավառում արհեստավարժության պակաս և ՕԿ-ի իրականացման համար այլ խոչընդոտներ:

Deleted: Սահմանադրության 85 հոդվածի համաձայն

Deleted: գործադիր

Deleted: և

Deleted: սահմանադրության

Deleted: կառավարությունը

Deleted: ա

Deleted: սահմանադրության

Deleted: Հանրապետության

Deleted: Հայաստանի կողմից կնքված մ

Deleted: ը

Deleted:

Deleted: բտադրությունը

դժվարություններ՝ կապված տեղեկատվության մատչելիության և արդարադատության մատչելիության իրավունքների իրացման հետ: ՕԿ-ի դրույթների իրականացման համար շարունակում են խոչընդոտներ մնալ պետական ծառայողների և իրավապահ մարմինների աշխատակիցների ոչ բավարար իրազեկվածությունը էկոլոգիական իրավունքի խնդիրների վերաբերյալ:

Formatted: English (U.S.)

Deleted: ¶

III. 3-ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ 2-ԸՆԴ, 3-ԸՆԴ, 4-ԸՆԴ, 7-ԸՆԴ ԵՎ 8-ԸՆԴ ԿԵՏԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեր 3-րդ հոդվածի 2-րդ, 3-րդ, 4-րդ, 7-րդ և 8-րդ կետերի հիմնական դրույթների իրագործմանն ուղղված օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները:

Պարզաբանեք, թե ինչպես են իրագործվել նշված դրույթները: Մասնավորապես ներկայացրեք.

ա) **2-րդ կետի** մասով – ձեռնարկված միջոցառումները, որոնք ուղղված են ապահովելու, որպեսզի պաշտոնատար անձինք և պետական մարմինները հասարակայնությանն անհրաժեշտության դեպքում ուղղորդեն:

բ) **3-րդ կետի** մասով - էկոլոգիական կրթության և շրջակա միջավայրի հիմնահարցերի առնչությամբ հասարակայնության իրազեկության մակարդակի բարձրացմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

գ) **4-րդ կետի** մասով - շրջակա միջավայրի պաշտպանությանն աջակցող միությունների, կազմակերպությունների կամ խմբերի պատշաճ ճանաչման և նրանց համապատասխան աջակցություն ցույց տալու ապահովման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

դ) **7-րդ կետի** մասով - միջազգային գործընթացներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանն աջակցելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները, մասնավորապես՝

Formatted: Not Highlight

(i) Նախարարությունների ներսում և վերջիններիս միջև համագործակցության շրջանակներում այլ համապատասխան միջազգային ֆորումներում ընդգրկված պաշտոնյաներին 3-րդ հոդվածի 7-րդ կետի, Ալմաթայի սկզբունքների վերաբերյալ իրազեկման գործընթացը համակարգելուն ուղղված միջոցների մասին՝ նշելով, թե արդյոք այդ միջոցները շարունակական են:

(ii) Ազգային մակարդակում Միջազգային ֆորումների վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովելուն ուղղված միջոցները, ներառյալ այն, թե որ փուլում է ապահովվել տեղեկատվության մատչելիությունը:

(iii) Միջազգային ֆորումների առնչությամբ ազգային մակարդակում հասարակայնության մասնակցությունը հնարավոր դարձնելու և խթանելու ուղղությամբ (օրինակ՝ հրավիրել ՀԿ-ներին Կողմի պատվիրակության կազմում մասնակցելու բնապահպանական հարցերով միջազգային բանակցություններին կամ ներգրավել ՀԿ-ներին Կողմի պաշտոնական դիրքորոշումը մշակելու աշխատանքներին)՝ ներառյալ այն, թե որ փուլում է ապահովվել տեղեկատվության մատչելիությունը:

(iv) Այլ միջազգային ֆորումներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

(v) Այլ միջազգային ֆորումների աշխատանքային ծրագրերում, նախագծերում, որոշումներում և այլ նշանակալից արդյունքներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

ե) **8-րդ կետի** մասով - սույն Կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխան իրենց իրավունքներն իրականացնող անձանց պատժի, հետապնդման կամ հալածանքի չենթարկվելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

Պատասխան՝

Կետ 2 ՀՀ Սահմանադրության 33.2 հոդվածի համաձայն՝ Յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի ապրելու իր առողջությանը և բարեկեցությանը նպաստող շրջակա միջավայրում, պարտավոր է անձամբ և այլոց հետ համատեղ պահպանել և բարելավել շրջակա միջավայրը:

Պաշտոնատար անձինք պատասխանատվություն են կրում բնապահպանական տեղեկատվությունը թաքցնելու կամ դրա տրամադրումը մերժելու համար»:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 22.04.2004 թ. ընդունված N 524-Ն «Տեղեկատվական վերլուծական կենտրոն» ՊՈԱԿ կողմից բնապահպանական ոլորտի գծով վերլուծական տեղեկատվական աշխատանքների, համակարգչային ցանցի սպասարկման և զարգացման գծով 2004 թվականի պետական պատվերը հաստատելու մասին» որոշման և ՀՀ Բնապահպանության նախարարի հրապարակած N 86-Ն հրամանի (պետական գրանցման թիվ 10504095, 06.04.2004թ.) տարբեր ստորաբաժանումներ տրամադրում են բնապահպանական տեղեկատվություն Տեղեկատվական-վերլուծական Կենտրոնին՝ նախարարության ինտերնետային կայքում տեղադրելու համար (հաստատված է նախարարության ստորաբաժանումների կողմից տրամադրվող տեղեկատվության ցանկը, և

- Deleted:
- Deleted: սահմանադրություն
- Deleted: փոփոխություններից հետո լրացվել է
- Deleted: հոդվածով
- Deleted: .
- Deleted: որի
- Deleted: «
- Deleted: :
- Deleted: ¶
- Deleted: <
- Deleted: /
- Deleted:
- Deleted:
- Deleted: /
- Deleted: էջում

սահմանված է նրա հավաքագրման և տարածման կարգը):
 Ստեղծվել է էլեկտրոնային կայքեր (www.reservepark.mnp.am, www.dilijan.am, www.lsevanpark.am), որտեղից կարելի է ստանալ տեղեկատվության ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին: ~~Գործում են նաև www.nature.ic.am, www.armmonitoring.am կայքերը:~~

~~Զգալիորեն բարելավվել է ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության վեբկայքը /www.armstat.am/, որտեղ տեղադրված է հանրապետության էկոլոգիական վիճակի վերաբերյալ առայժմ միակ ամբողջական և բոլորի համար մատչելի վիճակագրական տեղեկատվությունը /«Շրջակա միջավայրը և բնական պաշարները Հայաստանի Հանրապետությունում» տարեկան վիճակագրական ժողովածու/: Այն հետայսու pdf ֆորմատի հետ զուգահեռ կտեղադրվի Word և Excel ֆորմատներով՝ բարձրացնելու սպառողների համար մատչելիությունը և օգտավետությունը:~~

~~Բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման և շրջակա միջավայրի վնասակար և վտանգավոր գործոնների բացասական ազդեցության բացառման նպատակով 2009-2010թթ. հաստատվել և գրանցվել են մի շարք սանիտարական և հակահամաճարակային կանոններ և նորմեր, այդ թվում՝ վտանգավոր թափոնների, բժշկական թափոնների, բնակավայրերի սանիտարական պահպանման, հողի որակի, հասարակական զուգարանների, մանկաբարձագինեկոլոգիական ստացիոնարների, տուբերկուլոզի դեմ պայքարի վերաբերյալ: Սանիտարական օրենսդրության բոլոր գործող նորմատիվ ակտերը տեղադրվում են ՀՀ առողջապահության նախարարության պաշտոնական կայքում և մատչելի են ինչպես տնտեսվարողների, այնպես էլ բնակչության համար:~~

~~ՀՀ նախարարություններում ստեղծվել են հասարակայնության հետ կապերի բաժիններ կամ վարչություններ: Ստեղծվել են նաև նախարարությունների էլեկտրոնային կայքեր (2004թ. սկսած), որոնք նախարարությունների գործունեության վերաբերյալ տեղեկատվությունը հասարակության համար դարձնում են ավելի մատչելի:~~

~~ՀՀ Վարչապետն ընդունել է Օրհուսի կոնվենցիայից բխող ՀՀ ստանձնած պարտավորությունների կատարման մասին որոշում (2006 թվականի հոկտեմբերի 16-ին N 774-Ս): Սույն որոշմամբ ստեղծվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով, որի կազմի մեջ մտնում են մի շարք նախարարությունների նախարարների և այլ գերատեսչությունների ղեկավարների տեղակալներ, ինչպես նաև ներկայացուցիչներ հասարակական սեկտորից: Միջգերատեսչական հանձնաժողովի ստեղծման հիմնական նպատակը ՕԿ-ից բխող ՀՀ ստանձնած պարտավորությունների կատարման համար անհրաժեշտ միջոցառումների մշակման աշխատանքների կատարումն է: ~~ՀՀ կառավարության 2008 թվականի ապրիլի 17-ի նիստի արձանագրության թիվ 15 քաղվածքում ամրագրվել է վարչապետի հանձնարարականն ուղղված հանրապետական գործադիր մարմինների ղեկավարներին՝ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել պետական մարմինների գործունեության հրապարակայնությունը և թափանցիկությունն ապահովելու, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության քննարկմանը ներկայացվող իրավական ակտերի նախագծերը համապատասխան պետական մարմինների ինտերնետային~~~~

- Deleted:** /
- Formatted:** English (U.S.)
- Field Code Changed**
- Formatted:** English (U.S.)
- Formatted:** English (U.S.)
- Formatted:** English (U.S.)
- Deleted:** /
- Deleted:** Ստեղծվել են նաև www.hanq.mnp.am, www.geobibliography.mnp.am էլեկտրոնային կայքերը:
- Deleted:** ¶
Բնապահպանության նախարարության www.mnp.am ինտերնետային կայքի օրենսդրության բաժնում տեղադրվում են շրջակա միջավայրի պահպանությանը վերաբերող բոլոր նորմատիվ իրավական ակտերը:
- Deleted:** Համաձայն ՀՀ Վարչապետի հանձնարարականի՝
- Deleted:** /
- Deleted:** /
- Deleted:** /
- Deleted:** /
- Deleted:** /
- Deleted:** -
- Deleted:** Մակայն մինչ օրս Միջգերատեսչական հանձնաժողովի որևէ նիստ չի գումարվել : ¶

ապրիլի 4-ի «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» և 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքներում: Բնապահպանության ոլորտում գործունեություն ծավալող ոչ ֆորմալ խմբերի հասարակական ակտիվությունը թեև չի արգելվում, սակայն այդ խմբերը որպես իրավունքի կոլեկտիվ սուբյեկտ չեն ճանաչվում:

Իրավաբանական անձանց, այդ թվում՝ ՈԿԿ-ների պետական գրանցման գործընթացը պարզեցնելու նպատակով ներկայումս մշակվում է համապատասխան օրենսդրական դաշտ, որը հնարավորություն կտա առցանց համակարգով գրանցել իրավաբանական անձանց: Արդյունքում համակարգը պետք է ընդլայնվի երկրի ողջ մարզերում՝ «մեկ կանգառ» կենտրոնի զարգացմամբ, որը միացված կլինի կենտրոնական տվյալների շտեմարանին: Այս համակարգի ներդրումը թույլ կտա խուսափել ավելորդ վարչարարությունից և կոռուպցիոն ռիսկերից:

Միջազգային և տեղական կազմակերպությունների կողմից տարվում են որոշակի աջակցություններ՝ ուղղված ՈԿԿ-ների գործունեության նկարագրի և դրանց կարգավիճակի վերաբերյալ հասարակայնության իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանը, օր.՝ Եղվարդի Օրհուս կենտրոնի լուսարանումների ու ջանքերի շնորհիվ Եղվարդում ստեղծվել է առաջին բնապահպանական ՀԿ-ն:

Կետ 7. Ազգային օրենսդրությամբ միջազգային ֆորումներում հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ ուղղակի պահանջներ ամրագրված չեն: Այդուհանդերձ, պետական մարմինները հաճախ կազմակերպում են միջազգային ֆորումներում ներկայացնելու համար պատրաստվող զեկույցների և հրատարակությունների վերաբերյալ հասարակական լուսումներ: Միջազգային ֆորումներում մասնակցում են ներկայացուցիչներ և՛ նախարարությունից, և՛ ՈԿԿ-ներից: Շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող գրեթե բոլոր ծրագրերի շրջանակներում գործում են Օրհուսի Կոնվենցիայի երկու սկզբունքներ՝ տեղեկատվության մատչելիության և հասարակության մասնակցության իրավունքը:

ԵՄ SUUԻՍ «Բնապահպանական տեղեկատվություն, կրթություն և հասարակության իրազեկում, ՆԱՊ» նախագծի իրականացումից հետո (2002-2004) և այլ նախարարությունների պետական ծառայողների համար անցկացված ուսուցումների արդյունքում բարձրացել է պետական ծառայողների իրազեկության մակարդակն Օրհուսի Կոնվենցիայի դրույթների վերաբերյալ և նրանց համոզվածությունը միջազգային մակարդակով Օրհուսի Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանն աջակցելու համար միջոցառումների ձեռնարկման անհրաժեշտության մեջ:

Սկսած 2008 թվականից ԵՊՀ ԷԻԳԿ կողմից տարբեր մասնագիտական խմբերի, քաղաքացիական ծառայողների և ՈԿԿ-ների համար պարբերաբար կազմակերպվող թեմատիկ դասընթացների շրջանակներում հասարակայնության ներկայացուցիչներին ներկայացվել են միջազգային ֆորումներին հասարակայնության մասնակցության հիմնական սկզբունքները, այդ թվում՝ Ալմաթայի սկզբունքները:

Deleted: ՀՀ Սահմանադրության 25-րդ / ՀՀ սահմանադրության փոփոխություններից հետո 28-րդ / հողվածում ամրագրված է քաղաքացիների միություններ ստեղծելու իրավունքը: Ընդունվել է «Հասարակական միությունների մասին» ՀՀ օրենքը: Պետական կառույցները համագործակցում են ՈԿԿ-ների հետ շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում:

Deleted:

Deleted: Պ

Deleted: և ավելի

Deleted: են

Deleted: ամրագրվել են և իրականացվել

Formatted: Afrikaans

Formatted: Afrikaans

(i) 2010 թվականին ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից հրատարակվել է Հայաստանում գործող բնապահպանական ոլորտի տեղեկագիր, որը տվյալներ է պարունակում բնապահպանական ՈԿԿ-ների գործունեության հիմնական տեսակների և ուղղությունների վերաբերյալ: Դա առաջին տեղեկագիրը չէ, և նմանատիպ տեղեկատվությունը պարբերաբար թարմացվում է: Նմանատիպ հրատարակությունները հնարավորություն են տալիս պետական մարմիններին արդյունավետ կերպով որոշելու շահագրգիռ հասարակայնության շրջանակը, ժամանակին և համարժեք իրազեկել վերջիններին այդ գործընթացների մասին՝ դրանով իսկ բարձրացնելով մասնակցության արդյունավետությունը:

(ii) Միջազգային ֆորումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնականում տարածվում է էլեկտրոնային փոստով, որը մասամբ է հասանելի շահագրգիռ կողմերին: Միաժամանակ, պետական մարմինների կազմում գործող հասարակայնության հետ կապերի բաժինները միջազգային ֆորումների վերաբերյալ հասարակայնության շրջանում տեղեկատվություն տարածելու գործառնություն են: ՉԼՄ-ները ևս պասիվ են այս հարցում:

Միջազգային ֆորումների վերաբերյալ հասարակայնության իրազեկումն առավել արդյունավետ է այն դեպքերում, երբ տեղեկատվությունը տարածվում է անմիջականորեն այս կամ այն միջազգային ֆորումի կողմից:

(iii) Միջազգային ֆորումների առնչությամբ ազգային մակարդակում հասարակայնության մասնակցությունը հնարավոր դարձնելու ուղղությամբ պետական մարմինները հիմնականում առաջնորդվում են խնդրի մասնագիտական ասպեկտներով: Այդուհանդերձ, որոշ ՈԿԿ-ներ սեփական նախաձեռնությամբ կազմակերպում են քննարկումներ և ներգրավում հասարակայնության ներկայացուցիչներին:

Այս առումով դրական փորձ ունի «Խազեր» ՈԿԿ-ն, 2009թ. դեկտեմբեր ամսին Դանիայի Կոպենհագեն քաղաքում կայացած ՄԱԿ-ի Կլիմայի փոփոխության մասին շրջնակային կոնվենցիայի Կողմ երկրների 15-րդ համաժողովին (COP 15) մասնակցել է նաև Հայաստանի պատվիրակությունը:

Այդ կոնֆերանսին նախորդել է Երևանում 2009թ. հոկտեմբերի 15-16-ին «Խազեր» էկոլոգամշակութային ՈԿԿ-ի կողմից կազմակերպված Հայաստանի էկոլոգիական ՈԿԿ-ների «ԴԵՊԻ ԿՈՊԵՆՀԱԳԵՆ՝ Հայաստանը Կլիմայի փոփոխության կոնվենցիայի Կողմերի 15 –րդ նստաշրջանի նախաշեմին» խորագրով ֆորումը:

«Խազեր» ՈԿԿ-ի նախաձեռնությամբ 2010թ. մայիսի 11-ին կազմակերպվել է «Կոպենհագենից դեպի Կանկուն (Մեքսիկա)» խորագրով կոնֆերանսը:

«Կանայք հանուն առողջության» ՈԿԿ-ն մասնակցել է Առողջապահության համաշխարհային հիմնադրամի «Առողջություն և շրջակա միջավայր» կոնֆերանսին:

(iv) 2010 թվականին Բուդապեշտում «Եվրոպայի կանայք հանուն քնդհանուր ապագայի» կազմակերպության նախաձեռնությամբ կայացած աշխատանքային հանդիպումը («Ջրային ռեսուրսների կառավարման բնագավառում հասարակայնության մասնակցությունը և տեղեկատվության մատչելիությունը» խորագրով) Հայաստանից մասնակցել են ինչպես բնապահպանության, նախարարության, այնպես էլ ՈԿԿ-ների

Deleted: Միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ շարունակվում են կազմակերպվել դասընթացներ դատավորների համար: Դասընթացների միջոցով Օրիուսի կոնվենցիայի վերաբերյալ դատավորների տեղեկացվածության մակարդակի բարձրացումը բավականին արդյունավետ է: Արդարադատության մատչելիության սկզբունքի առավել արդյունավետ իրականացումն ապահովելու համար ՄԱԿ-ի Եվրոպական Տնտեսական Հանձնաժողովի շրջանակներում 2007թ. հունիսի 4-7-ը Կիևում տարբեր պետությունների դատական համակարգի Բարձրագույն ատյանի դատավորների համար անցկացվել է տարածաշրջանային սեմինար «Արդարադատության մատչելիություն» թեմայով, որին մասնակցել են նաև դատավորներ ՀՀ-ից:¶

Formatted ... [1]

Formatted ... [2]

Formatted ... [3]

Formatted ... [4]

Formatted ... [5]

ներկայացուցիչներ:

«Էկոլոգիական կրթություն կայուն զարգացման նպատակով» խորագիրը կրող բնապահպանության նախարարների 2007 թվականի Բելգրադյան Կոնֆերանսին կառավարական պատվիրակության կազմում մասնակցել է մեկ ներկայացուցիչ ՈԿԿ –ից:

(v) Այլ միջազգային ֆորումների աշխատանքային ծրագրերում, նախագծերում, որոշումներում և այլ նշանակալից արդյունքներում Կոնվենցիայի սկզբունքների կիրառմանը նպաստելու ուղղությամբ ձեռնարկվող քայլերն իրենց հիմքում չունեն ներպետական օրենսդրությամբ ամրագրված պահանջներ և հանդիսանում են պետական մարմինների և միջազգային ֆորումների նախաձեռնության արդյունք: Օրինակ՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, Օգոսի ազգային կենտրոնը և ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիրը 2010 թվականի փետրվարի 25-26-ին հիդրոքլորֆտորածխածինների փուլային փոխարինման ծրագրի մշակմանը ներգրավել են հասարակայնության ներկայացուցիչներին:

Կետ 8. ՀՀ Սահմանադրության 14.1 հոդվածի համաձայն՝ «Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջև»:

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածն ապահովում է խոսքի ազատության և իր կարծիքն ազատ արտահայտելու իրավունքը, որի ներքո պետք է հասկանալ տեղեկատվության (այդ թվում՝ բնապահպանական) տարածման իրավունքը:

Սահմանադրության 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի անձնական ազատության և անձեռնմխելիության իրավունք: Մարդուն կարելի է ազատությունից զրկել օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով: Սահմանադրությունում սպառիչ կերպով թվարկված են այն դեպքերը, երբ օրենքը կարող է նախատեսել ազատությունից զրկելու հնարավորություն: Սահմանադրության 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Ոչ ոք չպետք է ենթարկվի խոշտանգումների, ինչպես նաև անմարդկային կամ նվաստացնող վերաբերմունքի կամ պատժի: Չերբակալված, կալանավորված և ազատազրկված անձինք ունեն մարդասիրական վերաբերմունքի և արժանապատվության հարգման իրավունք»: Վերը նշված մարդու իրավունքների պաշտպանության երաշխիքներն ամրագրված են ՀՀ ընթացիկ օրենսդրությամբ:

IV. 3-ԸՂ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 3-րդ հոդվածի վերոնշյալ կետերից ցանկացածի դրույթների իրագործման ժամանակ:

Պատասխան՝

Կետ 2. Պետական մարմինների և պաշտոնատար անձանց կողմից անհրաժեշտության դեպքում հասարակայնությանն ուղղորդելու առնչությամբ ծագող խոչընդոտները հիմնականում հանգում են հետևյալին. տվյալ պետական մարմինը չի տնօրինում պահանջվող տեղեկատվությունը.

Formatted: Russian (Russia)

Deleted: Բնապահպանության ն

Deleted: հանդիպմանը

Deleted: ի

Deleted: ընդգրկվել

Deleted:

Deleted: 16-րդ /փոփոխություններից հետո

Deleted: / հոդվածի

Deleted: Բ

Deleted: 24-րդ /փոփոխություններից հետո

Deleted: ը / հոդվածն

Deleted: նաև՝

Deleted:

Deleted: Որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության և բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիության մասին օրենսդրության խախտումներ (այս կապակցությամբ աճում է դատական գործերի թիվը), էկոլոգիական կրթության մակարդակի բարձրացման համար ֆինանսավորման կարիք, մեխանիզմների և սույն ոլորտում հոչակված իրավունքների իրականացման համար սոցիալական ու տնտեսական երաշխիքների բացակայությունը: ¶

պաշտոնյաներն անուշադրության են մատնում իրենց հասցեագրված հարցումները: Նշված խոչընդոտները պայմանավորված են հետևյալ պատճառներով.

- պետական մարմինների պաշտոնյաների իրազեկվածության ոչ բավարար մակարդակ,

- ֆինանսական, տեխնիկական և կազմակերպչական բնույթի խոչընդոտներ:

Կետ 3. Թեև էկոկրթության և հասարակայնության իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանն ուղղված բազմաբնույթ միջոցներ ձեռնարկվում են պետական մարմինների, տարբեր ուսումնական հաստատությունների, Օրիուս կենտրոնների և ՈԿԿ-ների կողմից, այդուհանդերձ գործընթացի արդյունավետությունը տուժում է՝ պայմանավորված այն հանգամանքով, որ այդպիսի ծրագրերն իրականացվում են ոչ համակարգված և հաճախ ոչ հետևողականորեն: Երբեմն հրատարակությունները հասցեական չեն և իրականում չեն ծառայում էկոկրթության խնդիրներին:

Հանրակրթական դպրոցում դասավանդվում են շրջակա միջավայրի վերաբերյալ ինտեգրված և գուտ էկոլոգիական դասընթացներ, այդ թվում՝ բնօգտագործում և բնապահպանություն, էկոլոգի և էներգիայի և ռեսուրսների օգտագործում առարկաները: Այդուհանդերձ, հանրակրթության բնագավառում ևս առկա են որոշակի խոչընդոտներ:

Կետ 7. Միջազգային ֆորումներին հասարակայնության մասնակցությունը խթանելու և աջակցություն ցուցաբերելու ոլորտում առկա են հետևյալ խոչընդոտները.

- ֆինանսական խոչընդոտներ,

- ՈԿԿ-ների թափանցիկ ընտրության ընթացակարգի և հստակ չափանիշների բացակայություն:

V. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 3-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն 3-րդ հոդվածի հիմնական դրույթների կիրառման վերաբերյալ:

Պատասխան՝

Շատ ՈԿԿ-ներ իրենց գործունեության մեջ հիմնվում են ՕԿ-ի դրույթների վրա: Շրջակա միջավայրի պահպանությանն ոլորտում ընդունվող իրավական ակտերը և դատական ակտերը որպես կանոն հիմնված են ՕԿ-ի դրույթների վրա:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը ՀՀ տարածքում էկոլոգիական կրթության կազմակերպման նպատակով իրականացնում է հետևյալ միոցառումները.

- հանրակրթական տարրական և միջին դպրոցում էկոլոգիական կրթությունն իրականացվում է «Կյանքի հմտություններ», «Ես և շրջակա

Deleted: ներառում

Deleted: ը

աշխարհը» դասընթացների միջոցով,

- հանրակրթության հիմնական դպրոցում՝ «Կենսաբանություն», «Կյանքի հմտություններ», «Աշխարհագրություն»,
- հանրակրթության ավագ դպրոցում՝ «Կենսաբանություն» «Բնօգտագործում և բնապահպանության հիմունքներ» :

Միջին մասնագիտական կրթական հաստատություններում և ԲՈՒՀ-երում դասավանդվում է «Էկոլոգիա» դասընթացը: Որոշ ֆակուլտետների մասնագիտացումը հաշվի առնելով դասավանդվում է նաև Էկոլոգիական իրավունք առարկան:

Ներկայումս ԲՈՒՀ-երում հաստատվել են բոլոր մասնագիտությունների գծով չափորոշիչները, որոնցում ներառվել են «Էկոլոգիա» և «Էկոլոգիայի հիմունքներ» առարկաները: Բացի դրանից, որոշ ԲՈՒՀ-երում դասավանդվում են «Սոցիալական էկոլոգիա», «Մարդու էկոլոգիա», «Ռադիացիոն էկոլոգիա», «Էկոլոգիական իրավունք» և այլն (մոտավորապես 24 էկոլոգիական ուղղվածության դասընթացներ): ՀՀ կառավարության 19.08.2010թ. N296 որոշմամբ հաստատվել է «Մարուր հայրենիք» բնապահպանական ծրագիրը, որում ներառված է նաև «Էկոկրթությունը և էկոդաստիարակությունը որպես հանրային խնդիր» իրազեկման և կրթադաստիարակչական ուղղվածություն ունեցող եռամյա գործողությունը:

Միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ շարունակվում են կազմակերպվել դասընթացներ դատավորների և իրավակիրառողների համար: Արդարադատության մատչելիության սկզբունքի առավել արդյունավետ իրականացումն ապահովելու համար ՄԱԿ-ի Եվրոպական Տնտեսական Հանձնաժողովի շրջանակներում 2007թ. հունիսի 4-7-ը Կիևում տարբեր պետությունների դատական համակարգի Բարձրագույն ատյանի դատավորների համար անցկացվել է տարածաշրջանային սեմինար «Արդարադատության մատչելիություն» թեմայով, որին մասնակցել են նաև դատավորներ ՀՀ-ից:

2009 թվականից ՀՀ դատական դպրոցի հետ համագործակցության շրջանակներում ԵՊՀ ԷԻԳԿ-ն յուրաքանչյուր կիսամյակ դատավորների վերապատրաստման ծրագրով 16 ակադեմիական ժամ տևողությամբ էկոլոգիական իրավունքի դասընթացներ է անցկացնում գործող դատավորների, դատավորների թեկնածուությունների և ծառայողական առաջխաղացման ցուցակներում ընդգրկված անձանց համար: ԵՊՀ հետբուհական լրացուցիչ կրթության վարչության հետ ձեռք է բերվել համաձայնություն և Կենտրոնի մասնագետները կանոնավոր հիմունքներով համապատասխան դասընթացներ են անցկացնում նաև քաղաքացիական ծառայողների համար վերապատրաստման ծրագրի շրջանակներում:

Պետական կառույցների, ՈԿԿ-ների և գիտական-կրթական հատվածի համատեղ ջանքերով, ԵԱՀԿ-ի, ՄԱԿ-ի կառույցների, USAID և այլ միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ կազմակերպվում են բազմաթիվ էկոլոգիական դասընթացներ, սեմինարներ, ամառային դպրոցներ բնակչության հիմնական խմբերի՝ դպրոցականներից մինչև որոշումներ ընդունողների համար:

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Հրատարակվում են համապատասխան ուսումնական ձեռնարկներ, էլեկտրոնային պլատֆորմներ, պլակատներ, նկարահանվում են տեսաֆիլմեր, անցկացվում են լրագրող-էկոլոգների խրախուսական մրցույթներ, կազմակերպվում են ուսուցողական հանդիպումներ ուսուցիչների հետ: 2010 թվականից լույս է տեսնում ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնի եռամսյակային պարբերականը: Բացի այդ, թողարկվում են նաև առանձին բլոգներ, տեղեկագրեր Հայաստանի Հանրապետության քաղաքների օդային ավազանի և մակերևութային ջրերի վիճակի վերաբերյալ: 2006 թվականին լույս տեսած բնապահպանության նախարարության «Բնություն» ամսագրում տպագրվել են տարբեր պետական կառույցներից, գիտական հիմնարկություններից և ՈԿԿ-ներից ստացվող հոդվածներ: 2005-2009 թթ. ընթացքում եթեր է հեռարձակվել «Բնապահպանի օրագիր» հաղորդաշարը, որի ընթացքում լուսաբանվում էին բնապահպանական խնդիրներ:

2002-2004 թթ. իրականացվել է ԵՄ ՏԱՄԻՍ «Բնապահպանական տեղեկատվություն, կրթություն և հասարակության իրազեկում, ՆԱՊ» նախագիծը:

ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ իրականացվել են ծրագրեր, որոնք նպատակաուղղված են եղել բարձրացնելու լրատվամիջոցների և հասարակության իրազեկման մակարդակը երկրի բնապահպանական խնդիրների մասին: Մասնավորապես ամենամյա մրցույթներ են անցկացվել լավագույն բնապահպանական հեռուստաֆիլմի, լավագույն հոդվածի համար: Ստեղծվել է էլեկտրոնային կայք՝ www.ozone.nature-ic.am: Անցկացվում են իրազեկման սեմինարներ, ինչպես նաև հաղորդումներ հեռուստատեսությամբ: Հրատարակվում են հոդվածներ օրաթերթերում: Նշվում է օգոնային շերտի պահպանության միջազգայի օրը՝ սեպտեմբերի 16-ը:

ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ հրատարակվել են շրջակա միջավայրի պահպանությանը վերաբերող տեղեկատվական նյութեր: 2009 թվականին ԵՊՀ ԷԻԳԿ կողմից հրատարակվել է ՀՀ էկոլոգիական իրավունք (նորմատիվ ակտերի ժողովածուն), որում ներառվել են ՀՀ էկոլոգիական օրենսդրության համակարգը կազմող բոլոր իրավական ակտերը: Ժողովածուում քննարկված իրավական ակտերը դասակարգելիս կիրառված մոտեցումը թույլ է տալիս օգտվողներին հեշտությամբ կողմնորոշվել ծավալուն նորմատիվ նյութի հետ աշխատելիս:

Օգոնի ազգային կենտրոնի կողմից հրատարակվել և հանրակրթական դպրոցներին է տրամադրվել պատկերազարդ տեղեկատվական բրոշյուրների շարք՝ նվիրված օգոնային շերտի պահպանությանը: Եղվարդի Օրհուս կենտրոնի աջակցությամբ լույս է քնծայվել «Լուսածիր» աշակերտական թերթը, որտեղ առանձին բաժին է հատկացվել բնապահպանական խնդիրների լուսաբանմանը: «Նազեր» ՈԿԿ-ը հրատարակել է «Մենք ենք մեր մոլորակը» գիրքը, որը նույնպես վերաբերում է բնապահպանությանը:

Պետության, ՈԿԿ-ների, գիտակրթական սեկտորի և միջազգային կազմակերպությունների համատեղ ջանքերով երեխաների և երիտասարդների համար կազմակերպվում են ամառային դասընթացներ, պարապմունքներ,

Formatted: Indent: First line: 1 cm

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

ինչպես նաև՝ սեմինարներ պետական սեկտորի ներկայացուցիչների համար: Մասնավորապես, 2007թ.-ից սկսած «SUNCHILD» ՈԿԿ-ի (www.sunchild.am) ջանքերով կազմակերպվում են ամառային բնապահպանական ճամբարներ 7-10-րդ դասարանի երեխաների համար:

«Բիոսոֆիա» ՈԿԿ-ը «Կենսիմաստությունը կփրկի մեր համայնքը նոր աղետներից» թեմայով իրականացրել է ծրագիր, որի նպատակն է եղել ուսումնասիրել հանրային կարծիքը Գյումրի համայնքի բնապահպանական իրավիճակի ու դրա բարելավմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ, նպաստել համայնքի բնակչության էկոլոգիական գիտակցության և մշակույթի մակարդակի բարձրացմանն ու ոլորտի կայուն զարգացմանը:

Վերը նշված կառավարության հաստատված ծրագրում նախատեսված են միջոցառումներ բնապահպանությանը վերաբերող միջազգային տոների վերաբերյալ: Երևանի Օրհուս կենտրոնի նախաձեռնությամբ ևս պարբերաբար կազմակերպվում են տեղեկատվական սեմինարներ, որոնք նպաստում են էկոլոգիական կրթությանը և շրջակա միջավայրի հիմնախնդիրների վերաբերյալ հասարակության իրազեկության բարձրացմանը: Նշված սեմինարները հիմնականում կազմակերպվում են ըստ էկոլոգիական օրացույցի, նշվում են միջազգային էկոլոգիական օրերը և համապատասխան փորձագետների կողմից (կենտրոնը դիմում է ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը, միջազգային և հասարակական կառույցներին, որոնք համապատասխան փորձագետներ են տրամադրում) մասնակիցներին ներկայացվում է տեղեկատվություն գործալ և տեղական էկոլոգիական հիմնախնդիրների վերաբերյալ: Նշված սեմինարները կազմակերպվում են տարբեր թիրախային խմբերի համար՝ դպրոցականների, տարբեր ԲՈՒՀ-երի ուսանողների, պետական մարմինների աշխատակիցների, հասարակական, միջազգային կառույցների, ՋԼՄ-ների ներկայացուցիչների, ինչպես նաև այլ շահագրգիռ անձանց համար: Կենտրոնի նախաձեռնությամբ կազմակերպվում են նաև էկոկրթության և էկոդաստիարակության մակարդակի բարձրացմանը նպաստող մի շարք այլ միջոցառումներ՝ շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող թեմաներով մրցույթներ, ցուցահանդեսներ, լրացուցիչ դասընթացներ մանկապարտեզներում, դպրոցներում ու ԲՈՒՀ-երում, բաց դասեր և ֆիլմերի դիտումներ, ծառատունկեր և այլն:

Դիլիջանի Օրհուս կենտրոնը UNDP, Կոկա-կոլա-Հայաստան ընկերության, USAID և ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորմամբ 2010 թ սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսների ժամանակահատվածում իրականացում է “Անգին է ջրի կաթիլը...” բնապահպանական իրազեկության դրամաշնորհային ծրագիրը: Օրհուս կենտրոնը ծրագիրը իրականացնում է տեղական “Դիլնետ-սերվիս” ՀԿ-ի հետ համատեղ:

ՕԿ-ի դրույթներն անմիջական կիրառում ունեն բնապահպանական միասնական տեղեկատվության կառավարման ոլորտում, մասնավորապես դրանք արտացոլվում են կառավարման մարմինների կանոնադրություններում՝ վերացնելու սահմանփակումները վարչական տեղեկույթի հավաքագրման ու տրամադրման գործընթացներում:

Deleted:
Deleted: Դատարանները կայացնում են որոշումներ վկայակոչելով Օրհուսի Կոնվենցիան: Քաղաքացիների դատական հայցերը բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիության կամ որոշումների ընդունման գործընթացին մասնակցության առնչությամբ նույնպես ունեն մեջբերումներ ՕԿ-ից:¶

ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.nature.am, www.gov.am, www.mnp.am, www.aarhus.am, www.court.am,
www.armstat.am:

Deleted: www.mnp.am.

Deleted: ¶

¶
¶
¶
¶
¶
¶
¶
¶

VII. ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 4-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցներ՝ ուղղված էկոլոգիական տեղեկատվության վերաբերյալ 4-րդ հոդվածի դրույթների իրագործմանը, որոնք վերաբերում են բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիությանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 4-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ նշեք մասնավորապես հետևյալը

Formatted: Not Highlight

ա) **1-ին կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք կապահովեն, որպեսզի.

(i) յուրաքանչյուր ոք կարողանա ստանալ տեղեկատվություն առանց իր շահագրգռվածությունն արտահայտելու պահանջի,

(ii) տրամադրվեն պահանջվող տեղեկատվությունը պարունակող իրական փաստաթղթերի պատճենները,

(iii) տեղեկատվությունը տրամադրվի պահանջվող ձևով:

բ) **2-րդ կետում** սահմանված ժամկետների պահպանման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները.

գ) **3-րդ և 4-րդ կետերի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված

(i) հարցումներից բացառություններ նախատեսելուն,

(ii) 4-րդ կետի վերջում նշված հասարակայնության շահագրգռվածության չափանիշի կիրառման ապահովմանը:

դ) **5-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք կապահովեն, որ

հարցվող էկոլոգիական տեղեկատվությունը չտնօրինող պետական մարմնի կողմից իրականացվեն անհրաժեշտ քայլեր:

ե) **6-րդ կետի** մասով՝ տեղեկատվության առանձնացման և դրա մատչելիության ապահովման վերաբերյալ պահանջի իրականացման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

զ) **7-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի մերժումները կատարվեն ժամկետների և մերժումներին վերաբերող այլ պահանջների պահպանմամբ:

է) **8-րդ կետի** մասով՝ վճարի գանձմանը վերաբերող պահանջների կատարումն ապահովող միջոցները:

Պատասխան՝

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն. «Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից»: Սահմանադրության 27.1 հոդվածն ամրագրում է յուրաքանչյուրի իրավունքը՝ իր անձնական կամ հասարակական շահերի պաշտպանության նկատառումներով իրավասու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և պաշտոնատար անձանց դիմումներ կամ առաջարկություններ ներկայացնելու և ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու: Իսկ Սահմանադրության 33.2 հոդվածի համաձայն՝ «Պաշտոնատար անձինք պատասխանատվություն են կրում բնապահպանական տեղեկատվությունը թաքցնելու կամ դրա տրամադրումը մերժելու համար»:

Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի սահմանումների առումով կարևոր ենք համարում «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի ներքո տրվող վարչական մարմինների հասկացությունը, որը սպառնիչ է և ներառում է բոլոր վարչական մարմինները:

ՀՀ օրենսդրությամբ դեռևս սահմանված չէ էկոլոգիական տեղեկատվության հասկացությունը, իսկ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սահմանում է «տեղեկություն» հասկացությունը. «տեղեկություն նշանակում է անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստացված և ձևավորված տվյալներ՝ անկախ դրանց տնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից (տեքստային, էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ձայնագրություններ, տեսագրություններ, լուսաժապավեններ, զժագրեր, սխեմաներ, նոտաներ, քարտեզներ)»:

Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի խտրականության բացակայության առնչությամբ ՀՀ Սահմանադրության 14.1 հոդվածը սահմանում է. «Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջև: Խտրականությունը՝ կախված սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկական կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնությանը պատկանելիությունից, գույքային

վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից, արգելվում է»:

«Բնության պահպանության վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության հիմունքները» 2007 թվականին ուժը կորցրած է ճանաչվել և մինչ օրս դրան փոխարինող իրավական ակտ չի ընդունվել:

Deleted: ¶

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքը (1995թ.) սահմանում է լիազորված մարմնի պարտականությունը (6-րդ հոդ. 3-րդ, 4-րդ կետեր) նախաձեռնող անձի կողմից տեղեկացում ստանալուց հետո 7-օրյա ժամկետում իրազեկ պահել ազդակիր համայնքի ղեկավարներին և հասարակայնությանը նախատեսվող գործունեության իրականացման նախաձեռնության մասին: Ազդակիր համայնքի ղեկավարները և ձեռնարկողը զանգվածային լրատվության միջոցներով տեղեկություններ են հաղորդում նախատեսվող գործունեության հասարակական լուումների տեղի և ժամանակի մասին: Այդ օրենքի համաձայն հասարակայնությունը տեղեկացվում է նաև նախատեսվող գործունեության նախագծային փաստաթղթերի մասնագիտական եզրակացության մասին: Օրենքը սահմանում է նաև յուրաքանչյուրի իրավունքը հասարակական լուումներից առաջ ծանոթանալու նախագծային փաստաթղթերին: **«ՀՀ բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» ՀՀ օրենքը (1992թ.)** սահմանում է բաղաբացիների՝ շրջակա միջավայրի սանիտարահամաճարակային իրադրության վերաբերյալ հավաստի և ամբողջական տեղեկատվության և իրազեկման իրավունքը (10-րդ հոդված):

Deleted: ,

«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքը (1998թ.) սահմանում է քաղաքաշինական գործունեության, ինչպես նաև կենսագործունեության միջավայրի ծրագրվող փոփոխությունների մասին ստույգ տեղեկություններ ստանալու իրավունքը:

Deleted: ¶
Այդ օրենքի համաձայն հասարակայնությունը տեղեկացվում է նաև նախատեսվող նախագծի մասնագիտական եզրակացության մասին: ¶

Տարածքային կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են զանգվածային լրատվության միջոցներում հրապարակումներով, հասարակական քննարկումներով, ծրագրերի եւ նախագծերի ցուցադրման միջոցառումներով իրազեկել ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց կենսագործունեության միջավայրի, տարածքի գոտիավորման եւ քաղաքաշինական նախատեսվող այլ փոփոխությունների մասին:

Deleted: «

Քաղաքաշինական գործունեության իրականացման ընթացքում հասարակայնության ներկայացուցիչներն իրավունք ունեն՝

Deleted: Շրջակա

ա) ստանալ ստույգ տեղեկություններ իրենց կենսագործունեության միջավայրի ծրագրվող փոփոխությունների մասին.

Deleted: բաղաբացիների՝

բ) մինչեւ հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի եւ նախագծերի հաստատումը՝ մասնակցել դրանց քննարկումներին, ներկայացնել իրավական եւ նորմատիվ ակտերով հիմնավորված դիտողություններ, առաջարկություններ, այլընտրանքային նախագծեր եւ ծրագրեր.

դ) դատական կարգով զանգատարկել պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների եւ պաշտոնատար անձանց գործողությունները: («Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք 12-14-րդ հոդվածներ):

«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը (1998թ.) բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցառումների շարքում սահմանում է.

ա/ բնակչության իրազեկման պահանջ վտանգի կամ դրա առաջացման հնարավորության մասին,

բ/ աղետի գոտում բնակչությանը անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման կազմակերպումն ու հսկողությունը,

գ/ ճառագայթային, քիմիական և այլ նյութերից բնակչության պաշտպանությունը (հոդված 5, ա, բ, գ ենթակետեր):

Deleted: .

Deleted: . ա/ վտանգի կամ դրա առաջացման հնարավորության մասին բնակչության իրազեկումը,¶

«Խաղաղ նպատակներով ատոմային էներգիայի անվտանգ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենքի (1998թ.) 12-րդ հոդվածում «Ատոմային էներգիայի օգտագործման բնագավառում տեղեկություններ ստանալու իրավունք» վերնագրով սահմանվում է. «ՀՀ իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք իրավունք ունեն պետական իրավասու մարմիններից ստանալ տեղեկություններ նախաձեռնող, կառուցող, շահագործող և շահագործումից հանվող ատոմային էներգիայի օգտագործման օբյեկտների անվտանգության, ինչպես նաև ՀՀ-ու ճառագայթային իրավիճակի վերաբերյալ, եթե դրանք պետական կամ ծառայողական գաղտնիք չեն պարունակում:

Deleted: բ/ աղետի գոտում բնակչությանը անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման կազմակերպումն ու հսկողությունը,¶

- գ/ ճառագայթային, քիմիական և այլ նյութերից բնակչության պաշտպանությունը

Deleted: (հոդ. 5, կետ. ա, բ, գ):

ՀՀ ջրային օրենսգրքի (2002թ.) 20-րդ հոդվածը սահմանում է պետական կառավարման մարմնի լիազորությունը ջրի քաղաքականության, ծրագրի, ջրավազանային կառավարման, ջրօգտագործման թույլտվությունների նախագծերի վերաբերյալ հասարակայնության ծանուցումը: Համաձայն ջրային օրենսգրքի նույն հոդվածի յուրաքանչյուր ոք իրավունք ունի դիմելու և 30 օրվա ընթացքում ստանալու տեղեկատվություն ջրային ոլորտի մասին, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի: ՀՀ Ջրային օրենսգրքի 19-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան պետական լիազոր մարմինը իրականացնում է ջրային ռեսուրսների մոնիտորինգ և պատասխանատու է ջրային ռեսուրսների մոնիտորինգի համար: Նույն հոդվածի համաձայն ջրային ռեսուրսների համապատասխան կառավարումը և պահպանությունն ապահովելու նպատակով պետական ջրային կադաստրի տեղեկատվությունը մատչելի է:

«Ստանդարտացման մասին» ՀՀ օրենքը (1999թ.) ստանդարտացման նպատակների շարքում նշում է շրջակա միջավայրի անվտանգության ապահովումը և չի սահմանում որևէ սահմանափակումներ նշված տեղեկատվության մատչելիության համար:

Deleted: ՀՀ Ջրային օրենսգրքի 19 հոդվածի պահանջներին համապատասխան պետական լիազոր մարմինը իրականացնում է ջրային ռեսուրսների մոնիտորինգ և պատասխանատու է ջրային ռեսուրսների մոնիտորինգի համար: Նույն հոդվածի համաձայն ջրային ռեսուրսների համապատասխան կառավարումը և պահպանությունն ապահովելու նպատակով պետական ջրային կադաստրի տեղեկատվությունը մատչելի է:¶

«Հիդրոոդերևութաբանական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն (2001թ.) տրվում է հիդրոոդերևութաբանական երևույթների ու պրոցեսների մասին հույժ շտապ տեղեկատվության սահմանումը. այն է տարերային երևույթների և շրջակա միջավայրի աղտոտման վտանգավոր մակարդակների վերաբերյալ փաստացի և կանխատեսվող տեղեկատվությունը որը սահմանված կարգով հաղորդվում է ստանալուց և մշակելուց անմիջապես հետո:

«Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքը (2000թ.) Պետական վիճակագրությունն իրականացվում է պետական վիճակագրություն

իրականացնող մարմնի՝ Ազգային վիճակագրական ծառայության և նրա տարածքային ու գործառնական ստորաբաժանումների կողմից (6-րդ հոդված) Պետական վիճակագրության իրականացման հիմքում ընկած է Պետական վիճակագրության աշխատանքների ծրագիրը: Ծրագրով նախատեսված դիտարկումների անցկացման համար վիճակագրական տվյալները սահմանված կարգով տրամադրվում են անվճար՝ սպառողի համար նախընտրելի ֆորմատով՝ թղթային կամ էլեկտրոնային:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ավագանին (տեղական ինքնակառավարման մարմին) իրավունք ունի պետական մարմիններից և պաշտոնատար անձանցից պահանջել գաղտնի տեղեկություններ չպարունակող և համայնքի խնդիրներին վերաբերող տեղեկատվություն: Համայնքի ղեկավարը իր լիազորությունների շրջանակներում նպաստում է ընդերքի, անտառների, ջրերի, մթնոլորտային օդի, ինչպես նաև կենդանական և բուսական աշխարհի օգտագործման և պահպանման միջոցառումների իրականացմանը:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ՀՀ օրենքի (ընդունվել է 27.11.06) 30-րդ հոդվածի համաձայն՝

1. Յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի պահանջելու և ստանալու բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության, օգտագործման և իրավիճակի վերաբերյալ տեղեկատվություն:
2. Անձը բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար կարող է դիմել լիազորված պետական մարմնին և (կամ) տեղական ինքնակառավարման այն մարմնին, որի վարչական սահմաններում է գտնվում տեղական նշանակության բնության հատուկ պահպանվող տարածքը:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 37-ի համաձայն՝ «Հասակարակայնությանը, ներառյալ՝ ՈԿԿ-ների պահանջով բնապահպանական օրենսդրության իրացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բնապահպանական պետական տեսչությունը տրամադրում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ և սույն հոդվածով սահմանված կարգով Բնապահպանական օրենսդրության կիրարկումն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով բնապահպանական պետական տեսչությունը կատարվող աշխատանքների մասին կարող է տեղեկացնել հասարակայնությանը՝ միաժամանակ պահպանելով գաղտնիությունն ու ձեռնպահ մնալով գործերի քննության ընթացքի մանրամասներ տրամադրելուց, ինչպես նաև հասարակայնությանը կարող է ներգրավել բնապահպանական օրենսդրության խախտման վերաբերյալ որոշումների կայացման գործընթացին: Բնապահպանական պետական տեսչության համապատասխան տարածքային ստորաբաժանումներին օրենսդրության խախտման դեպքերի վերաբերյալ հասարակայնության տրամադրած ակնհայտ կեղծ տեղեկատվությունը առաջացնում է պատասխանատվություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով»:

2009 թվականից սկսած գործում և շարունակաբար բնդայնվում

Deleted: պետք է

Deleted: ՀՀ Սահմանադրություն, հոդված 24 / փոփոխություններից հետո 27-րդ հոդված Յուրաքանչյուր որ ունի իր սրի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից: Սահմանադրության 27.1 հոդվածն ամրագրում է, որ յուրաքանչյուր որ ունի իր անձնական կամ հասարակական շահերի պաշտպանության նկատառումներով իրավասու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և պաշտոնատար անձանց դիմումներ կամ առաջարկություններ ներկայացնելու և ողջամիտ ժամկետում պատշաճ պատասխան ստանալու իրավունք: ¶

Deleted:

Deleted: /

Deleted: հոդված

Deleted:

Deleted: Կոնվենցիայի 2 հոդվածի սահմանումների առումով կարևոր ենք համարում: ¶ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 3 ներքո տրվող վարչական մարմինների հասկացությունը, որը սպառիչ է և ներառում է բոլոր վարչական մարմիններին, ինչպես նաև վարչարարության հասկացությունը: ¶ ՀՀ օրենսդրությունը դեռևս չի տալիս բնապահպանական տեղեկատվության հասկացությունը: ¶ Օրինակ. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն տեղեկություն նշանակում է *անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված* ... [6]

Deleted: ¶

պետական մարմինների կայքերում տեղադրված էլեկտրոնային կառավարման համակարգը, որի բաղադրիչներից մեկը հնարավորություն է տալիս ապահովելու պետական մարմիններին ուղղված նամակների ընթացքի թափանցիկությունը: Հատուկ հսկիչ համարների օգնությամբ քաղաքացիները կարող են տեղեկանալ, թե պետական մարմնի որ պաշտոնյային է վերահասցեագրված առձեռն հանձնված կամ փոստով ուղարկված նամակը:

Deleted:

Կետ 1. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքում սահմանված են տեղեկատվության ազատության իրավունքի ապահովման հիմնական սկզբունքները՝

Deleted:

- տեղեկատվության գրանցման, դասակարգման և պահպանման ընդհանուր կարգի հաստատում,
- տեղեկատվության որոնման և ստացման ազատության պաշտպանություն,
- տեղեկատվության տրամադրման մատչելիության ապահովում,
- հրապարակայնություն:

Բնապահպանական տեղեկատվության հասանելի դարձնելու գործընթացի հեշտացման նպատակով համապատասխան համակարգի ստեղծման գործընթացով անմիջականորեն զբաղվում է ՀՀ Բնապահպանության նախարարության «Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը», որը հավաքագրում, պահպանում և դասակարգում է բնապահպանական տեղեկատվությունը, կատարում է վերլուծություն, տեղադրում է տվյալների բազայի մեջ, տարածում է այն ընդհանուր հաշվետվության, ինչպես նաև Ազգային զեկույցի տեսքով, ինչպես տպագրված, այնպես էլ էլեկտրոնային տարբերակով:

Deleted: Բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովում է նաև տարբեր նախարարությունների և գերատեսչությունների, օրինակ՝ Ազգային վիճակագրական ծառայության բյուլետենների, Բնապահպանության նախարարության և շրջակա միջավայրի ոլորտում գործող միջազգային կազմակերպությունների, տարբեր մակարդակի ՁԼՄ-ների միջոցով: ¶

Բացի վերոգրյալից Բնապահպանական Տեղեկատվության Հասարակական Կենտրոնները կամ Օրհուս կենտրոնները հասարակությանն անվճար տրամադրում են որոշակի ծավալով, բնապահպանական տեղեկատվություն և քաղաքացիության նախարարությունում գործում է քաղաքային տնտեսության ոլորտում թափոնների վերաբերյալ տեղեկատվության Հասարակական կենտրոն:

Deleted: քանակությամբ

(i) «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն դիմողը /տեղեկատվություն ստանալու համար/ պարտավոր չէ հիմնավորել հարցումը:

Deleted: Այս կենտրոնը ձևավորվել է ՀՀ Բնապահպանության նախարարի և ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի ղեկավարի միջև կնքված հուշագրի հիման վրա:

(ii) Որպես երաշխիք ՀՀ քրեական և վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսդրությամբ նախատեսվում են սանկցիաներ պաշտոնատար անձանց համար: Մասնավորապես, քրեական պատասխանատվություն է սահմանված շրջակա միջավայրի աղտոտման վերաբերյալ տեղեկությունները թարցնելու կամ դրանք դիտավորյալ աղավաղելու համար և վարչական պատասխանատվություն՝ պետական և տեղական նշանակության (գերատեսչական) քարտեզագրագեոդեզիական ֆոնդերի պահպանման, նյութերի և տվյալների բազմացման ու օգտագործման, տեղեկատվության տրամադրման հանրապետական կարգը խախտելու, վթարի փաստը թարցնելու, վթարի վերաբերյալ տեղեկատվության հաղորդման կարգը խախտելու, ճառագայթային իրավիճակի վերաբերյալ սխալ տեղեկություններ հաղորդելու, միջուկային և ճառագայթային անվտանգության վերաբերյալ տեղեկատվությունը թարցնելու կամ աղավաղելու, տեղեկություն (տվյալ) չտրամադրելու կամ կեղծ տեղեկություն (տվյալ) ներկայացնելու համար:

Deleted: բացվել

Deleted: Թողարկվում են առանձին բյուլետեններ, տեղեկագրեր Հայաստանի Հանրապետության քաղաքների օդային ավազանի և մակերևութային ջրերի վիճակի վերաբերյալ: Բնապահպանության նախարարության «Բնություն» ամսագրում տպագրվում են տարբեր պետական կառույցներից, գիտական հիմնարկություններից և ՈԿԿ-ներից ստացվող տվյալներ:¶

(iii) «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 8-րդ

Deleted: Լույն

կետը ամրագրում է, որ գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է այդ հարցման մեջ նշված նյութական կրիչով: Եթե նյութական կրիչը նշված չէ և դա անհնար է պարզել տվյալ հարցմանը՝ սույն օրենքով սահմանված ժամկետում պատասխանելու համար, ապա գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է տեղեկատվություն տնօրինողի համար առավել ընդունելի նյութական կրիչով:

Կետ 2.

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը սահմանում է տեղեկատվության տրամադրման ավելի սեղմ ժամկետներ, քան նախատեսում է Օրինափ կոնվենցիան: Մասնավորապես, «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն գրավոր հարցման պատասխանը տրվում է հետևյալ ժամկետներում.

1. Եթե գրավոր հարցման մեջ նշված տեղեկությունը հրապարակված չէ, ապա դրա պատճենը դիմողին է տրվում հարցումն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում.
2. Եթե գրավոր հարցման մեջ նշված տեղեկությունը հրապարակված է, ապա տվյալ հրապարակման միջոցի, վայրի և ժամկետի մասին տեղեկությունը դիմողին է տրվում հարցումն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում,
3. Եթե գրավոր հարցման մեջ նշված տեղեկությունը տրամադրելու համար անհրաժեշտ է կատարել լրացուցիչ աշխատանք, ապա այդ տեղեկությունը դիմողին է տրվում դիմումը ստանալուց հետո՝ 30-օրյա ժամկետում, որի մասին հարցումն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում, գրավոր տեղեկացվում է դիմողին՝ նշելով հետաձգման պատճառները և տեղեկությունը տրամադրելու վերջնական ժամկետը:

Թեև օրենքը սահմանում է գրավոր հարցմանը պատասխանելու բավականին սեղմ՝ 5-օրյա ժամկետ, սակայն այն իրատեսական չէ և հաճախ խախտվում է:

Օրենքի 9-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ «Բանավոր հարցման պատասխանը տրվում է բանավոր՝ հարցումը լսելուց հետո անհապաղ կապ հնարավորինս սեղմ ժամկետում»:

Կետ 3 և 4. Տեղեկատվության մերժման հիմքերը սահմանված են «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածում, որոնք բացառապես համապատասխանում են Կոնվենցիայի դրույթների պահանջներին Օրենքում բացակայում են Կոնվենցիայի Հոդված 4 4-րդ կետի (է) և (ը) ենթակետերով նախատեսված հիմքերը, որոնցից (ը) ենթակետը ունի գույքային արժեքի բնույթ:

Սույն օրենքը սահմանում է նաև, որ եթե պահանջվող տեղեկության մի մասը պարունակում է տվյալներ, որոնց տրամադրումը ենթակա է մերժման, ապա տեղեկություն է տրամադրվում մնացած մասի վերաբերյալ:

Հարցումը ներկայացնողի կողմից իր շահագրգռվածությունը չարտահայտելու իրավունքն ամրագրված է «Տեղեկատվության ազատության» մասին ՀՀ օրենքում: Մասնավորապես, 9-րդ հոդվածի 4-րդ մասին համաձայն. «Դիմողը պարտավոր չէ հիմնավորել հարցումը»:

Բացառություն կարող է լինել այն տեղեկատվությունը, որն իրենից ներկայացնում է պետական և ծառայողական գաղտնիք՝ արտացոլված «Պետական

Deleted: ՀՀ-ում ժամկետները կարգավորվում են «**Քաղաքացիների դիմումները, բողոքները և առաջարկությունները քննարկելու կարգի մասին**» ՀՀ օրենքով (1999 թ.) /«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի ընդունումից հետո վերը նշված օրենքը գործում է միայն առաջարկությունների մատուցման հետ կապված 6-ում սահմանված է ընդհանուր ժամկետ՝ 1 ամիս, իսկ այն դեպքում, երբ անհրաժեշտ չեն լրացուցիչ հետազոտություններ և ստուգումներ՝ 15 օր: Ժամկետի հաշվումը սկսվում է հարցումը ներկայացնելու օրվանից: Հարցումը ենթակա է գրանցման լիազորված մարմնում՝ սահմանված ժամկետներում հարցման պահանջների բավարարմանը հետևելու նպատակով:

Deleted: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքը կարգավորում է դիմումների և բողոքների քննարկման և դրանց արդյունքում վարչական ակտի ընդունման ժամկետները: Սույն օրենքի հոդված 46 համաձայն վարչական վարույթի առավելագույն ժամկետը 30 օր է: Օրենքով կարող են սահմանվել հասույ՝ 30 օրից կարճ կամ ավելի երկար ժամկետներ: ¶

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Deleted:

և ծառայողական գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենքը (1996 թ.) սահմանում է այն տեղեկատվության ցանկը, որը համարվում է պետական և ծառայողական գաղտնիք, ինչպես նաև այն տեղեկատվությունը, որը չի կարող համարվել այդպիսին (հոդ. 10.):

Պետական և ծառայողական գաղտնիք չեն կարող համարվել՝
ա/ քաղաքացիների առողջությանը և անվտանգությանը սպառնացող բացառիկ աղետների, ինչպես նաև տարերային աղետների (այդ թվում պաշտոնապես կանխատեսվող) և նրանց հետևանքների մասին տեղեկությունները.

բ/ տնտեսության ընդհանուր վիճակը, ինչպես նաև բնապահպանության առողջապահության, կրթության, ներքին առևտրի, մշակույթի բնագավառներում իրական իրավիճակը ներկայացնող տեղեկությունները.

գ/ քաղաքացիների ազատությունների և իրավունքների սահմանափակման փաստերի, հանցագործությունների և սոցիոլոգիական հետազոտությունների արդյունքների մասին տեղեկությունները.

դ/ տեղեկություններ, որոնք ծառայողական կամ պետական գաղտնիքի շարքը դասվելիս, կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության մշակութային, հոգևոր, գիտա-տեխնիկական, սոցիալ-տնտեսական զարգացման պետական և ճյուղային ծրագրերի իրագործման վրա (օրենքի հոդ.10):

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքում(1995 թ.) մեջբերված է նաև առևտրային գաղտնիքի պաշտպանությունը ՀՀ օրենսդրությամբ հստակ սահմանված չէ առևտրային գաղտնիքի հասկացությունը, իսկ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը սահմանափակվում է հետևյալ ձևակերպմամբ. «Տեղեկատվությունը ծառայողական, առևտրային կամ բանկային գաղտնիք է, եթե այն երրորդ անձանց անհայտ լինելու ուժով ունի իրական կամ հնարավոր առևտրային արժեք, չկա այն ազատորեն ստանալու հնարավորություն, և տեղեկատվություն ունեցողը միջոցներ է ձեռնարկում դրա գաղտնիության ապահովման համար»: Նման սահմանումը պրակտիկայում հաճախ հակասական մեկնաբանությունների տեղիք է տալիս:

Բնապահպանության նախարարությունը մերժում է տրամադրել տեղեկատվություն այն դեպքում, երբ հարցումը ձևակերպված է ընդհանուր ձևով խնդրանք ակնհայտորեն անհիմն է, կամ խնդրանքը վերաբերում է նախապատրաստման գործընթացի մեջ գտնվող նյութերին:

Կետ 5 և 6.

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 10-րդ և 11-րդ կետերի համաձայն, եթե տեղեկատվություն տնօրինողը չունի փնտրվող տեղեկատվությունը կամ դրա տրամադրումը իր լիազորությունների շրջանակից դուրս է, ապա նա տվյալ գրավոր հարցումը ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում, պարտավոր է այդ մասին գրավոր տեղեկացնել դիմողին, իսկ հնարավորության դեպքում նրան տրամադրել նաև այդ տեղեկատվությունը տնօրինողի (այդ թվում արխիվի) գտնվելու վայրը, որը տիրապետում է փնտրվող տեղեկությանը:

- Deleted:
- Deleted: ում
- Deleted: , որը
- Deleted: , թե որ
- Deleted: տեղեկատվություն
- Deleted: հանդիսանում
- Deleted: կամ որ
- Deleted: որակվել որպես պետական և ծառայողական գաղտնիք
- Deleted: Տեղեկատվության մերժման հիմքեր սահմանում է նաև «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածը: Տեղեկատվության մերժման սույն օրենքում նախատեսված հիմքերը ըստ էության համապատասխանում են Կոնվենցիայի դրույթների պահանջներին: Օրենքում բացակայում են Կոնվենցիայի Հոդված 4 4-րդ կետի (ե) և (ը) ենթակետերով նախատեսված հիմքերը, որոնցից (ը) ենթակետը ունի գուտ բնապահպանական բնույթ: Ք Սույն օրենքը սահմանում է նաև, որ եթե պահանջվող տեղեկության մի մասը պարունակում է տվյալներ, որոնց տրամադրումը ենթակա է մերժման, ապա տեղեկություն է տրամադրվում մնացած մասի վերաբերյալ: Ք Տեղեկատվության տրամադրման մեջ հասարակության շահագրգռվածության չափանիշները հիշատակված 4-րդ կետի վերջում, մշակված չեն:
- Deleted: Եթե պետական մարմինները, որոնց հասարակության ներկայացուցիչները դիմել են տեղեկատվության տրամադրման հարցումով, չունեն խնդրված տեղեկատվությունը, ապա «Քաղաքացիների առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները քննարկելու կարգի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն 5-օրյա ժամկետում նրանք պարտավոր են տեղեկացնել հարցումը ներկայացնող (... [7])
- Deleted:
- Deleted: հոդված
- Deleted: /
- Deleted: /

Եթե տեղեկատվություն տնօրինողը չունի փնտրվող տեղեկության վերաբերող բոլոր տվյալները, ապա նա դիմողին տալիս է տվյալների այն մասը, որն ունի, իսկ հնարավորության դեպքում գրավոր հարցման պատասխանում նշում է նաև այդ տեղեկությունը տնօրինողի (այդ թվում արխիվի) գտնվելու վայրը, որն ունի փնտրվող տեղեկատվությանը վերաբերող մյուս տվյալները:

Deleted: /
Deleted: /

Կետ 7. Տե՛ս կետ 2 - Ժամկետների մասին:

Կետ 8. «Հիդրոօդերևութաբանական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն անվճար տրամադրվում են՝

1. շտապ հիդրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն և ընդհանուր նշանակություն ունեցող հիդրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն, որի ցանկը հաստատում է ՀՀ Կառավարությունը,
2. տվյալներ և տեղեկատվական արտադրանք՝ նախատեսված պետական մարմինների ապահովման համար,
3. հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և գործընթացների մասին տեղեկատվության տրամադրման պայմանների և առկայության վերաբերյալ տվյալներ:

Վճար գանձվում է սպառողներից այն ծառայությունների համար, որոնք կապված են հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և գործընթացների մասին ընդհանուր նշանակության տեղեկատվության առանձնացման, պատճենահանման, բազմացման, փոստով ուղարկման կամ այլ եղանակներով հաղորդման հետ:

Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունը /ՀՀ ԱՎԾ/ հրապարակում է և պետական մարմիններին անվճար ուղարկում է եռամսյա, կիսամյա և տարեկան վիճակագրական տեղեկագրքեր, բնապահպանական վիճակագրական ժողովածու, որոնք զետեղված են նաև ՀՀ ԱՎԾ-ի վեբ կայքում (www.armstat.am):

Deleted: ի
Deleted: (վիճակագրական տեղեկագրքի մասին տվյալներ կարելի է գտնել
Deleted: www.armstat.am

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն վճար չի գանձվում հետևյալ դեպքերում՝

- բանավոր հարցման պատասխանի դեպքում,
- մինչև 10 տպագրական էջ ծավալ ունեցող տեղեկատվության տրամադրման դեպքում,
- ինտերնետի միջոցով տեղեկատվության տրամադրման դեպքում:

Deleted:)
Deleted: Վճար գանձվում է սպառողներից, այն ծառայությունների համար, որոնք կապված են հիդրոօդերևութաբանական երևույթների և գործընթացների մասին ընդհանուր նշանակության տեղեկատվության առանձնացման, պատճենման, բազմացման, փոստով ուղարկման կամ այլ եղանակներով հաղորդման հետ:¶

Ոչ հավաստի և ոչ լրիվ տվյալներ պարունակող տեղեկություն տրամադրված մարմինը կամ կազմակերպությունն այդ տեղեկությունը ստացած անձի գրավոր հարցման հիման վրա պարտավոր է սույն օրենքով սահմանված կարգով անվճար տրամադրել ճշգրտված տվյալներով տեղեկություններ:

ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեն տրամադրում է տեղեկատվություն անշարժ գույքի, ինչպես նաև հողամասերի մասին, վճարովի հիմունքներով:

Deleted:
Deleted: ի

ՀՀ օրենսդրության էլեկտրոնային տվյալների բազան՝ «ԻՐՏԵԿԸ» հնարավորություն է տալիս վճարովի հիմունքներով օգտվել ՀՀ իրավական ակտերի էլեկտրոնային շտեմարանից: Համաշխարհային բանկի և ՀՀ արդարադատության նախարարության նախաձեռնությամբ 2005 թվականից

առցանց ռեժիմով գործում է Հայաստանի Իրավական Տեղեկատվական համակարգը (www.arlis.am), որն անվճար է և թարմացվում է յուրաքանչյուր շաբաթ: Էլեկտրոնային աղբյուրների հետ միաժամանակ հրատարակվում է պաշտոնական տեղեկագիրք և գերատեսչական իրավական ակտերի տեղեկագիրք, որտեղ տպագրվում են ՀՀ օրենքները և այլ նորմատիվ-իրավական ակտերը:

ՀՀ բնապահպանության նախարարը 21.01.2005թ. արձակել է N 17-Ն հրամանը, որով հաստատվել են «Հանրապետական երկրաբանական ֆոնդ» (Ֆոնդը վարում է գտնվում ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունը) պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից տրամադրվող տեղեկատվության համար գանձվող վճարների դրույթաչափերը: Բնապահպանության նախարարությունը գանձում է վճարներ միայն նշված հրամանում նախատեսված տեղեկատվության տրամադրման համար՝ հանրապետական երկրաբանական ֆոնդի մեջ մտնող նյութերի պահպանության նպատակով:

Սույն օրենքի համաձայն հանրային նշանակության կազմակերպությունները ինքնուրույն են որոշում տեղեկությունների տրամադրման համար գանձվող գումարի չափը, որը չի կարող գերազանցել այդ տեղեկության տրամադրման ծախսերը:

VIII. 4-րդ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱՑ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 4-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

Պատասխան՝

Պետական մարմինները ոչ միշտ են նշում տեղեկատվության տրամադրման մերժման պատճառը. երբեմն խախտվում են տեղեկատվության տրամադրման ժամկետները կամ հարցումը մնում է անպատասխան:

Տեղեկատվության մատչելիության խոչընդոտ հաճախ հանդիսանում է տվյալ տեսակի տեղեկատվության մշակման մենաշնորհը: Անհրաժեշտ է համապատասխան հարաբերությունների իրավական կարգավորման միջոցով ապահովել տվյալ տեսակի տեղեկատվություն մշակողների հասարակական պետական և առևտրային բաժինների հավասարաչափ և հավասարակշիռ զարգացումը և տեղեկատվության մատչելիության ապահովումը: Մրցակցային պայմանների ստեղծումը կնպաստի տեղեկատվության մատչելիության պայմանների բարելավմանը, և մշակվող տեղեկատվության ճշգրտության և որակի բարձրացմանը: Պահնջվող տեղեկատվության ծավալը երբեմն այնքան մեծ է լինում, որ պահանջում է մի քանի աշխատակցի մի քանի օրվա աշխատանք:

Որոշ դեպքերում պաշտոնատար անձինք չունեն բավարար գիտելիքներ այն մասին, թե ինչ է էկոլոգիական տեղեկատվությունը՝ ելնելով ՕԿ 2-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջներից: Նշված հանգամանքը հիմք է հանդիսանում էկոլոգիական տեղեկատվության տրամադրման մերժման համար, քանի որ հարցման մեջ նշված տեղեկատվությունը նրանք չեն համարում էկոլոգիական: Տեղեկատվության տրամադրման վճարները ակնհայտորեն բարձր են ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի պետական միասնական կադաստրի կումիստում և չեն

Deleted: Որոշ դեպքերում, երբ պահանջվում է տեղեկատվության լրացուցիչ մշակում, օրինակ՝ օդային ավազանի ֆոնային աղտոտման մասին, տեղեկատվությունը տրամադրվում է վճարովի հիմունքով:¶

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Deleted: Այլ տեղեկատվության տրամադրման համար բնապահպանության նախարարությունը վճարներ չի գանձում:

Deleted: ՀՀ օրենսդրությունը նախատեսում է նաև այնպիսի դեպքեր, երբ տեղեկատվությունը տրամադրվում է անվճար: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածն ամրագրում այն դեպքերը, երբ տեղեկության տրամադրման համար գանձում չի կատարվում. ¶

Deleted: Ոչ հավաստի և ոչ լրիվ տվյալներ պարունակող տեղեկություն տրամադրած մարմինը կամ կազմակերպությունն այդ տեղեկությունը ստացած անձի գրավոր հարցման հիման վրա պարտավոր է սույն օրենքով սահմանված կարգով անվճար տրամադրել ճշգրտված տվյալներով տեղեկություններ:

Deleted: ստեղծել պայմաններ և հասնել

Deleted: մանր

Deleted: որ պակաս կարևոր չէ,

Formatted: English (U.S.)

Deleted: հոդված

Deleted: ¶

գործում գեղչեր առանձին (այդ թվում՝ հանրության համար կարևոր) նպատակների համար տեղեկատվության տրամադրման դեպքերում: Այսպես, համայնքային սեփականություն հանդիսացող կանաչ տարածքի կառուցապատմանն առնչվող տեղեկության ստացման համար Երևանի քաղաքապետն ուղղորդում է դեպի ՀՀ կառավարության արձնաթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտե: Իսկ այս կոմիտեի նախագահի 23.04.2009թ. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման և գրանցված իրավունքների և սահմանափակումների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման վճարների ցանկը հաստատելու մասին» N99-Ն հրամանի 4.19 կետի համաձայն կադաստրային քարտեզներում արտահայտված տեղեկատվության ստացման համար քաղաքացին Երևան քաղաքում 1հա տարածքի մասին տեղեկություն ստանալու համար պետք է վճարի 5000 ՀՀ դրամ: Այսինքն, Երևանի գլխավոր հատակագծով նախատեսված 2382 հա ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքի մասին տեղեկատվություն հայցելու դեպքում այդ գումարը կկազմի 11,910,000 ՀՀ դրամ (33.000 Ա.Մ.Ն դոլար):

IX. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 4-ԴՂ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն 4-րդ հողվածի տեղեկատվության մատչելիության վերաբերյալ դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ ներկայացված հարցումների և մերժումների քանակի, ինչպես նաև մերժման հիմքերի վերաբերյալ:

Պատասխան՝

Ներկայացված հարցումների քանակի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները բացակայում են, քանի որ նման հաշվարկներ դեռևս չեն իրականացվում: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի հողվածի 28 համաձայն վարչական վարույթ հարուցելու պահից վարչական մարմինը կազմում է առանձին գործ, որում պահվում են տվյալ վարույթին առնչվող բոլոր փաստաթղթերը, այդ թվում՝ վարույթի արդյունքում ընդունված վարչական ակտը: Վարչական մարմինը միաժամանակ վարում է վարչական գործերի ժամանակագրական և առարկայական հաշվառման գրանցամատյաններ, ինչպես նաև առանձին գրանցամատյան՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունված ակտերի հաշվառման համար: Վարչական վարույթի վերաբերյալ գործերի և դրանց հաշվառման գրանցամատյանների, ինչպես նաև վարչական ակտերի հաշվառման գրանցամատյանների վարման կարգն ու պայմանները սահմանում է վարչական մարմինը՝ ՀՀ կառավարության հաստատած օրինակելի կարգի հիման վրա: ՀՀ կառավարությունը հաստատել է նման օրինակելի կարգ, որի հիման վրա էլ ՀՀ բնապահպանության նախարարը ընդունել է նորմատիվ հրաման «Վարչական վարույթի վերաբերյալ գործերի, դրանց հաշվառման գրանցամատյանների վարման կարգն ու պայմանները սահմանող կարգը» հաստատելու մասին (17.01. 2005թ.,N-13-Ն, պետական գրանցման թիվ 10505094): Սակայն այդ գրանցամատյանում առկա տվյալները իրականությունը արտացոլում են միայն տեղեկատվության մատչելիության

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: /

իրավունքի իրացման առնչությամբ հարուցված վարչական վարույթների մասով: Նշենք, որ վարչական կարգով ակտերը բողոքարկելու դեպքերը խիստ հազվադեպ են:

Կարելի է փաստել որոշակի դրական փոփոխություններ Օրհուս կենտրոնների և ՈԿԿ-ների միջև էկոլոգիական տեղեկատվության փոխանակման և տարածման ուղղությամբ, ինչը թույլ է տալիս համապատասխան տեղեկատվությունը մոտեցնել հասարակայնությանը: Օրինակ, Երևանի Օրհուս կենտրոնի կողմից մարզային կենտրոններին է ուղարկվում “Հայաստանի հիդրոէներևութաբանության և մոնիտորինգի պետական ծառայություն” ՊՈԱԿ-ի կողմից տրամադրված պաշտոնական տեղեկատվությունը և այլ էկոլոգիական տեղեկատվություն: Կենտրոնները իրականացնում են շրջակա միջավայրի հարցերի վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրում, մշակում, բազայավորում, տրամադրում քստ պահանջի և տարածում շահագրգիռ կողմերի միջև: Էկոլոգիական տեղեկատվությունը հասարակայնությանը տրամադրվում է քստ պահանջի Օրհուս կենտրոնների ինտերնետային կայքի միջոցով, ինչպես նաև տարածվում է ցանցով, որում քնդգրկված են էկոլոգիական հիմնախնդիրներով զբաղվող ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների էլ. փոստերի հասցեներ:

Deleted: ¶
Formatted: Russian (Russia)

X. 4-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵՐ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեր-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.aarhus.am, www.nature.am, www.gov.am, www.armstat.am, www.laws.am,
www.parliament.am, www.e-gov.am;

Deleted: arm
Deleted: ¶

XI. ԷԿՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔՄԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ 5-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹԵՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ՕՐԵՆՄԱՐԿԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները՝ ուղղված էկոլոգիական տեղեկատվության հավաքման և տարածման վերաբերյալ 5-րդ հոդվածի դրույթների իրագործմանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 5-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ նշեք մասնավորապես հետևյալը

Formatted: Not Highlight

ա) **1-ին կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար, որպեսզի՝

(i) պետական մարմինները տնօրինեն և թարմացնեն էկոլոգիական

տեղեկատվությունը,

(ii) ապահովվի տեղեկատվության պատշաճ հոսքը դեպի պետական մարմիններ,

(iii) արտակարգ իրավիճակներում համապատասխան տեղեկատվությունը տարածվի անմիջապես և անհապաղ:

բ) **2-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված պետական մարմինների կողմից էկոլոգիական տեղեկատվությունը հասարակայնությանը մատչելի դարձնելու եղանակների թափանցիկության և էկոլոգիական տեղեկատվության մատչելիության բարելավմանը:

գ) **3-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված հանրային հեռահաղորդակցության ցանցերի միջոցով հասարակայնության համար դյուրամատչելի էլեկտրոնային տվյալների բազաներում էկոլոգիական տեղեկատվության ծավալի աստիճանական ավելացմանը:

դ) **4-րդ կետի** մասով՝ շրջակա միջավայրի վիճակի մասին ազգային զեկուցների հրատարակման և տարածման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

ե) **5-րդ կետում** հիշատակված տեղեկատվության տարածման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

զ) **6-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված խրախուսելու շրջակա միջավայրի վրա զգալի ազդեցություն ունեցող օպերատորներին, որպեսզի վերջիններս հասարակայնությանը պարբերաբար տեղեկացնեն իրենց գործունեության և արտադրանքի՝ շրջակա միջավայրի վրա ունեցած ազդեցության վերաբերյալ:

է) **7-րդ կետի** համաձայն պահանջվող տեղեկատվության տրամադրման և հրապարակման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

ը) **8-րդ կետի** մասով՝ հասարակությանն արտադրատեսակների մասին բավարար տեղեկատվության տրամադրման մեխանիզմների մշակման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

թ) **9-րդ կետի** մասով՝ աղտոտիչների կադաստրների կամ ռեգիստրների ազգային համակարգի ստեղծման ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

Պատասխան՝

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքը (1995թ.) սահմանում է լիազորված մարմնի պարտականությունը (6-րդ հոդ., 3-րդ, 4-րդ կետեր) նախաձեռնող անձի կողմից **ծանուցում** ստանալուց հետո 7-օրյա ժամկետում իրազեկ պահել ազդակիր համայնքի ղեկավարներին և

Deleted: տեղեկացում

հասարակայնությանը նախատեսվող գործունեության իրականացման նախաձեռնության մասին: ~~«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը (1998թ.)~~ սահմանում է բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցառումների շարքում վտանգի կամ դրա առաջացման հնարավորության մասին բնակչության իրազեկումը:

Deleted: ¶

ՀՀ ջրային օրենսգիրք (2002թ.) 20-րդ հոդվածի համաձայն հասարակայնության մասնակցությունը և ծանուցումը կարգավորող պետական կառավարման լիազորված մարմինը պարտավոր է տեղեկացնել հասարակայնությանը հետևյալի մասին՝

- ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների նախագծի,
- ջրի ազգային ծրագրի նախագծի,
- ջրավազանային կառավարման պլանների նախագծերի,
- ջրօգտագործման քննարկվող թույլտվությունների,
- ջրային համակարգերի օգտագործման համար տրվելիք թույլտվությունների,
- ջրերի ստանդարտների նախագծերի,
- ջրերի սակագնային ռազմավարության նախագծի (20-րդ հոդված) մասին:

«Հիդրոոդերևութաբանական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածում (2001թ.) տրվում է հիդրոոդերևութաբանական երևույթների ու պրոցեսների մասին հույժ շտապ տեղեկատվության հասկացությունը՝ տարերային երևույթների և շրջակա միջավայրի աղտոտման վտանգավոր մակարդակների վերաբերյալ փաստացի և կանխատեսվող տեղեկատվություն, որն էլ սահմանված կարգով հաղորդվում է ստանալուց և մշակելուց անմիջապես հետո: Հիդրոոդերևութաբանական գործունեության իրականացման հիմնական սկզբունքներն են հիդրոոդերևութաբանական երևույթների փաստացի և սպասվելիք տվյալների վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունը, այդ տեղեկատվության հրապարակայնության, հավաստիության և արդյունավետ օգտագործման սկզբունքը:

Այնուհետև, օրենքն ամրագրում է քաղաքացիների, ՈԿԿ-ների և այլ իրավաբանական անձանց կողմից հիդրոոդերևութաբանական երևույթների և պրոցեսների վերաբերյալ հավաստի տեղեկատվության ստացման իրավունքը, ինչպես նաև քաղաքացիների և ՈԿԿ-ների միավորումների՝ հիդրոոդերևութաբանական երևույթների և պրոցեսների անկախ դիտարկումների կատարման իրավունքը՝ հիդրոոդերևութաբանության բնագավառում լիազորված պետական կառավարման մարմնին տեղեկացնելով տարերային աղետի, վթարների, տեխնոլոգիական պրոցեսների խախտումների մասին, որոնք ազդեցություն են ունեցել կամ կարող են ազդեցություն ունենալ բնակչության կյանքի և առողջության վրա կամ որոնց հետևանքով տեղի է ունեցել շրջակա միջավայրի վտանգավոր աղտոտում (8-րդ հոդված): 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ Բնապահպանության նախարարության լիազորությունների մեջ է մտնում պաշտոնական նախազգուշացումների, կանխատեսումների կամ բնակչության գույքի, առողջության և կյանքի պահպանման ապահովման հետ կապված այլ

Formatted: Indent: First line: 0 cm

Deleted: ¶
«Հիդրոոդերևութաբանական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի

տեղեկատվության տրամադրումը:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը (հոդված 7) նախատեսում է.

- 1) տեղեկատվության տնօրինողը հրապարակում է իր կողմից սահմանված տեղեկատվության տրամադրման կարգը, անհապաղ հրապարակում է կամ այլ մեթոդով տեղեկացնում հասարակությանն այն դեպքում, երբ տեղեկատվության հրապարակումը կարող է կանխել պետական և հասարակական անվտանգությանը, հասարակական կարգին, հասարակության առողջությանը և իրավունքներին, այլ անձանց իրավունքներին և ազատություններին, շրջակա միջավայրին և սեփականությանը, անձին սպառնացող վտանգը:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքի (27.11.06) 29-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Լիազորված պետական մարմինը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով տեղեկատվություն է տրամադրում՝

- 1) բնության հատուկ պահպանվող տարածքում նախատեսվող գործունեության մասին,
- 2) բնության հատուկ պահպանվող տարածքի պահպանության և օգտագործման վերաբերյալ որոշումների մասին,
- 3) բնության հատուկ պահպանվող տարածքների էկոլոգիական իրավիճակի մասին»:

ՕԿ 3-րդ հոդվածի 9-րդի կետի խտրականության բացակայության և Կոնվենցիայի 2 հոդվածի սահմանումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տե՛ս **4-րդ հոդվածի ներքո:**

Կետ 1. Բնապահպանական տեղեկատվության պատշաճ հոսքը և նրա թարմացումը ապահովվում է ՀՀ Բնապահպանության նախարարության Տեղեկատվական- վերլուծական կենտրոնի կողմից և կարգավորվում է «ՀՀ Բնապահպանության նախարարության կազմակերպությունների ստորաբաժանումների կողմից «Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոն» ոչ առևտրային կազմակերպությանը տրամադրվող տեղեկատվության ցանկի հաստատման մասին» ՀՀ Բնապահպանության նախարարի N 86-Ն 0.04.2004 թ. հրամանով, որի հիմքում ընկած են Օրհուսի Կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածի և «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին կետի դրույթները:

Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը պետք է մշակում է ստացված տեղեկատվությունը և տեղադրում Բնապահպանության նախարարության **ինտերնետային կայքում: Այնուհետև, ՀՀ Բնապահպանության նախարարության մամուլ ծառայության միջոցով նախարարի հետ համաձայնեցնելուց հետո Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը տեղադրում է իր վեբ կայքում այն տեղեկատվությունը, որը ենթակա է տարածման: Համաձայն նախարարի հրամանի՝ տեղեկատվությունը թարմացվում է ըստ նորությունների հոսքի, օրինակ՝ ամեն ամիս թարմացվում է ջրային ռեսուրսների և օդային ավազանի վիճակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Նորությունների բաժինը թարմացվում է ամեն օր: Ի կատարումն Օրհուսի կոնվենցիայի (հոդված 4 և 5) տեղեկատվությունը հավաքագրվում և պահպանվում է տեղեկատվական շտեմարաններում, տրամադրվում է հասարակայնությանը ըստ**

Deleted: /

Deleted: Հ հոդված

Deleted: 2

Deleted: 3 կետ

Deleted: 4

Deleted: Բնապահպանության նախարարության նախաձեռնությամբ երկու շաբաթը մեկ հեռուստատեսությամբ հեռարձակվում է «Բնապահպանի օրագիր» հաղորդաշարը, որի ընթացքում լուսարանվում են Բնապահպանության նախարարության գործունեությանը վերաբերող հարցերը: ¶

Deleted: <

Deleted: >

Deleted: ի

Deleted: ի

Deleted: էլեկտրոն-ն

Deleted: ¶

Այնուհետև, ՀՀ Բնապահպանության նախարարի մամուլ ծառայության միջոցով նախարարի հետ համաձայնեցնելուց հետո «Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը» տեղադրում է իր վեբ կայքում այն տեղեկատվությունը, որը ենթակա է տարածման: Վեբ կայքի հասցեն է www.mnp.am. Համաձայն նախարարի հրամանի տեղեկատվությունը թարմացվում է ըստ նորությունների հոսքի, օրինակ՝ ամեն ամիս թարմացվում է ջրային ռեսուրսների և օդային ավազանի վիճակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Նորությունների բաժինը թարմացվում է ամեն օր: ¶

պահանջի և՛ նախարարության պաշտոնական կայքի՝ www.mnp.am միջոցով: Նախարարության պաշտոնական կայքը գործում է դեռևս 2001թ.-ից: 2006 թ. կայքը նորացվել է՝ ընդգրկելով նոր բաժիններ, որոնք բավարարում են տեղեկատվության տրամադրման նոր պահանջներին: [Այդուհանդերձ, կայքը դեռևս չունի փնտրման ֆունկցիա և այս իմաստով անհրաժեշտ է այն բարելավել:](#)

Թարմացումը կատարվում է համաձայն ընդունված տեղեկատվության տրամադրման ցանկի և պարբերականության: Այժմ կայքը բաղկացած է 6 բաժիններից: Ստեղծվել է «Վիճակագրություն» նոր բաժինը, որում ընդգրկվում են բնապահպանական ոլորտին առնչվող վիճակագրական հաշվետվություններ: Ներկայացված են բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների և այլ ֆինանսական հաշվետվությունները:

2007թ. մայիսից www.aarhus.am վերանվանվել է բնապահպանական տեղեկատվության հասարակական /Օրհուս/ կենտրոնների կայք՝ ՀՀ-ում նոր Օրհուս կենտրոնների բացման կապակցությամբ: Ներկայումս Հայաստանում գործում են 14 Օրհուս կենտրոն, որոնցից յուրաքանչյուրը ունի իր առանձին էջը՝ www.aarhus.am կայքում: Բացի վերանվանվելուց նորացվել է կայքի կառուցվածքը և բովանդակությունը: Ավելացվել են մի շարք բաժիններ: Կայքի Օրհուս կենտրոններ բաժնից հղում է կատարվում ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի www.osce.org կայքին և ՀՀ բնապահպանության նախարարության www.mnp.am կայքին, որտեղ տրվում է մանրամասն տեղեկատվություն շրջակա միջավայրի վերաբերյալ: Կայքը թարմացվում է պարբերաբար:

ՀՀ կառավարությունը 04.03.2004 ընդունել է N-333-Ն որոշում «ՀՀ պետական կառավարման մարմիններում լրագրողների հավատարմագրման կարգը հաստատելու մասին», ի կատարումն որի ՀՀ բնապահպանության նախարարը 14.05.2004 ընդունել է N-119-Ն հրամանը, որով հաստատվել է Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարությունում լրագրողների հավատարմագրման կարգը: Համաձայն նշված կարգի Բնապահպանության նախարարությունը ոչ ուշ, քան յուրաքանչյուր երկու ամիսը մեկ անգամ հավատարմագրված լրագրողներին տրամադրում է համառոտ տեղեկագիր նախարարության գործունեության արդյունքների մասին: Սույն որոշման 3 կետը սահմանում է երաշխիքներ լրագրողների անկախ գործունեության համար:

Միաժամանակ, նման տեղեկատվություն է տրամադրվում Օրհուս կենտրոններին, որպեսզի դրա հետ կարողանան ծանոթանալ շահագրգիռ հասարակայնության ավելի լայն շրջանակները:

Հայաստանում բնապահպանական տեղեկատվության տարածումն արտակարգ իրավիճակներում իրականացվում է Բնապահպանության նախարարության, Հայաստանի փրկարար ծառայության, որտեղ ներկայումս ներառված է նաև Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունը: Առողջապահության նախարարության, Գյուղատնտեսության նախարարության քաղաքապետարանի և Զրային տնտեսության պետական կոմիտեի կողմից հնարավորինս բոլոր ԶԼՄ-ների օգտագործման միջոցով:

Այսպիսի տեղեկատվությունը, մասնավորապես, կարող է պարունակել անվտանգության միջոցառումների վերաբերյալ խորհուրդներ, վտանգի զարգացման գործընթացի կանխատեսում, հետազոտության արդյունքներ, վտանգի հետևանքների վերացմանն ուղղված միջոցառումների կամ

Deleted: arm

Deleted: 9

Deleted: arm

Deleted: պարունակությունը

Deleted: Կայքի Օրհուս կենտրոններ բաժնից հղում է կատարվում ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի www.osce.org կայքին և ՀՀ բնապահպանության նախարարության www.mnp.am կայքին, որտեղ տրվում է մանրամասն տեղեկատվություն շրջակա միջավայրի վերաբերյալ: Կայքը թարմացվում է պարբերաբար: Կայքի սպասարկումը իրականացվում է ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Տեղեկատվական վերլուծական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի մասնագետների կողմից՝ ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի ֆինանսական աջակցությամբ: ¶

Deleted: գալիս

Deleted: ի

Deleted: Ազգային սեյսմիկ

նախագգուշական միջոցառումների մասին հաշվետվություններ և այլն:
Պետական կառավարման մարմիններում վարչական վիճակագրական ռեգիստրների ձևավորման ու վարման նպատակով տեղեկատվության հավաքագրման, տրամադրման, հրապարակման իրավասություններն սահմանված են նաև «Պետական վիճակագրության մասին» ՀՀ օրենքով (17-րդ հոդված) և ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի (ՀՀ ՎՊԽ) կողմից հաստատված մի շարք կանոնակարգերով: Տեղեկույթի բովանդակությունը, տրամադրման և փոխանակման մեխանիզմներն ու գործիքները սահմանվում են վիճակագրական աշխատանքների տարեկան ծրագրով, որը բաց քննարկումներից հետո հաստատվում է ՀՀ ՎՊԽ կողմից և ստանում նորմատիվային փաստաթղթի կարգավիճակ:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը (հոդ. 7) նախատեսում է.
«1. Տեղեկատվության տնօրինողն ըստ օրենքով սահմանված կարգի մշակում և հրապարակում է իր կողմից հաստատված տեղեկատվության տրամադրման կարգը. կախված իր գտնվելու վայրից այն տեղադրում է բոլորի համար տեսանելի տեղում:

2. Անհապաղ հրապարակում է կամ այլ մեթոդով տեղեկացնում է հասարակությանն իր տրամադրության տակ գտնվող տեղեկատվության մասին որի հրապարակումը կարող է կանխել այն վտանգը, որը սպառնում է պետական և հասարակական անվտանգությանը, հասարակական կարգին, հասարակության առողջությանն և իրավունքներին, այլ անձանց իրավունքներին և ազատություններին, շրջակա միջավայրին, սեփականությանն, անձին»:

Շրջակա միջավայրին վերաբերող տեղեկատվության պատշաճ հոսքի և թարմացման առումով կարևոր ենք համարում 09.04.2007թ. ընդունված «Ինտերնետով հրապարակային ծանուցման մասին» ՀՀ օրենքը, որի երկրորդ հոդվածի համաձայն՝ «Օրենքով կամ նորմատիվ իրավական այլ ակտով նախատեսված այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է հրապարակային ծանուցում՝ տեղեկատվությունը մամուլում հրապարակելու միջոցով տեղեկատվությունը պարունակող հայտարարությունը պետք է տեղադրվի նաև (www.lraber.am) հասցեով գտնվող Հայաստանի Հանրապետության հրապարակային ծանուցումների պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

UNDP-ի ֆինանսավորմամբ իրականացվող «Ինստիտուցիոնալ և իրավական հզորությունների ստեղծում գլոբալ բնապահպանական կառավարման նպատակով» ծրագրի շրջանակներում փաթեթային տարբերակով մշակվում են ՀՀ բնառեսուրսային օրենսդրության փոփոխությունների նախագծեր, որոնց նպատակն է միասնականացնել ՀՀ էկոլոգիական մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման պահանջները՝ դրանով իսկ բարելավելով ինչպես պետական կառավարման մարմինների միջև տեղեկատվական հոսքի պատշաճ ապահովումը, այնպես էլ յուրաքանչյուրի՝ էկոլոգիական տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի արդյունավետ իրացումը:

Բացի ՀՀ Ազգային ժողովի ինտերնետային կայքից (www.parliament.am) շրջակա միջավայրի պահպանությանն առնչվող օրենքներին, ենթաօրենսդրական ակտերին, ինչպես նաև այլ նորմատիվ իրավական ակտերին կարելի է ծանոթանալ նաև (www.laws.am) ինտերնետային կայքում:

2010 թվականի նոյեմբերից ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի

Formatted: English (U.S.)

Deleted: ¶

Deleted: , որ՝ ¶

Deleted: տեղեկատվության

Deleted: անհապաղ

Deleted: Փոփոխություններից հետո ՀՀ սահմանադրության 6-րդ հոդվածն ամրագրում է, որ օրենքներն ուժի մեջ են մտնում «ՀՀ պաշտոնական տեղեկագրում» հրապարակվելուց հետո: Այլ նորմատիվ իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում օրենքով սահմանված կարգով հրապարակվելուց հետո:¶

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: /

Deleted: Սա իրենից ներկայացնում է Հայաստանի Իրավական Տեղեկատվության Համակարգ, որը մշակվել է Համաշխարհային բանկի ֆինանսական աջակցությամբ՝ «Դատաիրավական բարեփոխումների ծրագրի» շրջանակներում: Համակարգի բաց տեղադրումը ինտերնետային կայքում հնարավորություն է ընձեռում սպառողին ունենալ ցանկացած իրավական ակտի ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային տարբերակը, ինչն անկասկած, կնպաստի Հանրապետությունում գործող օրենսդրական դաշտի և դրանում կատարվող փոփոխությունների վերաբերյալ տեղեկատվության լայն տարածմանը:

Էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնի կայքում բացվել է նոր բաժին «Իրավական ակտերի նախագծեր» անվանմամբ, որտեղ գետեղվում են շրջակա միջավայրին առնչվող իրավական ակտերի նախագծերի վերաբերյալ կենտրոնի մշակած դիտողություններն ու առաջարկները:

www.aarhus.am կայքի «Օրենսդրություն» բաժնից հղում է կատարվում www.parliament.am կայքի բնապահպանական օրենսդրություն բաժնին:

Հայաստանի փրկարար ծառայության տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնին ամեն օր թարմ տեղեկատվություն է ներկայացնում հանրապետությունում տեղի ունեցած արտակարգ իրավիճակները մասին իր ինտերնետային կայքի միջոցով՝ համապատասխան տեղեկատվությունը տրամադրելով նաև լրատվամիջոցներին՝ էլեկտրոնային փոստի միջոցով:

Deleted: և աշխարհում

Deleted: , և բոլոր

Հրատարակվում է «Արտակարգ թերթ» շաբաթաթերթը, որը կարևոր նշանակություն ունի բնական և տեխնածին աղետների տարաբնույթ հետևանքներին դիմակայելու՝ բնակչության ու կառավարման մարմինների պատրաստվածության աստիճանը բարձրացնելու ուղղությամբ: ՀՀ Փրկարար ծառայության կողմից պատրաստվում են տեսաֆիլմեր, տեսահոլովակներ, ռադիոհաղորդումներ: Տպագրվում են գրքույկներ, բրոշյուրներ, պաստառներ, նաև երեխաներին հասցեագրված դիդակտիկ նյութեր: ՀՀ փրկարար ծառայության ինտերնետային հասցեն է www.mes.am:

Deleted: eme

ՀՀ կառավարության կողմից ընդունվել է որոշում (30.08.2007թ. N 1044-Ն), որով սահմանվել է բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման կարգը, որի 18-րդ և 19-րդ կետերի համաձայն՝ «Լիազորված պետական մարմինն ապահովում է մոնիթորինգի տվյալների մուտքագրումը, դասակարգումը, վերլուծությունը, պարբերական թարմացումը և հասարակայնության համար տեղեկատվության մատչելիությունը: Մուտքագրված տվյալները վերլուծվում և գնահատվում են մուտքագրման օրվանից մինչև 20 օրվա ընթացքում, որից հետո տեղադրվում են համապատասխան վեբ-կայքում»:

Deleted: /

Deleted:

Deleted:

Deleted: /

Կետ 2. Միջազգային կազմակերպությունների ֆինանսական աջակցությամբ Բնապահպանության նախարարությունը և ՈԿԿ-ները հրատարակել են 2 տեղեկագրքեր բնապահպանական տեղեկատվություն տնօրինողների մասին: 2004 թ. ԵՄ ՏԱՄԻՍ ծրագրի շրջանակներում հայերեն և ռուսերեն լեզուներով հրատարակվել է «Որտեղ և ինչպես ստանալ բնապահպանական տեղեկատվություն Հայաստանի պետական կառույցներում» գիրքը:

Կետ 3. Տես 5-րդ հոդվածի 1-ին կետը ՀՀ Բնապահպանության նախարարության «Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոն» ՊՈԱԿ մասին (www.mnpiac.am):

Deleted:

Կետ 4. Շրջակա միջավայրի վիճակի մասին ազգային զեկույցները հրապարակվում և տարածվում են Բնապահպանության նախարարության կողմից, ինչպես նաև տեղադրվում Բնապահպանության նախարարության վեբ կայքում: 2003 թվականին տպագրվել է ՀՀ 2-րդ Ազգային զեկույցը: Ազգային

Deleted:

զեկույցի պատրաստմանը մասնակցում են նախարարությունների փորձագետներ, գիտնականներ և ՈԿԿ-ներ:

2006 թվականին GEF-ի և UNIDO-ի աջակցությամբ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից հրատարակվել և տարածվել է «Կայուն օրգանական աղտոտիչների մասին» Ստոկհոլմի կոնվենցիայի իրականացման ազգային ծրագիրը, իսկ 2008 թվականի նոյեմբերին Կենսաբազմազանության մասին կոնվենցիայի իրականացման 4-րդ ազգային զեկույցը:

Կետ 5. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի պահանջներին, որոնց համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքները, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի որոշումները, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի որոշումները, Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի հրամանագրերն ու կարգադրությունները, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի որոշումները, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի որոշումները պաշտոնապես հրապարակվում են «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագրում»: ՀՀ միջազգային պայմանագրերը հրապարակվում և հրատարակվում են «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագրի» առաջին բաժնում: Գերատեսչական նորմատիվ ակտերը պաշտոնապես հրապարակվում են «Հայաստանի Հանրապետության գերատեսչական նորմատիվ ակտերի տեղեկագրում»:

Մասնագիտացված ՈԿԿ-ների կողմից լայնորեն կիրառվում է ոչ պաշտոնական հրատարակությունների փորձը (օր.՝ EPAC-ը պատրաստել և հրատարակել է «Հայաստանի էկոլոգիական օրենսդրության ժողովածուն» և ՀՀ Ջրային օրենսգիրքը ռուսերեն լեզվով): «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքը (2002 թ.) սահմանում է հասարակության իրազեկումն ընդունվող իրավական ակտերի մասին պաշտոնական հաղորդագրությունների, մամլո ասուլիսների, ՋԼՄ-ների, հարցազրույցների, հոդվածների և տեղեկատվության հրապարակման, հեռուստա- ռադիոտեղաբերումների միջոցով: Հասարակությունն իրազեկվում է նորմատիվ ակտերի էության, նրանց կիրառման և ուժի մեջ մտնելու առանձնահատկությունների, ժամկետների, կարգի և այլնի մասին: Ստեղծված է ԻՐՏԵԿ համակարգը, որը ՀՀ-ում գործող նորմատիվ-իրավական ակտերի մասին տվյալների էլեկտրոնային-տեղեկատվական բազա է:

Ներկայումս գործում է նաև ԼԵՔՍՊԸՆ նորմատիվ-իրավական ակտերի հրատարակման համակարգը, որը նույնպես ՀՀ-ում գործող նորմատիվ-իրավական ակտերի մասին տվյալների էլեկտրոնային-տեղեկատվական բազա է:

Համաշխարհային բանկի, EU TACIS, GEF, UNDP, USAID, ԵԱՀԿ և այլ կազմակերպությունների աջակցությամբ մշակվել են շրջակա միջավայրի պահպանման գործողությունների Ազգային պլաններ (NEAP, NEHAP), շրջակա միջավայրի պահպանության տեղական գործողությունների պլաններ մի շարք քաղաքների համար /LEAPs/, ջրային ռեսուրսների պահպանման և օգտագործման, կենսաբազմազանության, կլիմայի փոփոխության, անապատացման դեմ պայքարի ոլորտներում քաղաքականության հիմունքներ:

2009 թվականին ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի էկոլոգիական

Deleted:

Deleted: Օրենքների և ենթօրենսդրական ակտերի մասին տեղեկատվությունը հրապարակվում է «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր» ամսագրում:

Deleted: Կա առանձին բնապահպանական Կոնվենցիաների ազգային լեզվով թարգմանության հրատարակություն:

իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնի կողմից վերանայվել և վերահրատարակվել է Օրհուսի կոնվենցիայի հայերեն թարգմանությունը, որը տրամադրվել է Օրհուս կենտրոններին, պետական մարմիններին, ՈԿԿ-ներին և ուսումնական հաստատություններին:

Ստորագրված միջազգային պայմանագրերի մասին տեղեկատվությունը մատչելի է նախարարության, Ազգային Ժողովի վեբ կայքերում: ԵԱՀԿ-ի աջակցությամբ ստեղծվել են Օրհուսի կենտրոններ: Այստեղ ՈԿԿ-ները, քաղաքացիները, համաձայն Կենտրոնների ներքին ընթացակարգերի, կարող են ազատ ստանալ շրջակա միջավայրի վերաբերյալ հանրամատչելի տեղեկատվություն և մասնակցել օրինագծերի, էկոլոգիական քաղաքականության, ծրագրերի հասարակական լուսմաներին:

2004 թ. ԵՄ ՏԱՄԻՍ ծրագրի շրջանակներում, տեղական պիլոտային նախագծի իրականացման արդյունքում հասարակության մասնակցությամբ պատրաստվել և Հրազդան քաղաքի քաղաքապետի որոշմամբ ընդունվել է «Բնապահպանական նշանակության որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության Կարգը»: Ընթացակարգը մանրամասնորեն կանոնակարգում է, թե ինչպես պետք է իրագրվել հասարակությանը որոշման նախագծի պատրաստման վաղ փուլերում, նկարագրում է հասարակության մասնակցության տարբեր ձևեր և մեթոդներ (վաղ փուլում ՋԼՄ-ների միջոցով իրագրվում, պատասխանատու անձանց հետ հարցազրույցներ, հարցումներ, աշխատանքային խմբերում, կլոր սեղաններին և հասարակական լուսմաներին, գրավոր մեկնաբանությունների ներկայացմանը հասարակության ներգրավում և այլն):

Այս բոլոր մեխանիզմները փորձարկվել են գործնականում, իսկ տեղական իշխանության մարմինների և հասարակության ներկայացուցիչների համար անցկացվել են ուսուցումներ ՕԿ-ի դրույթների վերաբերյալ: Հատուկ բաժին է նվիրված վերջնական որոշման ընդունման ժամանակ քաղաքացիների կարծիքներն ու առաջարկները հաշվի առնելու մեխանիզմին:

Եզրափակիչ հասարակական լուսմանից հետո քաղաքապետը հաստատեց բնապահպանական նշանակության որոշումների ընդունման գործընթացին հասարակության ներգրավման Կարգը:

Կետ 6. ՀՀ-ում օրենսդրական մակարդակով բացակայում են այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք կարող են խրախուսել՝ շրջակա միջավայրի վրա էական ազդեցություն գործող օպերատորներին՝ հասարակությանը պարբերաբար իրագրվել իրենց գործունեության և արտադրատեսակների շրջակա միջավայրի վրա ունեցած ազդեցության մասին:

Կետ 7. ՀՀ Բնապահպանության նախարարությունը հրապարակում է տեղեկատվություն և վերլուծություն կենսաբազմազանության, անտառների պահպանության և այլ բնապահպանական խնդիրների վերաբերյալ: Անտառների վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրվում է ՀՀ Գյուղատնտեսության նախարարության կազմում գործող «Հայանտառ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կողմից:

ՈԿԿ-ների հետ համատեղ պարբերաբար կազմակերպվում են կլոր սեղաններ, սեմինարներ, մամլո ասուլիսներ ՋԼՄ-ների համար և օրենքի նախագծերի հասարակական լուսման:

Կետ 8. Հայաստանում սննդամթերքի որակի մասին տեղեկատվության հարցերով պետական մակարդակով զբաղվում է ~~ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը, մասնավորապես՝ Ստանդարտների ազգային ինստիտուտը~~. Բացի այդ, շատ առևտրային կազմակերպություններ ստացել են արտադրանքի ~~միջազգային~~ հավաստագրման իրավունք, օրինակ՝ Դեղորայքների և բժշկական տեխնոլոգիաների գործակալությունը:

Deleted:

Deleted: Առևտրի և տնտեսական զարգացման

Deleted: միջազգային

Ինչ վերաբերում է գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմներին, ներկայումս ~~ՀՀ~~ Գյուղատնտեսության նախարարությունում քննարկվում է «Սննդամթերքի անվտանգության մասին» օրենքում նախատեսվող փոփոխությունների փաթեթը, որում, մասնավորապես, նախատեսված է ԳՓՕ և ԳՓ-մթերքների պիտակավորումը. քննարկվում են «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքում նախատեսվող փոփոխությունները:

«Սննդամթերքի անվտանգության մասին» ՀՀ օրենքում նախատեսված փոփոխությունները այդպես էլ չեն իրականացվել և գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմներին վերաբերող ոլորտը շարունակում է դուրս մնալ իրավական կարգավորման շրջանակներից, իսկ հասարակության իրազեկման մակարդակը բավականին ցածր է: Բնապահպանության նախարարության կողմից մշակվել էր ԳՓՕ մասին օրենքի նախագիծ: Օրենքի նախագիծը ներկայացվել է Կառավարության քննարկմանը: Օրենքի նախագծում անընդհատ հղումներ էին կատարվում ենթաօրենսդրական ակտերի, որոնք ենթադրաբար պետք է ընդունվեին Օրենքի ընդունումից հետո: Այս ամենի արդյունքում Կառավարությունը չի հաստատել Օրենքի նախագիծը՝ համարելով օրենքի ընդունումը վաղաժամ: Օրենքի նախագիծը ներկայումս ուղարկվել է լրամշակման:

Վերջին տարիներին որոշ ՈԿԿ-ներ աշխատում են էկոլոգիական պիտակավորման կամավոր համակարգերի մշակման և ներմուծման ուղղությամբ (օրինակ՝ մշակվել է էկոլոգիական, գյուղատնտեսական արտադրանքի համար ապրանքանիշ):

~~ՀՀ կառավարության մի շարք որոշումներով հաստատվել են սննդամթերքի հետ շփվող նյութերին և դրանց հայերեն տեղեկատվության մակնշման ձևերին և բովանդակությանը ներկայացվող պահանջների տեխնիկական կանոնակարգը (25.10.2007թ. N1282-Ն), ՀՀ ներմուծվող սննդամթերքի ու սննդային հավելումների վերաբերյալ հայերեն տեղեկատվության մակնշման ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները (21.12.2006թ. N1838-Ն), Օրգանական գյուղատնտեսական արտադրանքի, ինչպես նաև օրգանական գյուղատնտեսության անցումային շրջանում գտնվող արտադրանքի մշակման և պիտակավորման կարգը (19.03.2009թ. N283-Ն), Օրգանական գյուղատնտեսության կազմակերպման, բույսերի և բուսական ծագման մթերքի (ներառյալ մեղվաբուծական մթերքը) արտադրության, օրգանական եղանակով վերամշակման, փաթեթավորման, պահպանման, փոխադրման, իրացման և մակնշման կարգը (11.06.2009թ. N662-Ն):~~

Կետ 9. Հայաստանի Հանրապետությունն ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերել «Աղտոտիչների արտանետման և տեղափոխման ռեգիստրների

մասին» արձանագրության տեքստի պատրաստման գործընթացին. 2003 թ. մայիսին ՀՀ Կառավարությունը ստորագրել է ԱՍՏՌ-ի մասին արձանագրությունը: 2002-2004 թթ. ընթացքում պատրաստվել են 3 նախագծեր հասարակության համար ռեգիստրների ստեղծման և ԱՍՏՌ-ի մասին ազգային կամ տարածաշրջանային սեմինարների անցկացման հնարավորությունների ուսումնասիրման վերաբերյալ, որոնք ներկայացվել են Օրհուսի Կոնվենցիայի Քարտուղարություն և այլ միջազգային կազմակերպություններ՝ ֆինանսավորման համար:

Արձանագրության տեքստը թարգմանվել է ազգային լեզվով: ԵՄ ՏԱՄԻՍ ծրագրի շրջանակներում առաջին անգամ հրատարակվել է ԱՍՏՌ-ի մասին արձանագրության տեքստը հայերեն և ռուսերեն լեզուներով, մեկնաբանություններով: Հայաստանում անցկացվել են դասընթացներ և քննարկումներ Արձանագրության դրույթների կատարման վերաբերյալ:

Արձանագրության վավերացման գործընթացն արագացնելու, ներուժի և մեթոդոլոգիայի մշակման նպատակով հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

1. ԵԱՀԿ «Շրջակա միջավայր և անվտանգություն» նախաձեռնության շրջանակներում 2007թ. նոյեմբերին Երևանում կազմակերպվեց ազգային սեմինար «Օրհուսի կոնվենցիայի ԱՍՏՌ արձանագրության դրույթներով նախատեսված պարտականությունների և իրավունքների վերաբերյալ (www.envsec.org): Սեմինարին մասնակցում էին տարբեր գերատեսչությունների պետական պաշտոնյաներ և ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչներ:
  2. 2008թ. կազմվել է «Աղտոտիչների արտանետման եվրոպական ռեգիստրը (European Emission Register, EPER) օգտագործվող տերմինների անգլերեն և հայերեն բառարան»:
  3. 2009թ. ապրիլին ԵՄ Թայբեյ ծրագրի շրջանակներում կայացվեց ուսուցողական այց Նիդերլանդներ՝ ԵՄ աղտոտիչների արտանետման ռեգիստրների հետ ծանոթանալու նպատակով:
  4. 2009թ. դեկտեմբեր ամսին Դանիայի Կոպենհագեն քաղաքում կայացվեց ՄԱԿ-ի Կլիմայի փոփոխության մասին շրջանակային կոնվենցիայի Կողմ երկրների 15-րդ համաժողովին (COP-15), ՀՀ բնապահպանության նախարարության նախաձեռնությամբ կազմակերպվեց միջոցառում (side event), որի նպատակն էր հասարակայնության ուշադրությունը բերել Աղտոտիչների արտանետման և տեղափոխման ռեգիստրների համակարգի վրա, որպես ջերմոցային գազերի արտանետումները կրճատելու և հասարակայնությանը իրազեկելու համար մեխանիզմ:
  5. 2010թ. ՈԿԿ կողմից 3 մարզերում տեղական ինքնակառավարման մարմինների և ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչների համար անցկացվել է ուսուցում ԱՍՏՌ արձանագրության վերաբերյալ:
- ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը ՄԱԿ-ի Ուսուցման և հետազոտման ինստիտուտի (UNITAR) հետ համատեղ իրականացրել է «Աղտոտիչների արտանետման և տեղափոխման ազգային ռեգիստրների ձևավորում՝ Հայաստանում Ստոկհոլմի կոնվենցիայի իրականացման համար ներուժի ամրապնդման նպատակով» ծրագիր:

Formatted: Numbered + Level: 1 + Numbering Style: 1, 2, 3, ... + Start at: 1 + Alignment: Left + Aligned at: 0.63 cm + Tab after: 0 cm + Indent at: 1.27 cm

Formatted ... [8]

Formatted ... [9]

Formatted ... [10]

Formatted ... [11]

Formatted ... [12]

Formatted ... [13]

Ելնելով ազգային գերակայություններից և առաջադրված կոնկրետ խնդիրներից, որոնք ընդգրկված են Ստոկհոլմի կոնվենցիայի իրականացման գործողությունների ազգային ծրագրում, առաջարկվել է ԱՍՏՌ ազգային համակարգում առաջին հերթին ներառել նյութեր կայուն օրգանական աղտոտիչների /ԿՕՍ/ խմբից և ընդգրկել տվյալներ քիմիական նյութերի արտանետման վերաբերյալ արդյունաբերության այն ճյուղերից, որոնք գերակա են համարվում ԿՕՍ արտանետումների աղբյուր հանդիսացող տեսանկյունից:

XII. 5-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԱԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱՑ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 5-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

Պատասխան՝
ՕԿ-ով նախատեսված իրենց պարտավորությունների մասին պետական ծառայողների վատ տեղեկացվածության ցածր մակարդակը, նորմատիվ իրավական փոփոխությունների անհրաժեշտությունը, անբավարար տեխնիկական հագեցվածությունը, թերի նորմատիվ բազան, ձեռնարկատերերի կողմից աղտոտիչների արտանետումների մասին տեղեկատվություն տրամադրել չցանկանալը:
Շրջակա միջավայրին վերաբերող հարցերի վերաբերյալ տպագրական նյութերի մասին տվյալների մետաբազա կարելի է գտնել ՀՀ Բնապահպանության նախարարության վեբ կայքում կամ Օրհուս կենտրոններում:

XIII. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 5-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՑԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն էկոլոգիական տեղեկատվության հավաքմանը և տարածմանն առնչվող 5-րդ հոդվածի դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ հրապարակվող տեղեկատվության վերաբերյալ:

Պատասխան՝
Բնապահպանության նախարարության Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնը հրապարակում է վիճակագրական Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության մոնիտորինգի կենտրոնից ստացված տվյալներ:
ՀՀ առողջապահության նախարարության պաշտոնական կայքի «Վերջին նորություններ» բաժնում օպերատիվ կարգով տեղադրվում են պաշտոնական հաղորդագրություններ շրջակա միջավայրի հիմնախնդիրների հետ կապված հարցերի վերաբերյալ, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի բացասական գործոնների դեմ պայքարի և իրականացվող միջոցառումների հետ կապված նորություններ /օրինակ՝ ծխախոտի դեմ պայքարի, տուրբերկուլոզի դեմ պայքարի և այլն/: Նշված տեղեկատվություն բնակչությանը ներկայացվում է նաև մամուլ ասուլիսների, ՉԼԱ ներքին հարցազրույցների, հոդվածների և տեղեկատվության հրապարակման հեռուստա- ռադիոտեսիզների միջոցով:
ՀՀ առողջապահության նախարարությունը չի հավաքագրում և տարածում

Deleted: <#>ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի աջակցությամբ մարզերի Օրհուս կենտրոններում տեղական կառավարման մարմինների և ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչների համար անցկացվել են ուսուցումներ ՕԿ-ի և ԱՍՏՌ արձանագրության վերաբերյալ: ¶
<#>Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան աջակցությամբ 2006թ. սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին «Միջազգային այցելություն» ծրագրի շրջանակներում ՈԿԿ-ների և պետական մարմինների ներկայացուցիչների համար կազմակերպվել է ճանաչողական այց ԱՄՆ Շրջակա միջավայրի պահպանության Գործակալություն՝ աղտոտիչների արտանետման ռեգիստրների հետ ծանայթոնալու նպատակով: ¶
<#>2006թ. դեկտեմբերին ՀՀ բնապահպանության նախարարության և UNITAR-ի միջև ստորագրվել է Հուշագիր, և Եվեյցարական կառավարության աջակցությամբ սկսվել է «ԱՍՏՌ-ի ստեղծումը Ստոկհոլմի կոնվենցիայի իրականացման ներքո ժամկետային համար» /250 շվեյցարական ֆրանկ, ստորդրությունը 24 ամիս/: Օրագիրը իրականացվում է UNITAR-ի փորձագետների մասնակցությամբ: ¶
¶
Հրատարակվել է «Որտեղ և ինչպես ստանալ բնապահպանական տեղեկատվություն Հայաստանի Հանրապետության պետական կառույցներում» բրոշյուրը: ¶
Formatted: English (U.S.)
Deleted: _____
Deleted: _____

վիճակագրական տեղեկատվություն էկոլոգիական գործունեքով պայմանավորված հիվանդացությունների վերաբերյալ:

XIV. 5-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵՔ-ԿԱՑՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.aarhus.am, www.gov.am, www.mnp.am, www.nature.am, www.lraber.am,
www.laws.am, www.parliament.am, www.mnpiac.am, www.mes.am, www.e-gov.am:

Deleted: arm

Deleted: ¶

Deleted: ema

Formatted: Afrikaans

XV. ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 6-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՄԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ԱՅԼ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցները՝ ուղղված գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ հողված 6-ի դրույթների իրագործմանը, որոնք վերաբերում են գործունեության կոնկրետ ձևերի վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակայնության մասնակցությանը:

Պարզաբանեք, թե ինչ կերպ են իրագործվում 6-րդ հողվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթները: Ներկայացրեք 2-րդ հողվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հողվածի 9-րդ կետի խտրականությունն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը

ա) **1-ին կետի** մասով ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են.

(i) Կոնվենցիայի հավելված 1-ում նշված նախատեսվող գործունեության տեսակները թույլատրելու վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս 6-րդ հողվածի դրույթների կիրառումը:

(ii) Կոնվենցիայի հավելված 1-ում չնշված, բայց շրջակա միջավայրի վրա զգալի ազդեցություն ունեցող գործունեության տեսակները թույլատրելու վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս 6-րդ հողվածի դրույթների կիրառումը:

բ) շրջակա միջավայրին վերաբերող որոշումների ընդունման ընթացակարգի սկզբնական փուլում **2-րդ կետում** նշված հարցերի վերաբերյալ

շահագրգիռ հասարակայնության ժամանակին, պատշաճ և արդյունավետ ձևով իրազեկումն ապահովելու համար ձեռնարկված միջոցները:

զ) **ձեռնարկված միջոցները** այն նպատակով, որպեսզի հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգերի համար նախատեսված ժամկետները համապատասխանեն **3-րդ կետի** պահանջներին:

դ) **4-րդ կետի** մասով՝ վաղ փուլում հասարակայնության մասնակցությունն ապահովելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցները:

ե) **5-րդ կետի** մասով՝ ապագա նախաձեռնողներին խրախուսելուն ուղղված միջոցները, որպեսզի նրանք նախքան թույլատվություն ստանալու հայտ ներկայացնելը որոշեն շահագրգիռ հասարակայնության շրջանակը, անցկացնեն քննարկումներ և տրամադրեն տեղեկատվություն իրենց հայտի նպատակների վերաբերյալ:

զ) **6-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն՝ ուղղված նրան, որպեսզի.

1. իրավասու պետական մարմինները շահագրգիռ հասարակայնությանը տրամադրեն 6-րդ հոդվածում նշված ողջ տեղեկատվությունը, որն առնչվում է որոշումների կայացմանը,
2. մասնավորապես, իրավասու մարմինները շահագրգիռ հասարակայնությանը տրամադրեն սույն կետում նշված տեղեկատվությունը:

է) **7-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները ապահովելու համար, որ հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգերը հնարավորություն ընձեռեն հասարակայնությանը ներկայացնելու մեկնաբանություններ, տեղեկատվություն, վերլուծություն կամ կարծիքներ, որոնք վերաբերում են նախատեսվող գործունեությանը:

ը) **8-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար համապատասխան որոշման մեջ հասարակայնության մասնակցության արդյունքների՝ պատշաճ ձևով արտացոլումը:

թ) **9-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի հասարակայնությունը, ըստ համապատասխան ընթացակարգերի, պատշաճ ձևով իրազեկվի որոշման մասին:

ժ) **10-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի այն դեպքերում, երբ պետական մարմինը վերանայում կամ թարմացնում է 1-ին կետում նշված գործունեության իրականացման պայմանները, 2-9-րդ կետերի դրույթներն անհրաժեշտության դեպքում կիրառվեն համապատասխան փոփոխություններ կատարելիս:

ի) **11-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմները շրջակա միջավայր դիտավորյալ բացթողնման թույլտվությունների տրման հետ առնչվող որոշումների նկատմամբ 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառումն ապահովելուն:

Deleted: ¶
_____
_____

Պատասխան՝

Հայաստանի Հանրապետությունը 1995 թ. ընդունել է «Շրջակա միջավայր վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» օրենքը, որը կարգավորում է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության գործընթացի ժամանակ առաջացող հասարակական հարաբերությունները: Այս օրենքը կարգավորում է գործունեության նախատեսվող ձևերի՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության իրավական, տնտեսական և կազմակերպական հիմունքները:

Օրենքում կիրառվում են սահմանումներ, որոնք չեն համապատասխանում Օրհուսի Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի 5-րդ կետի պահանջներին: Օրինակ՝ «շահագրգիռ հասարակայնություն» հասկացության սահմանումը:

Օրենքի համաձայն՝ նախատեսվող գործունեության դեպքում, որը կարող է էական ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա (օրենքը տալիս է փորձաքննության ենթակա նախատեսվող գործունեության ցանկը), լիազորված մարմինները պետք է սահմանված կարգով իրազեկեն հասարակությանը և անցկացնեն հասարակական լուումներ: Սակայն շատ հաճախ նախագծի փորձաքննությունն իրականացվում է այն ժամանակ, երբ նախաձեռնություն

Deleted:

արդեն իրականացվում է, և հասարակական լուումների անցկացումը կրում է ձևական բնույթ կամ այդպիսի լուումներ ընդհանրապես չեն անցկացվում: Վերջ տարիների ընթացքում, այս հարցում էական դրական փոփոխություններ չէ գրանցվել, հաճախ հասարակությունը տեղեկացվում է, անցկացվում է հասարակական լուումներ, և այս գործընթացին ներգրավվում են ՈԿԿ-ներ, որոնք համապատասխանում են ՕԿ-ի 2-րդ հոդվածի 5-րդ կետի «շահագրգիռ հասարակայնություն» սահմանմանը, սակայն վերջիններիս կարծիքները պատշաճ ձևով հաշվի չեն առնվում:

Deleted: ¶
ժամանակ, երբ օբյեկտի կառուցումն արդեն սկսված է լինում, և հասարակական լուումներ ոչ միշտ են անցկացվում:¶

Deleted: ժամանակներս

Deleted: նկատվում

Գործող Օրենքի մի շարք դրույթներ չեն համապատասխանում Կոնվենցիայի 4, 5 և 6-րդ հոդվածների պահանջներին: Սակայն կոնկրետ հարցերի կապակցությամբ որոշումների ընդունման գործընթացին հասարակայնության մասնակցության դեպքերի թիվը աճել է: Մասնավորապես ՀՀ հյուսիսային հատվածում գտնվող Թեղուտի պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի շահագործման համար անհրաժեշտ թույլտվություն ստանալու համար անցկացվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն, որի ընթացքում ՀՀ համապատասխան օրենքի և Օրհուսի Կոնվենցիայի պահանջներից ելնելով՝ ձեռնարկողի կողմից անցկացվել է 1 հասարակական լուում: Օրենքը նախատեսում է 3 հասարակական լուումների անցկացում՝ մնացած երկուսի անցկացման պարտականությունը դնելով պետական լիազոր մարմնի՝ Բնապահպանության նախարարության վրա: Չնայած անցկացված փորձաքննությանը՝ բնապահպանական հանրությունը համաձայն չէ փորձագիտական եզրակացության հետ, քանի որ հաշվի չեն առնվել ՈԿԿ-ների առաջարկները և դիտողությունները:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը մշակել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ քննարկելու կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ: Այս օրենքի նախագիծը մշակման համար որպես ուղենիշ է ընդունվել Անդրսահմանային համատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին կոնվենցիայի, ինչպես նաև Ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման արձանագրությունը: Նախագիծը ներկայացվել է կառավարություն: Անհրաժեշտ ենք համարում անդրադառնալու դրա այն հիմնական էություններին, որոնք նախատեսվում է իրականացնել նախագծի ընդունմամբ: Առաջին և հիմնական փոփոխություններից մեկը, որ տեղ է գտել նախագծում՝ փորձաքննության ենթակա գործունեության տեսակների ջրակի վերանայումն է և գործունեության տեսակների դասակարգումն է ըստ բնագավառների և շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցության աստիճանի: Նախատեսվում է փորձաքննությունը դարձնել փուլային գործընթաց՝ դրա մեջ ներառելով երկու փուլ՝ նախնական և հիմնական: Ի տարբերություն գործող օրենքի՝ փոփոխությունների նախագծում ամրագրվել են նաև շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության և անհրաժեշտ փաստաթղթերի շրջանակը և բովանդակության վերաբերյալ պահանջները: Որոշակիորեն հստակեցվել են նաև փորձաքննության անցկացման ժամկետները և ծանուցման կարգը: Առանձնահատուկ կարգավորման են ենթարկվել անդրսահմանային ազդեցություն ունեցող նախատեսվող գործունեությունների փորձաքննության անցկացման կարգը: Անդրսահմանային ազդեցությանը վերաբերող հարցերի կարգավորումն ուղղակիորեն արտացոլում է Էսպո կոնվենցիայի պահանջները:

Միաժամանակ «Հայաստանի Հանրապետության Զարգացման քաղաքականության վարկի երկրորդ ծրագրի» շրջանակներում միջազգային փորձագետի կողմից իրականացվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման կարգավորման ուսումնասիրություն», որով նախապատրաստվում է առաջարկություն երկրի բնապահպանական ռազմավարության, օրենքի բարելավման, օրենքի դրույթների իրականացման նպատակով անհրաժեշտ փաստաթղթերի ընդունման վերաբերյալ:

Ի հարկե վերոգրյալ առավելություններով հանդերձ նախագծին անցնելու բննարկման փուլ, լինելու են հանրային լսումներ նախագծի բարելավման նպատակով՝ ելնելով Օրհուսի կոնվենցիայի պահանջների համապատասխանեցնելու, ինչպես նաև Օրհուսի կոնվենցիայի համապատասխանության կոմիտեի ACCC/C/2004/8 իսկողությամբ վերաբերյալ ընդունած III/6b որոշման դրույթները դրանում արտացոլելու անհրաժեշտությունից:

ՀՀ ջրային օրենսգրքի 20-րդ հոդվածը նույնպես վերաբերում է նշված խնդրին (տես 5-րդ հոդված):

Դեռևս շարունակվում է գործել ՀՀ Կառավարության 1999 թ. մարտի 30 «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությանը ենթակա ծրագրվող գործունեության սահմանային մակարդակների մասին» որոշումը, որ ամրագրում է սահմանային չափերը:

Deleted: Ներկայումս պատրաստ է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի նոր նախագիծ, որի պատրաստմանը համատեղ մասնակցել են ՌԿԳ-ների և պետական կառույցների փորձագետներ: Անցկացվել են օրենքի նախագծի հասարակական լսումներ:

Formatted ... [14]

Formatted: Portuguese (Brazil)

Formatted ... [15]

Deleted: /.../ ... [16]

Deleted: Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն անցկացնելու կամ չանցկացնելու պահանջը բխում է... ՀՀ Կառավարության ից... Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն անցկացնելու կամ չանցկացնելը բննարկվում է հասարակության հետ (առաջին հասարակական լսումներ):

... [17]

Նշված որոշման համաձայն՝ «Փորձաքննության փաստաթղթերի հրապարակումը և քննարկումը սահմանափակվում է պետական, արտադրական և առևտրային գաղտնիքների հետ կապված և կարգավորվում է երկրի օրենսդրությամբ: Եթե ծրագրվող գործունեությունը վերաբերում է պետության պաշտպանությանը, լիազորված մարմինը (11-րդ հոդված, կետ 7), հիմնվելով ՀՀ օրենսդրության վրա, պարտավոր է տալ փորձագիտական եզրակացություն՝ այն համապատասխան մարմինների հետ քննարկելուց հետո:

Հասարակայնության մասնակցության դրական արդյունքներից մեկը եղել է այն, որ «Սոցիալ-Էկոլոգիական ասոցացիա» ՈԿԿ անմիջական մասնակցությամբ մշակվել է «Թեղուտի Լեռնահարստացուցիչ Կոմբինատի շինարարության և պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի շահագործման բնապահպանական կառավարման պլան», որի հիմնական նպատակն է հնարավորինս նվազեցնել շրջակա միջավայրին պատճառվելիք վնասի, ազդեցության չափերը և մշակել հետագա վերահսկողության, այդ թվում նաև հասարակական վերահսկողության անհրաժեշտ մեխանիզմներ:

Պետական և տարածքային կառավարման մարմինների, ինչպես նաև ՈԿԿ-ների հետ, ակտիվ համագործակցության արդյունքում չի իրագործվել Շիկահոր արգելավայրի տարածքով ճանապարհի անցկացնելու նախագիծը:

Միաժամանակ Երևանում փակվել է (խողովակի մեջ է վերցվել) քաղաքի կոնտրոնով հոսող Գետառ հեղեղատարը՝ առանց Էկոլոգիական փորձաքննություն անցկացնելու, համապատասխանաբար նաև արևմտահայաստանյան հասարակության կարծիքը հաշվի առնելու: Մինչդեռ «Շրջակա միջավայրի վերականգնության փորձաքննության» մասին ՀՀ օրենքի 15 հոդվածի և ՕԿ 7-1 հոդվածի համաձայն՝ Էկոփորձաքննությունն այս պարագայում պարտադիր է:

ՀՀ-ում մշակվել է «Թռչնագրիպի կանխարգելման Հայաստանի ծրագիր» Որպես կոնցեպցիա՝ կատարվել է «Թռչնագրիպի կանխարգելման Հայաստանի ծրագիր» ռազմավարական էկոլոգիական գնահատում/ ՌԷԳ/՝ անկախ փորձագետ Ս. Հարությունյանի կողմից: «Թռչնագրիպի կանխարգելման Հայաստանի ծրագիր» ՌԷԳ-ը ներկայացվել է Բնապահպանության նախարարություն՝ էկոփորձաքննության անցկացման համար Բնապահպանության նախարարության ԲՊԿԶՆ ԾԻԳ պետական հիմնարկի կողմից իրականացվել են <<Հայաստանի>> անտառնետեսությունների, ինչպես նաև համայնքային անտառների կառավարման պլանների կազմման աշխատանքներ, որոնք ներկայացվել են փորձաքննության և անցել են հանրային լսումներ:

Բնապահպանության ոլորտի ՈԿԿ-ների կողմից իրականացվում են մի շարք ծրագրեր, որոնք ուղղված են որոշումների ընդունման գործընթացին հասարակայնության մասնակցության արդյունավետության բարձրացմանը: «Բիոստֆիա» ՈԿԿ կողմից Գյումրի համայնքում իրականացվել է ծրագիր, որի նպատակն է եղել նպաստել քաղաքացիական մասնակցության ակտիվացմանը, հասարակական վերահսկողության մեխանիզմների կենսագործմանն ու բնապահպանության ոլորտում իրազեկության բարձրացմանը, էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության տարածմանը և շրջակա միջավայրի պաշտպանության շրջանակներում տարածքային համագործակցության ծավալմանը:

- Deleted: ՈԿԿ-ների ակտիվ պայքարի և պ
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Formatted: Portuguese (Brazil)
- Deleted: /
- Deleted: /
- Deleted: գետը
- Deleted: -
- Formatted: Portuguese (Brazil)

ՀՀ տասնչորս քաղաքներում 2002-2010թ. ընկած ժամանակահատվածում ՀՀ բնապահպանության նախարարության, ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության և ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի համագործակցությամբ արդյունքում ստեղծվել են թվով 14 Օրհուս կենտրոններ, որոնց գործունեությունը հիմնական նպատակն Օրհուսի կոնվենցիայի երեք հիմնասյուները իրականացմանն աջակցելն է:

Deleted: ք
Deleted: 2005
Deleted: 7
Deleted: և
Մարզպետարանների համագործակցության

Կետ 2 և 3. «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է հասարակության ներգրավումը փորձաքննության գործընթացի նախնական՝ ծանուցման, փուլում: Անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ բնօգտագործման իրավունք տրամադրելու պայմանների և գործընթացի իրավական կարգավորման առանձնահատկություններից էլնելով՝ հասարակայնությունը կարող է ներգրավվել որոշումների ընդունման տարբեր փուլերում:

Deleted:

Փորձաքննության ենթակա որևէ գործունեություն չի կարող իրականացվել առանց դրական փորձաքննական եզրակացության: Հասարակությունը պետք է ներգրավվի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության գործընթացին հենց սկզբից: 10-օրյա ժամկետում ազդակիր համայնքի ղեկավարները պետք է լիազորված մարմնին ներկայացնեն իրենց և հասարակական կարծիքը:

Deleted: ի համաձայն՝
Deleted: և
Deleted: մասնակցի

Կետ 5. Սույն կետի առնչությամբ հարցն օրենսդրորեն կարգավորված չլինելու պայմանում բնապահպանական ծրագրերի առաջադրման և նախագծերի համաձայնեցման փուլում սկսել է կարևորվել այս ուղղությամբ հանրային մասնակցությունն ու հանրային շահագրգռվածությանը խթանելը՝ ապագա կոնֆլիկտներից խուսափելու նպատակով նաև:

Deleted: ՕԿ-ի 6-րդ հոդվածի 5-րդ
Deleted:
Formatted: English (U.S.)

Կետ 6. Օրենսդրորեն կարգավորված չէ իրավասու պետական մարմինների կողմից շահագրգիռ հասարակայնությանը որոշումների ընդունման գործընթացին վերաբերող ողջ տեղեկատվության տրամադրման ընթացակարգի հարցը: ԵՄ ՏԱՄԻՍ «Բնապահպանական տեղեկատվություն, կրթություն և հասարակության իրազեկում, ՆԱՊ» նախագծի շրջանակներում մշակվել և քննարկման գործընթացի մեջ է գտնվում ՀՀ կառավարության որոշումը «Բնապահպանական տեղեկատվության մատչելիության ապահովման և նրա տարածման մեխանիզմի մասին» կարգը հաստատելու մասին:

Հասարակական լսումներից հետո մասնագիտական եզրակացության և հասարակական լսումների արձանագրության հիման վրա լիազորված մարմինը (ներկայումս՝ ՀՀ Բնապահպանության նախարարությունը) որոշում է ընդունում դրական կամ բացասական փորձագիտական եզրակացություն տալու մասին:

Կետ 8. Օրենքը չի կարգավորում հասարակական կարծիքի արդյունքների ամրագրման կարգը:

Deleted: հաշվի առնելու ընթացակարգը (կետ 8 հ. 6 ՕԿ)

Կետ 9. Փորձագիտական եզրակացությունը հրապարակվում է 7-օրյա ժամկետում. շահագրգիռ կողմերը տեղեկացվում են այդ մասին գրավոր (հ. 11,

կետ 8, Փորձաքննության մասին օրենք):

Կետ 10. Լիազորված մարմինը կարող է վերանայել կամ անվավեր համար փորձագիտական եզրակացությունը, եթե՝

- ընդունվել են նոր օրենքներ,
- փորձագիտական եզրակացություն տալուց հետո հայտնաբերվել են նոր էկոլոգիական գործոններ:

Deleted:

Կետ 11. Միջոցառումներ չեն իրականացվել ԳՓՕ-ի կանխամտածված բաց թողնելու համար թույլտվության տրամադրմանը վերաբերող որոշումների նկատմամբ 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառման ուղղությամբ: Ընթացքի մեջ է «Կենսասանվտանգության մասին» օրենքի նախագծի մշակմանը: Այս նախագծում ընդգրկված են ՕԿ-ի 6-րդ հոդվածի դրույթները:

XVI. 6-Ը ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱՑ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 6-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրագործման ժամանակ:

Պատասխան՝

1. Օրհուսի Կոնվենցիայի դրույթների վերաբերյալ պետական ծառայողների իրազեկության անբավարար մակարդակը:

2. Հասարակության մասնակցության ընթացակարգի ողջ ծավալով իրավական կարգավորման բացակայությունը:

3. Առկա են նաև ֆինանսական խոչընդոտներ հասարակության լիարժեք ներգրավածությունն ապահովելու համար:

4. Հասարակական լուսման ընթացակարգը պետք է սահմանված լիներ կառավարության կողմից՝ ՇՄԱՓ մասին օրենքի պահանջի (Սա չի բացառում Օրհուսի Կոնվենցիայի դրույթներին հետևելու պարտավորությունը, քանի որ Կոնվենցիան, ըստ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի, հանդիսանում է իրավական համակարգի մասը, և նրա նորմերը գործում են անմիջականորեն):

Deleted: համաձայն փորձաքննության

Ճիշտ է, www.mnp.am կայքում տեղադրվում են նախատեսվող գործունեությունների ՇՄԱԳ նախագծերի վերաբերյալ հասարակական լուսման հայտարարությունները, սակայն դրանք երբեմն տեղադրվում են շաբաթը լուսման օրերից մեկ-երկու օր առաջ, բացի այդ երբեմն կայքում չեն տեղադրվում նախաձեռնի էլեկտրոնային տարբերակները: Այսպիսով, շահագրգիռ հանրությունը որոշ դեպքերում պատշաճ չի տեղեկացվում հասարակական լուսման հայտարարությունների, ինչպես նաև ներկայացվող փաստաթղթերի նախագծերի մասին:

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Լինում են դեպքեր, երբ գործունեության որևէ տեսակ փաստացի իրականացվում է առանց համապատասխան նախագիծ ներկայացնելու ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը և փորձաքննություն անցնելու:

Deleted: ¶

XVII. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 6-Ը ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ

ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակայնության մասնակցության մասին 6-րդ հոդվածի դրույթների կիրառման վերաբերյալ, օրինակ՝ կա՞ն արդյոք վիճակագրական տվյալներ կամ այլ տեղեկատվություն գործունեության կոնկրետ տեսակների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության մասին կամ նախատեսվող գործունեության տեսակների նկատմամբ ազգային անվտանգության նկատառումներից ելնելով տվյալ հոդվածի դրույթների չկիրառման որոշման մասին:

Պատասխան՝

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձարկման մասին» ՀՀ օրենքը միշտ չէ, որ գործում է պատշաճորեն, իսկ օրենսդրության բարելավման ուղղված առաջարկությունները տարիներ շարունակ ընթացք չեն ստանում: Հասարակայնության մասնակցության մասին առկա դրույթները լիարժեք չեն կիրառվում, ինչի վկայությունն է ACCC/C/2009/43 գործով Օրհուսի կոնվենցիայի համապատասխանության կոմիտեի եզրակացությունների նախագիծը:

2010 թ. փետրվարի 12-ին կայացել է հանրային լսում Դիլիջանի Օրհուս կենտրոնում՝ ՀՀ Կենտրոնական բանկի «Դիլիջան» տարածաշրջանային ֆինանսաբանկային համայնքի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատատման հարցերի վերաբերյալ: Փաստաթղթերը ներկայացվել են լսումների ժամանակ այն դեպքում, երբ արդեն ընթանում էր շինարարությունը: Հետևաբար 4-րդ կետով վաղ փուլում հասարակայնության մասնակցության ապահովման ուղղությամբ քայլեր չեն ձեռնարկվել և իսկ լսումները արդեն ժամանակավրեպ էին:

Նշված թերությունը շտկելու նպատակով Դիլիջանի քաղաքապետարանը համայնքում շրջակա միջավայրի հարցերի կապակցությամբ որոշումների ընդունման գործընթացի կազմակերպման հարցում արդեն սկսել է համագործակցել Դիլիջան Օրհուս կենտրոնի հետ՝ նախապես հանրային լսումների, վաղ փուլում մասնակցության ապահովման և քննարկումների կազմակերպման ընթացքում հանրության ներգրավվածությունը ապահովելու պատակով:

XVIII. 6-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՎԵՐ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեր-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.aarhus.am, www.nature.am, www.gov.am, www.mnp.am.

Deleted: [arm](#)

Deleted: ¶

¶

¶

¶

¶

¶

XIX. ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԱՍ ԱՅԼ ՔԱՅԼԵՐ՝ ՈՒՂՂՎԱԾ 7-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻՆ ՀԱՍՏՊԱՏԱՍԽԱՆ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋՎԱՅՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՊԼԱՆՆԵՐԻ ԵՎ

**ՕՐԱԳՐԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆԸ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԱԹՅԱՆ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՊԱՀՈՎԵԼՈՒՆ**

Թվարկեր համապատասխան գործնական և այլ քայլեր՝ ուղղված շրջակա միջավայրին վերաբերող ծրագրերի և պլանների մշակման գործընթացին հասարակայնության մասնակցության ապահովման համար: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ):

Formatted: Not Highlight

Պատասխան՝

ՀՀ-ում շրջակա միջավայրին վերաբերող պլանների և ծրագրերի մշակմանը հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգը և սկզբունքները սահմանված են ՇՄԱՓ մասին օրենքով, որի համապատասխան դրույթների մի մասը պատրաստվածա նախագծով կհամապատասխանեցվեն ՕԿ դրույթներին: Գործնականում պլանների, ծրագրերի և քաղաքականության մշակմանը հասարակայնության ներկայացուցիչների մասնակցությունն արդյունավետ չէ, ինչը հետևանք է մի շարք իրավական և կազմակերպչական խոչընդոտների:

Deleted: «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի հոդված 15 սահմանում է հայեցակարգերի փորձաքննության ընթացքում հասարակության մասնակցության ընթացակարգերը և սկզբունքները, սակայն դրանք չեն համապատասխանում ՕԿ պահանջներին: ¶

Երկրում պլանների և ծրագրերի նախապատրաստման գործընթացին հասարակության մասնակցության ապահովման համար գործնականում կիրառվում են հետևյալ միջոցները՝

Formatted: English (U.S.)

1. հասարակության հետ հանդիպումներ,
2. հասարակական կարծիքի հարցումներ,
3. ստեղծվում նաև աշխատանքային խմբեր, որոնց աշխատանքների մասնակցում են փորձագետներ, տարբեր շահագրգիռ խմբերի ներկայացուցիչներ:

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից մշակված է ՇՄԱՓ մասին օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագծում որոշակի փոփոխություններ են նախատեսվում նաև պլանների, ծրագրերի և քաղաքականության մշակմանը հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգում: Մասնավորապես, կրճատվել է հայեցակարգի փորձաքննության ժամկետը, ինչն ինքնին գործող օրենսդրությամբ ինստիտուտի թերի կարգավորվածության պայմաններում կարող է նվազեցնել հասարակայնության մասնակցության արդյունավետությունը: Թեև նախագիծը որոշ չափով կարգավորում է փորձաքննության բուն ընթացակարգը, սակայն հասարակայնության մասնակցության կառուցակարգը մնացել է անորոշ: Նախագծի համապատասխան դրույթների վերլուծությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ հայեցակարգի փորձաքննության շրջանակներում նախատեսվում է կազմակերպել երկու հասարակական լսում՝ հայեցակարգի և դրա վերաբերյալ մասնագիտական եզրակացության: Այդուհանդերձ, հայեցակարգի վերաբերյալ հասարակական լսումների կազմակերպման հետ կապված հարաբերությունները մնում են կարգավորման շրջանակից դուրս, մասնավորապես՝ ժամկետները, տեղեկատվության տարածման կարգը և

Deleted: Տարբեր ծրագրերի աշխատանքային խմբերի աշխատանքին ներգրավվում են հասարակական փորձագետներ, որոնք զբաղվում են քննարկվող խնդիրներով: ՈԿԿ-ների փորձագետները (որպես շահագրգիռ հասարակայնություն), համապատասխան նախարարությունների ներկայացուցիչները և մյուս մասնագետները հանդիսանում են հիմնական նպատակային խմբերը այս գործընթացում:¶

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

պայմանները:

ՇՄԱՓ մասին օրենքը չի սահմանում նաև ՕԿ 7-րդ հոդվածի առարկա հանդիսացող փաստաթղթերի (պլաններ, ծրագրեր և քաղաքականություններ) հասկացությունը: Դրա փոխարեն օրենքի հասկացությունների համակարգում տրված է «հայեցակարգ» հասկացությունը, որում ներառվում են հայեցակարգը, ծրագրերը, համալիր սխեմաները և գլխավոր հատակագծերը: Նշված բնորոշումը ներառվում է ՕԿ 7-րդ հոդվածի կիրառման ոլորտը:

ՀՀ Սահմանադրության 14.1 կետի համաձայն՝ «Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջև: Խտրականությունը՝ կախված սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկական կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնությանը պատկանելիությունից, գույքային վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից, արգելվում է»: ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից»: Քաղաքականության մշակման գործընթացին, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի հետ կապված Միջազգային և տարածաշրջանային կոնվենցիաների և ծրագրերի իրագործման գործընթացին, Բնապահպանության նախարարությունը ներգրավում է այն ՈԿԿ-ներին, որոնք ակտիվորեն աշխատում են շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում:

1998 թ. հոկտեմբերի 28-ին քաղաքաշինության ոլորտում ընդունվել է «Կենսագործունեության միջավայրի նախատեսվող փոփոխությունների մասին իրազեկման և հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի ու նախագծերի վերաբերյալ որոշումների քննարկմանը և ընդունմանը հասարակայնության ներկայացուցիչների մասնակցության կարգը սահմանելու մասին» Կառավարության N 660-Ն որոշումը:

Պետական կառավարման տարածքային կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են վերոնշյալ փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում տեղեկացնել հասարակությանը այս փաստաթղթերին ծանոթանալու պայմանների և հրապարակման, ցուցադրման ու հասարակական քննարկումների տեղի և ժամանակի մասին:

Քաղաքաշինության բնագավառում գործող մի շարք իրավական ակտեր («Տարածքային հատակագծման ուրվագծի և նախագծի մշակման, փորձարկման, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2003-08-08 N997-Ն որոշում, «ՀՀ քաղաքային և գյուղական համայնքների գլխավոր հատակագծերի մշակման, փորձարկման, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2003-05-02 N609-Ն որոշում, «ՀՀ գյուղական համայնքների պարզեցված գլխավոր հատակագծերի մշակման, փորձարկման, համաձայնեցման, հաստատման ու փոփոխման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2010-03-04 N208-Ն որոշում, «Բնակավայրերի տարածքների գոտևորման նախագծերի մշակման, փորձարկման, համաձայնեցման, հաստատման ու փոփոխման կարգը

Deleted: սահմանադրության

Deleted: փոփոխություններից հետո

Deleted:

Deleted: ¶
«Բոլորը հավասար են օրենքի առջև և առանց խտրականության հավասար կերպով պաշտպանվում են օրենքով:»
Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից» (հոդված 24): ¶

Deleted: , օրինակ՝ օրինագծերի պատրաստման ժամանակ: Այս գործընթացը կարգավորող փաստաթուղթ չի ստեղծվել:

Deleted: հասարակայնության ներկայացուցիչների

Deleted: նրանց

Deleted: ի

հետևյալ միջոցները՝ հասարակության հետ հանդիպումներ, հասարակական կարծիքի հարցումներ, երբեմն նաև աշխատանքային խմբեր, որոնց մասնակցում են փորձագետներ, տարբեր շահագրգիռ խմբերի ներկայացուցիչներ:

Տարբեր ծրագրերի իրականացման նպատակով ստեղծվում են աշխատանքային խմբեր, որի աշխատանքներին ներգրավվում են հասարակական փորձագետներ: ՈԿԿ-ների փորձագետները (որպես շահագրգիռ հասարակայնություն), համապատասխան նախարարությունների ներկայացուցիչները և մյուս մասնագետները հանդիսանում են հիմնական նպատակային խմբերը այս գործընթացում:

ՀՀ Սահմանադրությունն ամրագրում է «Քաղաքացիներն անկախ ազգությունից, ռասայից, սեռից, լեզվից, դավանանքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, սոցիալական ծագումից, գույքային կամ այլ դրությունից ունեն Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված բոլոր իրավունքները, ազատությունները և պարտականությունները» (հոդված 15):

ՇՄԱՓ մասին ՀՀ օրենքի համաձայն՝ ներկայացնողը պարտավոր է կամգակերպել հայեցակարգի հասարակական լսումներ և հաշվի առնել հասարակական կարծիքը: Այս դրույթը քաղաքականություններ մշակելիս հասարակայնության կարծիքը հաշվի առնելու հնարավորությունը սահմանող միակ դրույթն է, որի կիրառումը պատշաճ ձևով չի ապահովվում:

2010 թվականի հոկտեմբերի 6-ին ՀՀ վավերացրել է Ռազմավարական էկոլոգիական գնահատման արձանագրությունը (2003թ., Կին), որով կապահովվեր հասարակայնության մասնակցությունը պլանների ու ծրագրերի՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման շրջանակներում:

XXI. 7-ԸՂ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՑ ԵՎԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 7-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

Պատասխան՝

1. պետական պաշտոնյաների ոչ բավարար համոզվածությունը անկախ փորձագետների հետ աշխատանքի մեջ (հաճախ պայմանավորված է չափից դուրս ծանրաբեռնվածությամբ և ինչպես նշված է վերևում, այս գործընթացը կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտի բացակայությամբ):
2. որոշ ՈԿԿ-ներ որպես պայման առաջ են քաշում այս գործընթացում իրենց մասնակցության համար վարձատրություն:
3. ՈԿԿ-ները չունեն բավարար մասնագիտական որակներ, որպեսզի ներգրավվեն նշված գործընթացներում՝ նախագծերի, քաղաքականության մշակման վաղ փուլերում, այդ պատճառով նրանց մեկնաբանությունները և առաջարկությունները չեն կարող արդյունավետ կերպով ազդել ընդունվող որոշումների որակի վրա:

Deleted: աշխատանքին

Deleted: , որ

Deleted: p

Deleted: Քաղաքականության մշակման գործընթացին, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի հետ կապված Միջազգային և տարածաշրջանային կոնվենցիաների և ծրագրերի իրագործման գործընթացին, Բնապահպանության նախարարությունը ներգրավում է այն ՈԿԿ-ներին, որոնք ակտիվորեն աշխատում են շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում, օրինակ՝ օրինագծերի պատրաստման ժամանակ: Այս գործընթացը կարգավորող փաստաթուղթ չի ստեղծվել:¶

Deleted: 1998 թ. հոկտեմբերի 28-ին քաղաքաշինության ոլորտում ընդունվել է «Կենսազործունեության միջավայրի նախատեսվող փոփոխությունների մասին հասարակայնության ներկայացուցիչների իրազեկման և հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի ու նախագծերի վերաբերյալ որոշումների քննարկմանը և ընդունմանը նրանց մասնակցության կարգի մասին» Կառավարության N 660 որոշումը:¶

Տարածքային կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են վերոնշյալ փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում տեղեկացնել հասարակությանը այս փաստաթղթերին ծանոթանալու պայմանների և հրապարակման, ցուցված [18]

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Deleted: բավականաչափ չեն ներգրավվում նշված գործընթացին

Deleted: , օրենքների

Deleted:

XXII. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 7-ԸՆԴՈՒՄԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն որոշակի գործողությունների վերաբերյալ որոշումների ընդունմանը հասարակության մասնակցության մասին 7-րդ հոդվածի դրույթների կիրառման վերաբերյալ:

Պատասխան՝
Վիճակագրական տվյալները բացակայում են:

XXIII. 7-ԸՆԴՈՒՄԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՎԵՐ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.aarhus.am, www.nature.am, www.gov.am, www.mnp.am, www.armstat.am, www.e-gov.am:

XXIV. 8-ԸՆԴՈՒՄԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՄԽԱՆ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՁԳԱԼԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԻ ԵՎ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆԸ ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽԹԱՆԵԼՈՒՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԶԱՆՔԵՐ

Ներկայացրեք, թե ինչ միջոցառումներ են իրականացվում աջակցելու համար հասարակայնության արդյունավետ մասնակցությանը պետական մարմինների կողմից շրջակա միջավայրի վրա էական ազդեցություն ունեցող անմիջական կիրառման նորմատիվ դրույթների և այլ ընդհանուր կիրառում ունեցող իրավաբանորեն պարտադիր նորմատիվ ակտերի մշակման գործում՝ համաձայն 8-րդ հոդվածի: Որքանով հնարավոր է, ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ):

Պատասխան՝
ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից»:
03.04.2002 թ. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ «Իրավական ակտը իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով ընդունված պաշտոնական գրավոր փաստաթուղթ, որով սահմանվում են պարտադիր ճանաչման, պաշտպանման, պահպանման, իրագործման կամ կատարման ենթակա իրավունքները, պարտավորությունները, պատասխանատվությունները, սահմանափակումները կամ այլ կանոնները»:
2008թ. դեկտեմբերին «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքում ավելացվել է 27.1 հոդվածը, որի համաձայն օրենսդրական ակտերը պետք է

Deleted: 8
Deleted: arm
Deleted: 4
Deleted: 4
Formatted: Not Highlight
Deleted: 4
Deleted: (հոդված 24)
Deleted: «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» օրենքի համաձայն «շահագրգիռ հասարակայնություն» նշանակում է հասարակայնություն, որը ենթարկվում է կամ կարող է ենթարկվել ազդեցության որոշում ընդունելու արդյունքում (հոդված 2, կետ 5): Միայն 2001 թ. ՕԿ-ի վավերացումից հետո շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն անցկացնելիս որպես շահագրգիռ հասարակայնություն ներգրավվում են շրջակա միջավայրի պահպանությանն աջակցող ոչ կառավարական կազմակերպությունները: Քաղաքաշինության ոլորտում ընդունվել է 1998 թ. հոկտեմբերի 28-ին «Կենսագործունեության միջավայրի նախատեսվող փոփոխությունների մասին հասարակայնության ներկայացուցիչների իրավական և հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի ու նախագծերի վերաբերյալ որոշումների քննարկմանը և ընդունմանը նրանց մասնակցության կարգի մասին» Կառավարության N 660 որոշումը: Այս որոշման համաձայն հասարակայնությունն իրավակում է ՋԼՄ-ների (տեղական և հանրային ռադիո, հեռուստատեսություն, թերթեր), ծրագրերի և նախագծերի ցուցադրման միջոցառումների անցկացման, դրանց հրապարակման, հասարակական քննարկումների միջոցով: Պետական, տարածքային կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են վերոնշյալ փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում տեղեկացվել [19]

ենթարկվեն կարգավորման ազդեցության գնահատման մի շարք ոլորտներում, այդ թվում՝ շրջակա միջավայրի ոլորտում, ընդ որում հողվածի շրջանակներում նախատեսվում են նաև հանրային քննարկումներ, որոնց կազմակերպման և իրականացման կարգը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 25.03.2010թ. N 296-Ն որոշմամբ: Ի կատարումն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 27.1 հոդվածի՝ 2009 թվականի օգոստոսի 13-ին ընդունվել է ՀՀ կառավարության N 921-Ն որոշումը՝ «Նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի բնապահպանության բնագավառում կարգավորման ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին»: Կառավարության նշված որոշումներն ուժի մեջ են մտնում 2011 թվականի հունվարի 1-ից: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ օրենքում սահմանված ազդեցության գնահատման 15-օրյա ժամկետը որոշ դեպքերում կարող է բավարար չլինել:

Այսինքն՝ մինչև վերոհիշյալ իրավական ակտերի ուժի մեջ մտնելը պետությունը նորմատիվ-իրավական ակտերի նախագծերի մշակմանը հասարակայնության մասնակցությունն ապահովելու ուղղակի պարտավորություն չի կրում:

Որոշ ՈԿԿ-ներ սեփական նախաձեռնությամբ անցկացնում են հասարակական քննարկումներ, այս գործընթացին ներգրավելով լիազորված պետական մարմնի կամ այլ շահագրգիռ նախարարություններ և գերատեսչություններ: Երկրում գործում է շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրինագծերի պառլամենտական լսումների անցկացման պրակտիկան, որոնց ժամանակ հրավիրվում են ՈԿԿ-ների ներկայացուցիչներ, անկախ փորձագետներ (օրինակ՝ Հողային և Ջրային, Ընդերքի մասին օրենսգրքերի, «Աղբահանության մասին», «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերը):

XXV. 8-ԸՂ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱՑ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 8-րդ հողվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

- Պատասխան՝**
1. Անմիջական կիրառման ուժ ունեցող նորմատիվ դրույթների և այլ ընդհանուր կիրառման կանոնների պատրաստմանը հասարակության մասնակցության հստակ իրավական կարգավորման անբավարար մակարդակը:
  2. Հասարակության վաղ իրազեկման անբավարար մակարդակը կամ նրան չիրազեկելը:
  3. Հասարակայնությանը պատշաճ իրազեկման գործիքների անկատարությունը:
  4. Նորմատիվ ակտերի նախագծերի պատրաստման ժամանակ հասարակության դիտողությունների հաշվի առնման ընթացակարգը կանոնակարգված չէ, կամ հաճախ հասարակության դիտողությունները

Deleted: լսումներ

Deleted: Սերկայումս պատրաստվել է «Էկոլոգիական փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի նոր նախագիծ, որի մշակմանը համատեղ մասնակցել են պետական կառույցների փորձագետներ և ՈԿԿ-ներ: Անցկացվել են օրենքի նախագծի հասարակական լսումներ:¶

Deleted: 0

Deleted: ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից 2007թ մայիսի 9-ին ընդունվել է «Որսի և որսորդական տնտեսությունների մասին» ՀՀ օրենքը, որի վերաբերյալ անցկացվել է հասարակական լսում և ոլորտի հասարակական սեկտորի ներկայացուցիչները հնարավորություն են ունեցել ներկայացնել իրենց դիտողություններն ու առաջարկությունները, սակայն այդ առաջարկությունների և դիտողությունների մեծ մասը իրենց արտացոլումը չեն գտել օրենքում:¶ Ընդունվել է «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքը, որի վերաբերյալ նույնպես անցկացվել են հասարակական լսումներ:¶ Սակայն հասարակության մասնակցության մակարդակը պետական մարմինների կողմից անմիջական կիրառման ուժ ունեցող այն նորմատիվ դրույթների ընդունմանը, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա, դեռևս բավարար մակարդակի վրա չէ: Մասնավորապես ընդունվել է ՀՀ կառավարության գործունեության ծրագիրը, որը չի դրվել հասարակական քննարկման, և հասարակությունը դրա բովանդակությանը ծանոթանալու հնարավորություն է ունեցել միայն ընդունումից հետո: ¶

Deleted: կատարողական

չեն ընդունվում: Հասարակությունը չի տեղեկացվում իր մեկնաբանությունները և առաջարկությունները հաշվի չառնելու պատճառների և հիմքերի մասին, ինչը նվազեցնում է ՈԿԿ-ների՝ այս գործընթացին մասնակցելու ակտիվությունը:

Վերջին տարիների ընթացքում ՀՀ օրենսդրությունը, այդ թվում նաև շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում, բավականին ինտենսիվորեն զարգանում է: Սակայն գործընթացը տեղի է ունենում հասարակայնության մասնակցության ըչ արդյունավետ մակարդակի պայմաններում: Ելնելով ՕԿ 8-րդ հոդվածի պահանջներից՝ բնապահպանական օրենսդրական ակտերը ներկայացվում են հասարակական քննարկումների, սակայն նախագծերի ընդունման համար սահմանված չափազանց կարճ ժամկետները և հասարակական կարծիքի ազդեցության ցածր մակարդակը շարունակում են մնալ որպես հիմնական խոչընդոտներ: Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է փաստել, որ այս ոլորտում հասարակայնության մասնակցության կառուցակարգի գործառնական խոչընդոտները բխում են ոլորտի օրենսդրական կարգավորման բացակայությունից և վերոգրյալ կետերում նշված օրենսդրական փոփոխությունների՝ ուժի մեջ մտնելուց հետո Հայաստանը դրական տեղաշարժ կարձանագրի:

Deleted: ը
Deleted: ու
Deleted: ցածր

XXVI. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 8-ՐԴ ՀՈՂՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ 8-րդ հոդվածի մասով:

Պատասխան՝

Հայաստանում կա այսպիսի փորձ, երբ Ազգային Ժողովը կազմակերպել է «Սևանա լճի մասին» ՀՀ օրենքի (2000 թ.), «ՀՀ Հողային օրենսգրքի» (2001 թ.) և «ՀՀ Ջրային օրենսգրքի» (2002 թ.) նախագծերի վերաբերյալ հասարակական լսումներ՝ ներգրավելով ՋԼՄ-ներին, ՈԿԿ-ներին, պաշտոնատար անձանց և այլոց:

ՀՀ Ազգային Ժողովի մշտական հանձնաժողովներին կից գործում է անկախ փորձագետների ինստիտուտը՝ բաղկացած գիտական և հասարակական սեկտորների ներկայացուցիչներից:

Պետական մարմինները կարող են խթանել հասարակական կարծիքի արտահայտումը՝ ինտերնետում օրենսդրական նախագծերի հրապարակման միջոցով:

ՀՀ Ազգային Ժողովի կողմից 2007թ մայիսի 9-ին ընդունվել է «Որսի և որսորդական տնտեսությունների մասին» ՀՀ օրենքը, որի վերաբերյալ անցկացվել է հասարակական լսում և ոլորտի հասարակական սեկտորի ներկայացուցիչները հնարավորություն են ունեցել ներկայացնել իրենց դիտողություններն ու առաջարկությունները, սակայն այդ առաջարկությունների և դիտողությունների մի մասը իրենց արտացոլումը չի գտել օրենքում:

Ընդունվել է «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ

Deleted: Սակայն, հաշվի առնելով, որ Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ բոլորի համար է ինտերնետը մատչելի՝ ներկայումս այս մեթոդը լավագույնը չէ: Օրենսդրության մշակմանը հասարակության ներգրավման համար առավել արդյունավետ է՝ կենտրոնական թերթերում օրենքի նախագծի հրապարակումը, ներկայացված մեկնաբանությունների հավաքագրումը և վերլուծությունը, ՋԼՄ-ներում քննարկման կազմակերպումը:

Deleted: Անհրաժեշտ է պետական մարմիններում մշակել հասարակության մասնակցության պլան:

Formatted: English (U.S.)

օրենքը, որի վերաբերյալ նույնպես անցկացվել են հասարակական լսումներ: Ներկայումս ձևավորվում է աշխատանքային խումբ, որում քննարկվում են նաև ՈԿԿ ներկայացուցիչներ՝ օրենքի լրամշակման նպատակով:

2008 թվականի նոյեմբերին ԵՊՀ Էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնի կողմից անցկացվեց «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի հանրային քննարկումը: Մասնակիցներից ստացված դիտողությունների և առաջարկների ամփոփումից հետո Կենտրոնը մշակեց համապատասխան եզրակացություն, որը ներկայացվեց լիազոր պետական մարմին: Հիմք ընդունելով ներկայացված եզրակացությունը՝ ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից օրենքի նախագծին ընթացք չտրվեց:

2010 թվականի նոյեմբերին ՀՀ ԱԺ կողմից շահագրգիռ հասարակայնությանն է ներկայացվել «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը: ԵՊՀ Էկոլոգիական իրավունքի գիտաուսումնական կենտրոնը օրենքի նախագծի վերաբերյալ մշակում է դիտողություններ և առաջարկներ, որոնք սահմանված ժամկետում կներկայացվեն ՀՀ ԱԺ: Ի կատարումն ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի N33 նիստում հավանության արժանացած Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի պահպանության գործողությունների ազգային ծրագրի, որով ի թիվս այլ իրավական ակտերի նախատեսվում է 2010-2012 թվականների ընթացքում «Շրջակա միջավայրի պահպանության մասին» ՀՀ օրենսգրքի նախագծի և համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերի նախագծերի մշակում, ձևավորվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով, որը մշակում է օրենսգրքի հայեցակարգը: ՀՀ բնապահպանության նախարարության նախաձեռնությամբ հայեցակարգի մշակման գործընթացին ներգրավվել են նաև մասնագիտական շրջանակները:

Formatted: English (U.S.)

Formatted: English (U.S.)

Deleted: ¶

Formatted: English (U.S.)

XXVII. 8-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵՔ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեր-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.justice.am, www.mnp.am, www.gov.am, www.armaarhus.am

XXVIII. ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՈՒՂՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Թվարկեք արդարադատության մատչելիության վերաբերյալ 9-րդ հոդվածի դրույթների իրացմանն ուղղված օրենսդրական և կարգավոր այլ միջոցները:

Պարզաբանեք, թե ինչպես է իրագործվում 9-րդ հոդվածի կետերից

յուրաքանչյուրը: Ներկայացրեք 2-րդ հոդվածի համապատասխան սահմանումների և 3-րդ հոդվածի 9-րդ կետի՝ խտրականություն չկիրառելու վերաբերյալ պահանջի արտացոլումը (ազգային օրենսդրության մեջ): Բացի այդ, նշեք մասնավորապես հետևյալը՝

Formatted: Not Highlight

ա) **1-ին կետի** մասով ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի

(i) յուրաքանչյուր ոք, ով գտնում է, որ իր՝ 4-րդ հոդվածին համապատասխան ներկայացված տեղեկատվություն ստանալու վերաբերյալ հարցումը չի քննարկվել այդ հոդվածի դրույթներին համապատասխան, վերանայման ընթացակարգի հնարավորություն ունենա դատարանում կամ օրենքի համաձայն հիմնված անկախ և անկողմնակալ այլ մարմնում:

(ii) այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է դատական քննություն, անձի համար պետք է մատչելի լինի նաև որոշման վերանայման օրենքով սահմանված արագ ընթացակարգ, որն անվճար է կամ ոչ թանկ և իրականացվում է ոչ դատական պետական կամ այլ անկախ և անկողմնակալ մարմնի կողմից:

(iii) սույն կետին համապատասխան ընդունված վերջնական որոշումները պարտադիր լինեն տեղեկատվություն տնօրինող պետական մարմնի համար, և տեղեկատվություն տրամադրելու մասին հարցումը մերժելու դեպքում պատճառները շարադրվեն գրավոր:

բ) ձեռնարկված միջոցները՝ ուղղված նրան, որպեսզի ազգային օրենսդրության շրջանակներում **2-րդ կետում** նշված չափանիշներին համապատասխանող հասարակայնության ներկայացուցիչների համար մատչելի լինի վերանայման ընթացակարգը դատարանում կամ օրենքի համաձայն հիմնադրված այլ անկախ և անկողմնակալ մարմնում վիճարկելու 6-րդ հոդվածի դրույթներից բխող ցանկացած որոշման, գործողության կամ անգործության նյութական և ընթացակարգային օրինականությունը:

գ) **3-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են, որպեսզի ազգային օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (եթե այդպիսիք առկա են) համապատասխանող հասարակայնության ներկայացուցիչներին մատչելի լինեն վարչական կամ դատական ընթացակարգերը մասնավոր անձանց կամ պետական մարմինների՝ շրջակա միջավայրին վերաբերող ազգային օրենսդրության դրույթները խախտող գործողությունները կամ անգործությունը վիճարկելու համար:

դ) **4-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որպեսզի՝

(i) 1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերում հիշատակված ընթացակարգերն ապահովեն իրավական պաշտպանության համարժեք և

արդյունավետ միջոցներ,

(ii) հակառակ դեպքում այդպիսի ընթացակարգերը համապատասխանեն սույն կետի պահանջներին:

ե) **5-րդ կետի** մասով՝ ձեռնարկված միջոցները, որոնք ապահովում են, որպեսզի հասարակայնությանը տրամադրվի տեղեկատվություն որոշումների վերանայման վարչական և դատական ընթացակարգերի մատչելիության վերաբերյալ:

Պատասխան՝ 2005թ. հունվարի 23-ից հետո ՀՀ օրենսդրությունում իրականացվել են մի շարք փոփոխություններ, որոնք ուղղված են իրավունքների պաշտպանության արտադատական և դատական ընթացակարգերի մատչելիության ապահովմանը:

Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի սահմանումների առումով կարելի է արձանագրել հետևյալը.

«Պետական մարմին» հասկացությունն, ըստ էության, տրվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածում: Օրենքում սահմանված բնորոշումը գրեթե ամբողջությամբ համընկնում է պետական մարմնի վերաբերյալ բնորոշմանն՝ իր մեջ ընդգրկելով պետական կառավարման բոլոր այն մարմիններին, որոնք իրականացնում են վարչարարություն:

«Էկոլոգիական տեղեկատվություն» հասկացությունը մինչև այժմ չի ստացել ամրագրում ՀՀ օրենսդրությունում: Թեև ստեղծված իրավիճակում ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի ուժով հնարավոր է կոնկրետ հարաբերությունները կարգավորելիս կիրառել Կոնվենցիայի բնորոշումը, այդուհանդերձ, դրա օրենսդրական ամրագրումն անհրաժեշտ է էկոլոգիական տեղեկատվության մատչելիության կապակցությամբ առաջացող այլ հարաբերությունների (օրինակ՝ մերժման հիմքերի) համակարգային և մանրամասն կարգավորման համար:

«Հասարակայնություն» եզրույթի հասկացությունը սույն կոնվենցիայի իմաստով ՀՀ օրենսդրությունում բացակայում է, քանի որ հանրային և մասնավոր հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրական ակտերում տրվում է իրավունքի սուբյեկտների հստակ կազմ և դրանց յուրաքանչյուրի կարգավիճակը:

«Շահագրգիռ հասարակայնություն» եզրույթը ՀՀ օրենսդրությունում ինկորպորացվել է մասնակիորեն: Հաշվի առնելով դրա առնաձևահատուկ նշանակությունը ինչպես 6-րդ, այնպես էլ 9-րդ հոդվածների դրույթների լիարժեք իրականացման համար՝ հասարակայնությունն առաջարկել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքում նախատեսվող փոփոխությունների և լրացումների արդյունքում ամրագրել համապատասխան սահմանումը՝ Օրհուսի կոնվենցիայի պահանջներին խիստ համապատասխան: «ՇՄՍՓ» մասին օրենքը օգտագործում է միայն «ազդակիր համայնք» եզրույթը, որը վերաբերում է միայն ազդեցության ենթակա մարզի(երի) կամ համայնքի(ների)

Deleted: ¶

Formatted: English (U.S.)

բնակչությանը: «ՇՄԱՓ» մասին օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի ներկայիս նախագծում ընդգրկված է «հասարակություն» եզրույթը, որի ներքո պետք է հասկանալ մեկ կամ մեկից ավել ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, դրանց խմբեր, կազմավորումներ կամ միավորումներ: Նախագծում տրված չէ շահագրգիռ հասարակայնության հասկացությունը, սակայն այն դեռևս գտնվում է մշակման փուլում, ուստի առաջարկվել է համապատասխանեցնել բնորոշումը Կոնվենցիայի պահանջներին:

Խտրականության արգելման մասին տե՛ս 4-րդ հոդված:

Դատական ընթացակարգեր

ՀՀ Սահմանադրության 101 հոդվածը ընդարձակել է Սահմանադրական դատարան դիմելու իրավունք ունեցող սուբյեկտների շրջանակը: Սահմանադրության նշված հոդվածի առաջին պարբերության 6-րդ կետի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք՝ կոնկրետ գործով իրավունք ունի դիմելու ՀՀ Սահմանադրական դատարան, երբ առկա է դատարանի վերջնական ակտը, սպառվել են դատական պաշտպանության բոլոր միջոցները և վիճարկում է այդ ակտով իր նկատմամբ կիրառված օրենքի դրույթի սահմանադրականությունը»:

ՀՀ Սահմանադրության փոփոխություններից հետո հոդված 92 ամրագրում է ՀՀ բարձրագույն դատական ատյանի՝ Վճռաբեկ դատարանի նոր կարգավիճակը: Համաձայն 92 հոդվածի՝ «Վճռաբեկ դատարանը կոչված է ապահովել օրենքի միատեսակ կիրառություն: Սա ենթադրում է նախադեպային իրավունքի աստիճանական ներդրում ՀՀ իրավական համակարգում: ՀՀ վճռաբեկ դատարանի վճիռները հրապարակվում են «Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագրում» և տեղադրվում են laws.am ինտերնետային կայքում և մատչելի են բոլորի համար:

21.02.2007թ. ՀՀ-ում ընդունվել է Դատական օրենսգրքը, որով նախատեսվում են մի շարք փոփոխություններ ՀՀ դատական համակարգում:

22.02.2007թ. ընդունվել է «Դատախազության մասին» ՀՀ նոր օրենք: Օրենքի 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Դատախազի կողմից պետական շահերի պաշտպանության հայցի հարուցումը ընդգրկում է նաև վարչական դատավարության կազմով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցի հարուցումը»:

Շրջակա միջավայրին առնչվող հայցերի քննության դատական ընթացակարգերի և կայացված վճիռների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու հնարավորություն է ընձեռում 2007թ. մայիսի 18-ին ստեղծված ՀՀ դատական համակարգի ինտերնետային էջը, /www. court. am/: Այստեղից կարելի է նաև ստանալ տեղեկատվություն ՀՀ դատական համակարգի մեջ մտնող դատարանների, նրանց կողմից կայացվող վճիռների, Դատարանների նախագահների խորհրդի, Արդարադատության խորհրդի, ինչպես նաև այլ տեղեկություններ՝ կապված ՀՀ դատական համակարգի գործունեության հետ: Ներկայումս գործում է www.datalex.am կայքը, որը հնարավորություն է ընձեռում ներբեռնել տարբեր ատյանների կայացրած դատական ակտերը:

Deleted: սահմանադրության

Deleted: սահմանադրության

Deleted: Շրջակա միջավայրին առնչվող հայցերի քննության դատական ընթացակարգերի և կայացված վճիռների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու հնարավորություն է ընձեռում 2007թ. մայիսի 18-ին ստեղծված ՀՀ դատական համակարգի ինտերնետային էջը /www. court. am/: Այստեղից կարելի է նաև ստանալ տեղեկատվություն ՀՀ դատական համակարգի մեջ մտնող դատարանների, նրանց կողմից կայացվող վճիռների, Դատարանների նախագահների խորհրդի, Արդարադատության խորհրդի, ինչպես նաև այլ տեղեկություններ՝ կապված ՀՀ դատական համակարգի գործունեության հետ: ¶

Deleted: 2008թ. հունվարի 1-ից ՀՀ-ում գործելու է Վարչական դատարան/ՀՀ դատական օրենսգրքի 6-րդ գլուխ 35-38 հոդվածներ /: Վարչական դատարանների կողմից, որպես կանոն, քննվելու են պետական մարմինների կողմից տեղեկատվության մատչելիության և հասարակայնության մասնակցության իրավունքների խախտման վերբերյալ գործերը:¶

ՀՀ-ում դատաիրավական բարփոխումների արդյունքում 28.11.2007 թ ընդունվել է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգիրքը և Հանրապետությունում գործառում է ՀՀ վարչական դատարանը՝ որպես մասնագիտացված դատարան: Սույն հոդվածի իմաստով նշված Օրենսգրքի ընդունման անհրաժեշտությունը կարևորվում է նրանով, որ Օրենսգրքի ընդունումից հետո վարչական դատավարության կարգով են քննվելու տեղեկատվության տրամադրման մերժման և հասարակության մասնակցության ընթացակարգի հետ կապված ընդունվող որոշումների բողոքարկումը:

Արտադատական ընթացակարգեր

2004թ փետրվարի 18-ին ընդունվել և 2005թ. դեկտեմբերի 31-ին ուժի մեջ է մտել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքը: Օրենքը սահմանում է վարչարարության հիմունքները՝ կարգավորում է վարչական ակտեր ընդունելու՝ վարչական ակտերը՝ վարչական մարմինների գործողությունները և անգործությունը բողոքարկելու՝ վարչական ակտի կատարման՝ վարչական ծախսերի՝ ինչպես նաև վարչարարությամբ հասցված վնասի հատուցման հետ կապված՝ վարչական մարմինների և ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց (այսուհետ՝ անձինք) միջև ծագած հարաբերությունները:

ՇՄԻՊԿ ՈԿԿ-ի և ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի համագործակցության արդյունքում 2007թ. մայիսի 1-ից հոկտեմբերի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում ՕԿ Երրորդ հիմնապան վերաբերյալ կազմակերպվել են դասընթացներ մայրաքաղաքի և ՀՀ մարզերի դատավորների համար:

Deleted: Ընդունվել է ՀՀ Վարչական դատավարության օրենսգիրքը: Սույն օրենսգիրքը պետք է գործի 2008թ. հունվարի 1-ից՝ ապահովելով իրավական հիմք վարչական դատարանի գործունեության համար:¶

Կետ 1.

I. Ցանկացած անձ, ով գտնում է, որ իր՝ 4-րդ հոդվածի համաձայն ներկայացված տեղեկատվության մատչելիության վերաբերյալ խնդրանքը, ապօրինի մերժվել է, չի բավարարվել պատշաճ կերպով, իրավունք ունի բողոքարկել մերժումը դիմելով լիազորված պետական մարմին կամ դատարան (23.09.2003 թ. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 11, կետ 4):

«Քաղաքացիների առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները քննարկելու մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ «Ցանկացած անձ իրավունք ունի բողոքով դիմել դատարան, եթե համարում է, որ պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, նրանց պաշտոնատար անձանց կամ կազմակերպությունների անօրինաչափ գործողությունների կամ որոշումների հետևանքով խախտվել են իր իրավունքները և ազատությունները (հոդված 11):

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ գլխի 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Անձինք իրենց իրավունքները պաշտպանելու նպատակով իրավունք ունեն բողոքարկելու վարչական ակտերը, վարչական մարմնի գործողությունը կամ անգործությունը

Deleted: ուխ 10-ի
Deleted: 69

(այսուհետ՝ վարչական ակտ)»: Նույն օրենքի հոդված 70 համաձայն «Ակտը կարող է բողոքարկվել վարչական կամ դատական կարգով»:

Եթե ակտը բողոքարկվել է վարչական և դատական կարգով միաժամանակ, ապա բողոքը ենթակա է դատական քննության, որի դեպքում վարչական մարմնում հարուցված վարույթը կարճվում է:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Վարչական վարույթը պետք է իրականացվի հնարավորինս սեղմ ժամկետում: Վարչական մարմինը վարչական վարույթը պետք է իրականացնի առանց դա բարդեցնելու՝ լրացուցիչ լուսմներ անցկացնելու, լրացուցիչ փորձաքննություն նշանակելու կամ գնում կատարելու, եթե առկա չեն գործի փաստական հանգամանքների պարզաբանման համար անհրաժեշտ պատճառներ»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածը սահմանում է ՀՀ Վարչական դատարան դիմելու իրավունք ունեցող սուբյեկտների շրջանակը: Դատարան դիմելու իրավունք օրենսգիրքը վերապահում է յուրաքանչյուր ֆիզիկական և իրավաբանական անձի, եթե նրանք համարում են, որ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց վարչական ակտերով, գործողություններով կամ անգործությամբ՝ խախտվել են կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել իրենց՝ իրավական ակտերով, այդ թվում նաև միջազգային պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքներն ու ազատությունները: ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգիրքը դատարան դիմելու իրավունք վերապահում է նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգիրքը նախատեսում է նաև արագացված դատաքննության կիրառման հնարավորություն հետևյալ դեպքերում՝

1) անհրաժեշտ չէ լսել փորձագետին կամ հարցաքննել վկաներին, գնում կատարել, տալ դատական հանձնարարություններ, և եթե գործը բանավոր դատաքննության նշանակելուց հետո կողմերը գրավոր տեղեկացրել են դատարանին բանավոր ընթացակարգով դատաքննությանն իրենց չմասնակցելու մասին.

2) անհրաժեշտ չէ լսել փորձագետին կամ հարցաքննել վկաներին, գնում կատարել, տալ դատական հանձնարարություններ, և եթե կողմերը գրավոր համաձայնություն են ներկայացրել գործը գրավոր ընթացակարգով քննելու վերաբերյալ.

3) հայցն ակնհայտ հիմնավոր է.

4) հայցն ակնհայտ անհիմն է:

Դիմում Օսբուդսմենին (Մարդու իրավունքների պաշտպանին)

Օսբուդսմենը, ստանալով բողոքը, իրավունք ունի՝

- ընդունել այն քննարկման համար,
- պարզաբանել դիմողի համար այն միջոցները, որոնք նա կարող է օգտագործել իր իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության համար,

Deleted: Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Շահագրգիռ անձն իրավունք ունի դիմել դատարան՝ Սահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ պայմանագրով նախատեսված իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի պաշտպանության համար»: ¶ ՀՀ քաղ. դատ օր. 19-րդ գլխի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի կիրառելու արագացված դատաքննություն: ¶ Դրակտիկորեն նման հիմքերի առկայության պարագայում դատարանը գործի քննությունը և լուծումն իրականացնում է մեկ օրվա ընթացքում: Նման գլխի առկայությունն ուղղակիորեն բխում է Հոդված 9-ի 1 կետի երկրորդ պարբերության պահանջներից: ¶

- փոխանցել բողոքն այն պետական մարմնին, տեղական ինքնակառավարման մարմնին կամ պաշտոնատար անձին, որոնց իրավասության շրջանակներում է, ըստ էության, տվյալ բողոքի լուծումը:

Սահմանադրության փոփոխություններից հետո ամրագրվել է նոր՝ 83.1 հոդվածը, որը սահմանում է, Օմբուդսմենին ներկայացվող հիմնական պահանջները, ընտրության կարգը գործունեության հիմնական երաշխիքները: Սահմանադրական վերը նշված դրույթների պահանջներին համապատասխան «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» ՀՀ օրենքում /ընդունվել է 06.01.2006/, կատարվել են փոփոխություններ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 97 հոդվածը սահմանում է պատասխանատվություն վթարի փաստը թաքցնելու, վթարի վերաբերյալ տեղեկությունների հաղորդման կարգը խախտելու, ճառագայթային իրավիճակի վերաբերյալ սխալ տեղեկություններ հաղորդելու համար: Նույն օրենսգրքի հոդված 97 սահմանում է պատասխանատվություն Միջուկային և ճառագայթային անվտանգության վերաբերյալ տեղեկությունները թաքցնելու կամ աղավաղելու համար:

ՀՀ քրեական օրենսգրքի հոդված 282 սահմանում է պատասխանատվություն Շրջակա միջավայրի վերաբերյալ տեղեկություններ թաքցնելու կամ դրանք դիտավորյալ աղավաղելու համար:

Կետ 2.

Հայաստանի Հանրապետությունում 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դրույթները ուղղակիորեն կիրառվել են ՀՀ դատական համակարգի տարբեր ատյանների կողմից: ՀՀ ազգային օրենսդրության և Օրհուսի կոնվենցիայի դրույթները ստացել են տարբեր մեկնաբանություններ ՀՀ դատական համակարգի ատյանների կողմից: Հիմնական խնդիրը հասարակական կազմակերպությունների՝ հանրային շահերի պաշտպանության նպատակով դատարան դիմելու իրավունքի չափանիշների ոչ հստակ ամրագրումն է ազգային օրենսդրությունում:

Գործելով իր իրավական կարգավիճակից բխող լիազորությունների շրջանակում՝ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը սահմանել է հասարակական կազմակերպությունների՝ դատարան հանրային շահերի պաշտպանության նպատակով դիմելու առանձնահատուկ չափանիշներ: ՀՀ վճռաբեկ դատարանը, քննելով ներկայացված բողոքը, 30 հոկտեմբերի 2009 թվականի որոշմամբ բավարարել է այն մասնակիորեն: Հղում կատարելով «Էկոդար» և «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ների կանոնադրություններին՝ դատարանը արձանագրել է, որ «Էկոդար» ՀԿ-ը գրանցված է «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով, բավարարում է ազգային օրենսդրությամբ նախատեսված չափանիշներին և, հիմք ընդունելով վերջինիս կանոնադրային նպատակները և խնդիրները, զբաղվում է շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերով, ուստի Օրհուսի կոնվենցիայի իմաստով

Deleted: Շահագրգիռ անձն իրավունք ունի ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դատարան օրենսդրությամբ կամ պայմանագրով նախատեսված իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի պաշտպանության համար: Օրենքով նախատեսված դեպքերում այլ անձանց իրավունքների պաշտպանության համար իրավունք ունեն դատարան դիմել այդպիսի պաշտպանությամբ հանդես գալու իրավասություն ունեցող անձինք (ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդված):

վերջինիս պետք է դիտարկել որպես շահագրգիռ հասարակայնություն: Չնայած ՀՀ վճռաբեկ դատարանի արտահայտած իրավական դիրքորոշմանը, ՀՀ վաչական դատարանը գործըն ըստ էության լուծող ակտում՝ վճռում վերահաստատեց իր նախկին դիրքորոշումն առ այն, որ հասարակական կազմակերպությունները հանրային շահերի պաշտպանության պահանջով դատարան դիմելու իրավունք չունեն:

Սույն գործի շրջանակներում ՀՀ վճռաբեկ դատարանի առաջադրած դատավարական իրավասուբյեկտության չափանիշը հետևյալն է. եթե որևէ հասարակական կազմակերպություն բավարարում է ազգային օրենսդրությամբ ներկայացվող չափանիշներին և իր կանոնադրային նպատակներին և խնդիրներին համապատասխան զբաղվում է շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերով, պետք է համարվի շահագրգիռ հասարակայնություն՝ հաշվի առնելով Օրհուսի կոնվենցիայի առաջադրած պահանջները, և պետք է ունենա իրավունք դատարանում վիճարկելու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու դրանց պաշտոնատար անձանց ակտերը, գործողություններն ու անգործությունը: ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի համապատասխան նորմերը դարձել են նաև Սահմանադրական արդարադատության առարկա, երբ ՀԿ-ները վիճարկում էին Օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի «նրա» եզրույթի համապատասխանությունը ՀՀ Սահմանադրությանը, քանի որ դա հնարավորություն չի քննեռում դիմելու դատարան հանրության իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության նպատակով: ՀՀ սահմանադրական դատարանը, արձանագրելով այս ոլորտում ՀԿ-ներին դատարան դիմելու իրավունքի տրամադրման անհրաժեշտությունը, որոշել է, որ օրենսգրքում ամրագրված «նրա» եզրույթը համապատասխանում է ՀՀ Սահմանադրությանը:

Կետ 3. Հասարակայնության ներկայացուցիչները, այդ թվում՝ ՈԿԿ-ները, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի ուժով և «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն իրավունք ունեն մասնակցելու վարչական կամ դատական ընթացակարգերին՝ մասնավոր անձանց կամ պետական մարմինների գործողությունները կամ անգործությունը բողոքարկելու դեպքում (վարչական դատավարության կարգով բողոքարկելու դեպքում վերոգրյալ 2-րդ կետում նախատեսված օրենսդրական սահմանափակումների շրջանակում):

Քաղաքացիների դիմումները և բողոքներն (վարչական ընթացակարգեր) արտադատական քննություն իրականացնող մարմիններին ներկայացվում են առանց որոշակի տուրքեր վճարելու, իսկ դատարան՝ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 70-րդ հոդվածի և ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 56-րդ հոդվածի համաձայն և «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և չափով:

Կետ 4. ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի և ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի համապատասխան նորմերն ամրագրում են սույն կետով նախատեսված պահանջների իրականացման մի

Deleted: ¶
Deleted: այն է
Formatted: English (U.S.)

Deleted: առաջարկությունները,
Deleted: Դատարանը գործին մասնակցող անձի միջնորդությամբ կամ իր նախաձեռնությամբ միջոցներ է ձեռք առնում հայցի ապահովման համար, եթե նման միջոցներ չձեռնարկելը կարող է անհնարին դարձնել կամ դժվարացնել դատական ակտի կատարումը (ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 97-րդ հոդված, իրավական պաշտպանության միջոց դատական հարցման ձևով):

շարք սկզբունքներ, միջոցներ և երաշխիքներ: Մասնավորապես ՀՀ դատավարական օրենսդրությամբ ամրագրված են մրցակցության, իրավահավասարության, գործի քննության հրապարակայնության սկզբունքները, իսկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 14-րդ գլուխը սահմանում է հայցի ապահովման միջոցների կիրառման իրավական հիմքերն ինչպես քաղաքացիական դատավարության, այնպես էլ վարչական դատավարության ընթացքում (ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի, Գլուխ 14):

ՀՀ վարչական դատարան պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործողությունների, անգործության և ակտերի բողոքարկման համար որպես բազային տուրքի չափ նախատեսված է 4000 դրամը (մոտավորապես՝ 8€):

Ընդհանուր առմամբ, վերջին տարիների ընթացքում ՀՀ դատավարական օրենսդրության զարգացման համար որպես ուղենիշ են ծառայում Մարդու իրավունքների 1950 թվականի եվրոպական կոնվենցիայի համապատասխան դրույթները և Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի պրակտիկան: Միաժամանակ անհրաժեշտ է նշել, որ շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերով դատական պրակտիկայի սակավությունը հնարավորություն չի ընձեռում գնահատելու օրենսդրության վերոգրյալ դրույթների արդյունավետությունը մարդու կամ հասարկության էկոլոգիական իրավունքների պաշտպանության տեսանկյունից:

Կետ 5. Վարչական և դատական ընթացակարգերի մատչելիության, համապատասխան մեխանիզմների մասին տեղեկատվություն տրամադրվում է իրավական ակտերի հրապարակման և համապատասխան պետական մարմինների կամ ոչ կառավարական կազմակերպությունների կողմից ուղեցույցների և բրոշյուրների ստեղծման և տարածման միջոցով (ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդված, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենք):

ՀՀ-ում ստեղծվել և գործում է www.datalex.am ինտերնետային կայքը, որտեղից կարելի է ստանալ ՀՀ դատական համակարգի բոլոր ատյանների կայացրած դատական ակտերը:

XXIX. 9-ԴՆ ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՏ ԵԿԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Նշեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 9-րդ հոդվածի կետերից յուրաքանչյուրի դրույթների իրացման ընթացքում:

Պատասխան՝

Այս բնագավառում երկու հիմնական խնդիրներն են դատարանների անկախության և արդարադատության համակարգի հանդեպ վստահության ոչ պատշաճ մակարդակը: Երկու խնդիրներն էլ հաղթահարելու արդյունավետ միջոցներ են շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում դատավորների գիտելիքների մակարդակի բարձրացումը, դատապաշտպան-էկոլոգների առկայությունը, համակարգված և մարդու էկոլոգիական իրավունքների պաշտպանության տեսանկյունից հիմնավորված օրենսդրության

ձևավորումը:

Դեռևս լուծման անհրաժեշտություն ունեն նաև դատավարական իրավասուբյեկտության առնչությամբ առկա խնդիրները, քանի որ ՀՀ օրենսդրության և դատական պրակտիկայի մոտեցումները որոշակիորեն հակասում են միմյանց:

Չնայած իրականացված քայլերին, դատավորների տեղեկացվածության մակարդակը բնապահպանական խնդիրների և օրենսդրության, այդ թվում նաև օրհուսի կոնվենցիայի և այլ իջազգային կոնվենցիաների վերաբերյալ շարունակում է մնալ ցածր մակարդակի վրա: Դատավորների անկախության հետ կապված խնդիրները հարուցում են խոչընդոտներ շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերի առնչությամբ արդարադատություն իրականացման ճանապարհին:

Գործնական մակարդակով գոյություն ունեն մի քանի խոչընդոտներ՝

Իրավական խոչընդոտներ

- ժամկետներ. երկարատև լուծումներն անօգուտ են դարձնում դատական պաշտպանության միջոցները, հատկապես վարչական գործերով:
- կարող է խնդիր առաջանալ ազգային օրենսդրությունում Կոնվենցիայի հղումների հետ կապված: Ազգային օրենսդրությունում անհրաժեշտ դրույթը կամ բացակայում է, կամ թերի է.
- դատական ծախսերը:

Ոչ իրավական խոչընդոտներ

- սոցիալական գործոնը.սոցիալ-տնտեսական շահի գործոնը հաճախ գերազանցում է շրջակա բնական միջավայրի պահպանման համար անհանգստությունը,
- արհեստավարժ իրավաբան-էկոլոգների պակասը,
- հասարակության անիրազեկությունը կամ ոչ բավարար իրազեկությունն էկոլոգիական օրենսդրության դրույթների մասին,
- քաղաքացիների էկոլոգիական իրավունքների իրավական պաշտպանության հնարավորությունների (դատական պաշտպանության հնարավորությունը, դիմումներ դատախազությանը, բողոքներ վարչական կարգով, բողոք օմբուդսմենին) մասին անիրազեկությունը,
- դատավորների՝ էկոլոգիական իրավական ակտերի և միջազգային պայմանագրերի, այդ թվում՝ ՕԿ-ի մասին իրազեկության ոչ բավարար մակարդակը:

Ֆինանսական խոչընդոտների վերացման կամ կրճատման համար օգնության տրամադրման գլխավոր մեխանիզմը պետական տուրքի արտոնություններն են հանդիսանում, որոնք են՝

- ազատում պետական տուրքի վճարումից ընդհանուր էկոլոգիական շահերը պաշտպանելու դեպքերում,
- պետական տուրքի նվազեցում,
- պետական տուրքի դրույթի նվազեցում,
- պետական տուրքի վճարման տարաժամկետում և այլն:

Deleted:

Deleted: ¶

Deleted: <#>երաշխիքային գրավներ. խոչոր երաշխիքային գրավի պահանջը այն դեպքում, երբ ենթադրվում է հայցի ապահովում, հաճախ խանգարում է մարդկանց ստանալ արդարադատության մատչելիության իրավունքի պաշտպանության արդյունավետ միջոց:¶

Deleted: :¶

Deleted: դատական ծախսերը,

XXX. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ

Տրամադրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն արդարադատության մատչելիության վերաբերյալ 9-րդ հոդվածի դրույթների իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ գոյություն ունեն արդյոք վիճակագրական տվյալներ շրջակա միջավայրին առնչվող հարցերով արդարադատության վերաբերյալ կամ կան արդյոք արդարադատության մատչելիությանը խոչընդոտող ֆինանսական կամ այլ արգելքների վերացման կամ կրճատման համար աջակցության մեխանիզմներ:

Պատասխան՝

Հնարավոր է դատական ծախսերից ազատման կամ դրանց կրճատման մասին որոշումների ընդունում դատարանի կողմից՝ կախված կողմերի նյութական վիճակից:

XXXI. 9-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵՐ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Նշեք համապատասխան վեբ-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան:

www.justice.am, www.gov.am, www.court.am, www.concourt.am;

Deleted:

10-22 հոդվածներն կոնվենցիայի իրականացմանը չեն վերաբերում:
Կոնվենցիայի նպատակի առնչությամբ ընդհանուր դիտողություններ՝

Deleted: ¶

XXXII. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ

Նշեք, եթե տեղին է, թե ինչ կերպ է Կոնվենցիայի իրագործումը նպաստում ներկա և ապագա սերունդների յուրաքանչյուր անձի՝ իր առողջությանը և բարեկեցությանը նպաստող շրջակա միջավայրում ապրելու իրավունքի պաշտպանությանը:

Պատասխան՝

Օրհուսի Կոնվենցիայի դրույթները նպաստում են շրջակա միջավայրի քաղաքականության վերաբերյալ որոշումների ընդունման ավելի արդյունավետ, թափանցիկ և վերահսկվող գործընթացի ստեղծմանը և իրագործմանը հասարակության ավելի լայն և արդյունավետ մասնակցության շնորհիվ: Պետական մարմինները կարող են հենվել ՕԿ-ի դրույթների վրա նաև ի պաշտպանություն իրենց նախաձեռնությունների, ի շահ իրենց օգտվել հասարակության գիտելիքներից և փորձից: Դրանով իսկ Օրհուսի Կոնվենցիան ամրապնդում է շրջակա միջավայրի պահպանության համար պատասխանատու պետական մարմինների դիրքերը և հասարակության աջակցության շնորհիվ ապահովում է շրջակա միջավայրի գործոնը հաշվի առնելը, պետական մարմինների և տարբեր շահագրգիռ կողմերի միջև համագործակցության հարաբերությունների ձևավորումը:

XXXIII. ԳԵՆԵՏԻԿՈՐԵՆ ՓՈՓՈԽՎԱԾ ՕՐԳԱՆԻԶՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ 6bis ՀՈՂՎԱԾԻ ԵՎ 1bis ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՑԹՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԸՆԴՂՎԱԾ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԿԱՍ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Formatted: Not Highlight

Կապված օրենսդրական և կարգավորող այլ միջոցների հետ, որոնք ուղղված են 6bis հոդվածի իրականացումն ապահովելու հասարակայնության մասնակցությունը գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմները շրջակա միջավայր և շուկա դիտավորյալ բացթողնման վերաբերյալ որոշումների կայացմանը՝ ներկայացրեք.

ա) Կապված 6bis հոդվածի 1-ին կետի և.

(i) 1bis հավելվածի **1-ին կետի** հետ՝ Կողմի իրավական կարգավորման շրջանակներում ձեռնարկված քայլերը ապահովելու համար 6bis հոդվածի դրույթներին համապատասխան արդյունավետ ծանուցումը և հասարակայնության մասնակցությունը,

(ii) 1bis հավելվածի **2-րդ կետի** հետ՝ Կողմի իրավական կարգավորման շրջանակներում 1bis հավելվածով սահմանված հասարակայնության մասնակցության ընթացակարգին առնչվող ցանկացած բացառության և դրա չափանիշների մասին,

(iii) 1bis հավելվածի **3-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկված միջոցները

հասարակայնությանը պատշաճ ձևով, ժամանակին և արդյունավետ կերպով մատչելի դարձնելու դիտավորյալ շրջակա միջավայր կամ շուկա բացթողնման համար թույլտվություն ստանալու համար ներկայացված հայտի էությունը, ինչպես նաև գնահատման վերաբերյալ եզրակացությունը, եթե հնարավոր է:

(iv) 1bis հավելվածի **4-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար, որպեսզի սույն կետում նշված տեղեկատվությունը որևէ դեպքում գաղտնի չլինի:

(v) 1bis հավելվածի **5-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկված միջոցներն ապահովելու համար որոշումների կայացման ընթացակարգերի թափանցիկությունը և հասարակայնության համար համապատասխան ընթացակարգերի վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունը, ներառյալ օրինակ՝

ա. Հնարավոր որոշումների բնույթը,

բ. Որոշում ընդունելու համար պատասխանատու պետական մարմինը,

գ. 1bis հավելվածի համաձայն սահմանված հասարակայնության մասնակցության կազմակերպումը,

դ. Պետական մարմնի հիշատակումը, որից կարելի է ստանալ համապատասխան տեղեկատվություն,

ե. Պետական մարմնի հիշատակումը, որին կարող են ուղղվել մեկնաբանությունները, ինչպես նաև դրանք ներկայացնելու ժամանակացույցը,

(vi) 1bis հավելվածի **6-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկված միջոցները ապահովելու համար, որպեսզի 1bis հավելվածի 1-ին կետի իրականացմանն ուղղված քայլերը թույլ տան հասարակայնությանը որևէ ընդունելի տարբերակով ներկայացնելու ցանկացած մեկնաբանություն, տեղեկատվություն, վերլուծություն կամ կարծիք, որոնք առնչվող կհամարեն նախատեսվող դիտավորյալ բացթողնմանը կամ շուկայում տարածմանը,

(vii) 1bis հավելվածի **7-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկված միջոցները ապահովելու համար, որպեսզի 1bis հավելվածի 1-ին կետին համապատասխան կազմակերպված հասարակայնության մասնակցության արդյունքները հաշվի առնվեն,

(viii) 1bis հավելվածի **8-րդ կետի** հետ՝ ձեռնարկվաչ միջոցները ապահովելու համար, որպեսզի պետական մարմինների կողմից ընդունված որոշումների տեքստերը, որոնք հանդիսանում են 1bis հավելվածի դրույթների կարգավորման առարկա, ինչպես նաև դրանց պատճառաբանությունը և հիմնավորումը մատչելի լինեն հասարակայնության համար,

բ) 6bis հոդվածի **2-րդ կետի** մասով՝ որքանով են 1bis հավելվածի դրույթների պահանջները համապատասխանում և ապահովվում Կողմի ազգային կենսասանվտանգության շրջանակի կողմից և որքանով են համատեղելի Կենսաբազմազանության մասին Կոնվենցիայի Կարթագենյան Արձանագրության նպատակներին:

Պատասխան՝

Formatted: Not Highlight

XXXIV. 6bis ՀՈՂՎԱԾԻ ԵՎ 1bis ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ Ի ՀԱՅՑ ԵՎԱԾ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐ

Ներկայացրեք բոլոր խոչընդոտները, որոնք ի հայտ են եկել 6bis հոդվածի և 1bis հավելվածի յուրաքանչյուր դրույթի իրացման ընթացքում:

Պատասխան՝

XXXV. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 6bis ՀՈՂՎԱԾԻ ԵՎ 1bis ՀԱՎԵԼՎԱԾԻ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Ներկայացրեք լրացուցիչ տեղեկատվություն գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմների շրջակա միջավայր դիտավորյալ բացթողնման և շուկայում տարածման վերաբերյալ որոշումների կայացմանը հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ 6bis հոդվածի իրացման վերաբերյալ, օրինակ՝ կան արդյոք վիճակագրական տվյալներ կամ այլ մատչելի տեղեկատվություն նման որոշումների կայացման գործընթացին հասարակայնության մասնակցության վերաբերյալ կամ 1bis հավելվածի 2-րդ կետով նախատեսված որոշումների կայացմանը հասարակայնության մասնակցության բացառությունների մասին:

Պատասխան՝

XXXVI. 6bis ՀՈՂՎԱԾԻ ԻՐԱՑՄԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՎԵՐ-ԿԱՅՔԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐ

Թվարկեք համապատասխան վեր-կայքերի հասցեները, եթե այդպիսիք կան, ներառյալ այն կայքերը, որոնք տեղեկատվություն են պարունակում գենետիկորեն փոփոխված օրգանիզմների վերաբերյալ որոշումների և բացթողումների գրանցման վերաբերյալ:

Պատասխան՝

English (U.S.)

Page 10: [3] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:23:00 PM**
English (U.S.)

Page 10: [3] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:22:00 PM**
English (U.S.)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [4] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:24:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted   **Heghine Hakhverdyan**   **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted **Heghine Hakhverdyan** **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted **Heghine Hakhverdyan** **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted **Heghine Hakhverdyan** **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted **Heghine Hakhverdyan** **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 10: [5] Formatted **Heghine Hakhverdyan** **12/6/2010 12:25:00 PM**
Russian (Russia)

Page 20: [6] Deleted **Heghine Hakhverdyan** **11/11/2010 4:06:00 PM**

Կոնվենցիայի 2 հոդվածի սահմանումների առումով կարևոր ենք համարում **«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին»** ՀՀ օրենքի հոդված 3 ներքո տրվող վարչական մարմինների հասկացությունը, որը սպառիչ է և ներառում է բոլոր վարչական մարմիններին, ինչպես նաև վարչարարության հասկացությունը:

ՀՀ օրենսդրությունը դեռևս չի տալիս բնապահպանական տեղեկատվության հասկացությունը:

Օրինակ. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն տեղեկություն նշանակում է *անձի, առարկայի, փաստի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստացված և ձևավորված տվյալներ՝ անկախ դրանց տնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից (տեքստային, էլեկտրոնային փաստաթղթեր, ձայնագրություններ, տեսագրություններ, լուսաժապավեններ, զժագրեր, սխեմաներ, նոտաներ, քարտեզներ):*

Հոդված 3 9-րդի կետի խտրականության բացակայության առնչությամբ ՀՀ սահմանադրության փոփոխություններից հետո որպես լրացում ամրագրել է 14.1 կետը, համաձայն որի «Բոլոր մարդիկ հավասար են օրենքի առջև: Խտրականությունը՝ կախված սեռից, ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկական կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնությանը պատկանելիությունից, գույքային վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից, արգելվում է»:

Page 23: [7] Deleted **Heghine Hakhverdyan** **11/11/2010 5:46:00 PM**

Եթե պետական մարմինները, որոնց հասարակության ներկայացուցիչները դիմել են տեղեկատվության տրամադրման հարցումով, չունեն ինդրված տեղեկատվությունը, ապա «Քաղաքացիների առաջարկությունները, դիմումները և բողոքները քննարկելու կարգի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն 5-օրյա ժամկետում նրանք պարտավոր են տեղեկացնել հարցումը ներկայացնողին, թե որ պետական մարմինն նա պետք է դիմի, կամ

Russian (Russia)

Page 42: [14] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:35:00 PM
Russian (Russia)

Page 42: [14] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:35:00 PM
Russian (Russia)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 12/6/2010 12:38:00 PM
Portuguese (Brazil)

Page 42: [15] Formatted Heghine Hakhverdyan 11/25/2010 4:21:00 PM
Font: 12 pt

Page 42: [16] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:48:00 PM
/

Page 42: [16] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:48:00 PM
/

Page 42: [17] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:46:00 PM

Նախատեսվող գործունեության՝ շրջակա միջավայրի վրա աղեցության փորձաքննություն անցկացնելու կամ չանցկացնելու պահանջը բխում է

Page 42: [17] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:47:00 PM

Page 42: [17] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:47:00 PM
ՀՀ Կառավարության

Page 42: [17] Deleted Heghine Hakhverdyan 11/12/2010 3:47:00 PM

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն անցկացնելը կամ չանցկացնելը քննարկվում է հասարակության հետ (առաջին հասարակական լուսմներ):

1998 թ. հոկտեմբերի 28-ին քաղաքաշինության ոլորտում ընդունվել է «Կենսագործունեության միջավայրի նախատեսվող փոփոխությունների մասին հասարակայնության ներկայացուցիչների իրազեկման և հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի ու նախագծերի վերաբերյալ որոշումների քննարկմանը և ընդունմանը նրանց մասնակցության կարգի մասին» Կառավարության N 660 որոշումը:

Տարածքային կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են վերոնշյալ փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում տեղեկացնել հասարակությանը այս փաստաթղթերին ծանոթանալու պայմանների և հրապարակման, ցուցադրման ու հասարակական քննարկումների տեղի և ժամանակի մասին:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» օրենքի համաձայն «շահագրգիռ հասարակայնություն» նշանակում է հասարակայնություն, որը ենթարկվում է կամ կարող է ենթարկվել ազդեցության որոշում ընդունելու արդյունքում (հոդված 2, կետ 5): Միայն 2001 թ. ՕԿ-ի վավերացումից հետո շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննություն անցկացնելիս որպես շահագրգիռ հասարակայնություն ներգրավվում են շրջակա միջավայրի պահպանությանն աջակցող ոչ կառավարական կազմակերպությունները:

Քաղաքաշինության ոլորտում ընդունվել է 1998 թ. հոկտեմբերի 28-ին «Կենսագործունեության միջավայրի նախատեսվող փոփոխությունների մասին հասարակայնության ներկայացուցիչների իրազեկման և հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի ու նախագծերի վերաբերյալ որոշումների քննարկմանը և ընդունմանը նրանց մասնակցության կարգի մասին» Կառավարության N 660 որոշումը: Այս որոշման համաձայն հասարակայնությունն իրազեկվում է ՋԼՄ-ների (տեղական և հանրային ռադիո, հեռուստատեսություն, թերթեր), ծրագրերի և նախագծերի ցուցադրման միջոցառումների անցկացման, դրանց հրապարակման, հասարակական քննարկումների միջոցով:

Պետական, տարածքային կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները պարտավոր են վերոնշյալ փաստաթղթերը ստանալուց հետո 3-օրյա ժամկետում տեղեկացնել հասարակությանը քաղաքաշինական ծրագրերի և նախագծերի մասին՝ նշելով այս փաստաթղթերին ծանոթանալու

պայմանների և հրապարակման, ցուցադրման ու հասարակական քննարկումների տեղի և ժամանակի մասին:

Քաղաքաշինական ծրագրերի և նախագծերի հրապարակման և ցուցադրման ժամկետը սահմանվում է 15 օր: Հասարակայնության ներկայացուցիչները սահմանված ժամկետում գրավոր տեսքով ներկայացնում են իրենց դիտողությունները և առաջարկությունները՝ հիմնավորված նորմատիվ և այլ իրավական ակտերով, ինչպես նաև սեփական միջոցներով անցկացրած փորձաքննության եզրակացությունները հրապարակված քաղաքաշինական ծրագրերի և նախագծերի վերաբերյալ, պետական կառավարման տարածքային մարմին կամ տեղական ինքնակառավարման համապատասխան մարմին:

Պետական կառավարման տարածքային մարմինը կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինը հասարակայնության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ դիտողությունների և առաջարկությունների ուսումնասիրությունից և վերլուծությունից հետո 3-օրյա ժամկետում ընդունում է համապատասխան որոշում: